ВЕРБКІВСЬКА СІЛЬСЬКА ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА

ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВЕРБКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2034 РОКУ ТА ПЛАНУ ЗАХОДІВ НА 2026-2028 РОКИ З РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВЕРБКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2034 РОКУ

ВЕРБКИ – 2026

Звіт про стратегічну екологічну оцінку Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року та Плану заходів на 2026-2028 роки з реалізації Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року розроблено спільними зусиллями створеної в громаді робочої групи з проведення стратегічної екологічної оцінки, Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року та Плану заходів на 2026-2028 роки з реалізації Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

ТГ – територіальна громада

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

ТПВ – тверді побутові відходи

ПЗФ – природно-заповідний фонд

SWOT-аналіз - аналіз сильних, слабких сторін, а також сприятливих можливостей і загроз

СЕО – стратегічна екологічна оцінка

ЗУ – закон України

ЗМІСТ.

ВСТУП. 7

I. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВЕРБКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2034 РОКУ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ. 9

II. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО. ...22

III. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ. 58

IV. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СТРАТЕГІЇ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ. 61

V. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ (У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ), ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ. 67

VI. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (І, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ – 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ. 72

VII. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ. 80

VIII. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ. 87

IX. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ. 90

X. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ. 93

XI. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦІЄЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ. 93

ДОДАТКИ 101

ПЕРЕЛІК ТАБЛИЦЬ

Таблиця 1. Стратегічні та операційні цілі розвитку Вербківської сільської територіальної громади. 13
Таблиця 2. Узгодженість стратегічних цілей Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року із цілями Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021 – 2027 роки. 15
Таблиця 3. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. 18
Таблиця 4. Динаміка природного та міграційного приросту населення у Вербківській СТГ, станом на 1 січня відповідного року. 26
Таблиця 5. Вразливі групи населення Вербківської СТГ, станом на 01 січня 2026 року. 27
Таблиця 6. Кількість мешканців і домогосподарств у Вербківській СТГ на 01.01.2026 р. 29
Таблиця 7. Найбільші роботодавці Вербківської СТГ у 2026 році. 30
Таблиця 8. Структура земельного фонду Вербківської СТГ в розрізі категорій земель станом на 01.01.2026 року. 35
Таблиця 9. Структура земельного фонду Вербківської СТГ в розрізі категорій земель, станом на 01.01.2026 року. 35
Таблиця 10. Інформація про річки на території Вербківської СТГ. 37
Таблиця 11. Водопостачання та водовідведення в Вербківській СТГ. 37
Таблиця 12. Характеристика об’єктів житлово-комунального господарства Вербківської СТГ. 38
Таблиця 13. Вплив цілей Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на компоненти навколишнього природного середовища. 58
Таблиця 14. Узагальнена характеристика екологічних проблем на території Вербківської СТГ. 65
Таблиця 15. Екологічні проблеми Вербківської СТГ та можливі шляхи їх вирішення. 69
Таблиця 16. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів відповідно до контрольного переліку. 72
Таблиця 17. Завдання та заходи Стратегії розвитку Вербківської СТГ та Плану заходів з її реалізації на період 2026-2028 рр. 80
Таблиця 18. Місцеві програми розвитку Вербківської сільської територіальної громади. 83
Таблиця 19. Система ключових індикаторів для моніторингу наслідків виконання Стратегії для довкілля. 91

ПЕРЕЛІК РИСУНКІВ

Рисунок 1. Дерево цілей Вербківської СТГ....11
Рисунок 2. Розташування Вербківської сільської територіальної громади на карті України. ...22
Рисунок 3. Розташування Вербківської сільської територіальної громади на адміністративно-територіальній карті Дніпропетровської області. 23
Рисунок 4. Розміщення на картосхемі с. Вербки по відношенню до м. Павлоград. 24
Рисунок 5. Структура розселення населення Вербківської СТГ. 25
Рисунок 6. Співвідношення населення Вербківської СТГ за гендерною ознакою, %. 27
Рисунок 7. Статево-вікова піраміда населення Вербківської СТГ. 28
Рисунок 8. Аналітика щодо розподілу декларацій у Вербківській сільській територіальній громаді в залежності від віку, статі, місця проживання та спеціалізації лікаря, грудень 2025 р. 29
Рисунок 9. Рельєф Вербківської СТГ. 33
Рисунок 10. Структура власності земельних ресурсів Вербківської СТГ, станом на 01.01.2026 року. 34
Рисунок 11. Структура ґрунтів Вербківської СТГ станом на 01.01.2026 року. 34
Рисунок 12. Середньорічна погода у Вербківській сільській територіальній громаді. 39
Рисунок 13. Середня і максимальна температура у Вербківській СТГ. 40
Рисунок 14. Середня погодинна температура у Вербківській СТГ впродовж року. 41
Рисунок 15. Рівень вологості і комфорту в повітрі Вербківської СТГ протягом року. 41
Рисунок 16. Щоденна ймовірність випадання опадів у Вербківській СТГ в середньорічний період. 42
Рисунок 17. Середньомісячна кількість опадів у Вербківській СТГ. 42
Рисунок 18. Середня швидкість вітру у Вербківській СТГ. 43
Рисунок 19. Переважаючі вітри у Вербківській СТГ. 43
Рисунок 20. Вегетаційний період у Вербківській територіальній громаді. 44
Рисунок 21. Сприятливі дні для туризму у Вербківській СТГ. 45
Рисунок 22. Найсприятливіші дні для відпочинку на воді у Вербківській СТГ. 45
Рисунок 23. Середньорічна тривалість світлового дня у Вербківській СТГ. 45
Рисунок 24. Карта основних джерел забруднення повітря в регіоні станом на 2025 р. 47
Рисунок 25. Схема автодоріг та шляхів сполучення Вербківської СТГ. 48
Рисунок 26. Карта корисних копалин. 55

ВСТУП.

Все більшого значення у міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку. Це пов'язано з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань в процесах планування та прийняття рішень щодо соціально-економічного розвитку країн, регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і програм дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі стратегічного планування. Стратегічна екологічна оцінка (СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти та виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи. Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) – це процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування (далі – ДДП) для довкілля, у тому числі здоров'я населення, виправданих альтернатив та розроблення заходів із запобігання, зменшення та відшкодування можливих негативних наслідків.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння інтеграції екологічних факторів у підготовку планів і програм для забезпечення збалансованого (сталого) розвитку. В Україні створені передумови для імплементації процесу СЕО, пов'язані з розвитком стратегічного планування та національної практики застосування екологічної оцінки. З 12 жовтня 2018 р. в Україні вступив в дію Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» (№2354-VIII від 20 березня 2018 року). Відповідно до ст. 2 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» цього закону з 1 січня 2020 року стратегічна екологічна оцінка може здійснюватися для програм економічного і соціального розвитку областей, районів, міст, сіл та селищ на короткостроковий період на добровільній основі.

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування та поширюється на документи державного планування, які стосуються сільського господарства, лісового господарства, рибного господарства, енергетики, промисловості, транспорту, поводження з відходами, використання водних ресурсів, охорони довкілля, телекомунікацій, туризму, містобудування або землеустрою (схеми) та виконання яких передбачатиме реалізацію видів діяльності (або які містять види діяльності та об'єкти), щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля, або які вимагають оцінки, зважаючи на ймовірні наслідки для територій та об'єктів природно-заповідного фонду та екологічної мережі (далі - території з природоохоронним статусом), крім тих, що стосуються створення або розширення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

Стратегія розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року (далі – Стратегія) ґрунтується на аналізі прогнозних тенденцій соціально-економічного розвитку Вербківської сільської територіальної громади, враховує стратегічні орієнтири регіонального розвитку з урахуванням наслідків для довкілля, вплив зовнішніх та внутрішніх загроз і ризиків, включає завдання і заходи економічної та соціальної політики влади на 2026-2027 роки з урахуванням пріоритетів сталого розвитку, індикатори ефективності її реалізації та основні прогнозні показники економічного і соціального розвитку на плановий період.

Методологічна основа виконання СЕО базується на правовому регулюванні міжнародними та національними документами й законами. Серед основних є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№562-VIII від 01.07.2015);
- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

Засади екологічної політики України визначені Законом України "Про основні засади (Стратегію) державної екологічної політики на період до 2030 року" (ухвалено Верховною

Радою України 28 лютого 2019 року). В цьому законі СЕО згадується в основних принципах національної екологічної політики, інструментах реалізації національної екологічної політики та показниках ефективності Стратегії.

20.03.2018 р. було затверджено Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку». Метою закону є встановлення сфери застосування та порядку здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування на довкілля. Закон розроблений на виконання пункту 239 плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, спрямований на імплементацію Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27.06.2001 р. про оцінку наслідків окремих планів та програм для довкілля. Закон встановлює в Україні механізм стратегічної екологічної оцінки (СЕО), який діє в країнах Європейського Союзу та передбачає, що всі важливі документи, зокрема, державні програми, повинні, у першу чергу, проходити стратегічну екологічну оцінку з урахуванням необхідних імовірних ризиків тих чи інших дій для довкілля.

СЕО є «спадкоємицею» оцінки впливу на довкілля (ОВД), проте новим та глибшим кроком у реалізації різнорівневих екологічних політик. Стратегічне екологічне оцінювання документів державного планування здійснюють на ранніх етапах прийняття рішень, що дає змогу, зокрема, чіткіше визначити сферу охоплення ОВД, оптимізувати ОВД конкретних проектів. Основними перевагами СЕО є запобіжний характер процедури, що дає змогу інтегрувати висновки у програму чи план, попередивши небажані наслідки, та комплексний підхід до оцінки компонентів природного середовища та здоров’я людини. У процес також залучені експерти і громадськість. Отже, можна говорити про системне бачення взаємовпливів середовища і людини, що надзвичайно важливо в контексті сталого розвитку.

З метою врахування питань пом’якшення та адаптації до зміни клімату в документах державного планування всіх рівнів та при виконанні стратегічної екологічної оцінки листом Міністерства енергетики та захисту довкілля України №26/1.4-11.3-5650 від 03.03.2020 надані рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування, що враховуються при виконані СЕО.

I. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВЕРБКІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА ПЕРІОД ДО 2034 РОКУ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ.

Спроможність територіальної громади та ефективність роботи її влади залежить не стільки від розміру наявних і потенційних ресурсів громади, скільки від координації дій всіх зацікавлених економічних, політичних і суспільних сил цієї громади. Добрим інструментом такої координації є процес розроблення Стратегії розвитку територіальної громади. Стратегічне планування допомагає здійсненню усвідомленого вибору: цілей; засобів вирішенню проблем (та/або реалізації можливостей); обранню бажаного «сценарію» подій з можливістю свідомо впливати на цей «сценарій» протягом його реалізації.

Розробка "Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади до 2034 року" та "Плану заходів з реалізації Стратегії Вербківської сільської територіальної громади на 2026-2028 роки" (далі по тексту Стратегія розвитку Вербківської сільської територіальної громади до 2034 року або Стратегія) відбувалася у складних умовах четвертого та п'ятого року дії воєнного стану та нових викликів, у тому числі необхідністю посилення безпекових умов, збільшенням відповідальності за інфраструктурну стійкість, цілісність і доступність об'єктів та закладів, зростанням попиту на кризову психологічну допомогу, вирішенні потреб ВПО та пов'язаних з цим проблем і переваг, зменшенням фінансування на державному та місцевому рівнях. В цілому, Стратегія розроблялась у ситуації невизначеності та великому ризику впливу зовнішніх факторів.

Стратегія визначає довгострокове бачення, пріоритетні проблеми, вирішення яких сприятиме розвитку та досягненню мети. Наявність Стратегії - це насамперед послідовність управлінських дій та упорядкування фінансування пріоритетних галузей, що позитивно вплине на її розвиток.

Метою створення Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади до 2034 року було проведення стратегічного аналізу території громади, визначення стратегічних пріоритетів розвитку і напрацювання алгоритмів дій і фінансування цих дій з метою досягнення цих пріоритетів.

Розроблення Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади та Плану заходів з реалізації Стратегії передбачає дотримання принципів державної регіональної політики, визначених Законом України "Про засади державної регіональної політики", з використанням територіально-орієнтованого та безпекового підходів з урахуванням змін та впливу, завданого збройною агресією РФ проти України.

Стратегія визначає сукупність взаємоузгоджених завдань та заходів, які визначають пріоритетні напрями економічного й соціального розвитку, підвищення стандартів життя населення територіальної громади, забезпечення якості й загальної доступності публічних послуг, підтримка суб'єктів малого й середнього підприємництва, продовження робіт з відновлення та розвитку інфраструктурних об'єктів, розвиток громадянського суспільства, підвищення якості надання послуг і забезпечення рівного доступу населення до освіти, охорони здоров'я, культури й спорту, соціальна підтримка й реалізація державних гарантій громадян, які потребують особливої уваги й підтримки, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та створення позитивного іміджу Вербківської сільської територіальної громади.

Головною метою Стратегії є створення умов для економічного зростання та вдосконалення механізмів управління розвитком громади на засадах ефективності, відкритості й прозорості, посилення інвестиційної та інноваційної активності, забезпечення належного функціонування інженерно-транспортної та комунальної інфраструктури, проведення цілеспрямованої містобудівної політики, дотримання високих екологічних стандартів та, в результаті цього, підвищення конкурентоспроможності громади, доступності широкого спектра соціальних послуг, забезпечення гідних умов життя та загального підвищення добробуту жителів, за рахунок:

- ефективного використання паливно-енергетичних ресурсів, технологічної перебудови, впровадження нових технологій, машин, обладнання для більшого сприяння підвищенню енергоефективності та енергозбереження;

- забезпечення своєчасного, якісного надання транспортних послуг населенню селищної територіальної громади;
- забезпечення населення послугами належного рівня та якості, розвиток конкурентних відносин, підвищення ефективності тарифної та енергозберігаючої політики в житлово-комунальній сфері;
- підвищення ефективності використання майна комунальної власності територіальної громади, створення належних організаційних фінансових і матеріально-технічних умов для реалізації власних повноважень з управління й розпорядження об'єктами комунальної власності;
- створення належних умов для всебічного розвитку малого й середнього підприємництва, як складової економічного потенціалу територіальної громади й підвищення його ролі в вирішенні соціальних проблем громади;
- задоволення потреб населення в товарах, забезпечення високої якості й культури торгівельного обслуговування, забезпечення гарантій прав і законних інтересів громадян в процесі торгівельного обслуговування;
- збалансування ситуації на ринку праці, зниження чисельності безробітних, збереження кадрового потенціалу, поліпшення соціального захисту незайнятого населення, підтримка внутрішньо переміщених осіб;
- забезпечення в повному обсязі, відповідно до чинного законодавства, сплати податків, зборів та інших обов’язкових платежів, скорочення податкового боргу до бюджетів усіх рівнів. Щорічне прийняття збалансованого й реального бюджету територіальної громади та забезпечення його виконання;
- підвищення якості й доступності надання адміністративних послуг для всіх верств населення громади шляхом запровадження електронних інформаційних систем;
- реалізація державної політики в сфері регулювання земельних відносин, подальше запровадження заходів відповідно впроваджуваної земельної реформи, забезпечення ефективного й раціонального використання земельних ресурсів, підвищення їх цінності;
- розширення участі населення громади у вирішенні завдань місцевого значення, системна підтримка інститутів громадянського суспільства, з метою залучення додаткових організаційних, фінансових і технічних ресурсів для надання соціальних та інших суспільно значущих послуг;
- розвиток зовнішньоекономічної діяльності, міжнародної та міжрегіональної співпраці, збереження експортного потенціалу підприємств розташованих на території громади, розширення міжрегіональних зв’язків, формування позитивного іміджу та інвестиційного клімату;
- удосконалення системи надання соціальних послуг населенню, в тому числі внутрішньо переміщеним особам, забезпечення якості й доступності публічних послуг, зміцнення соціальної життєдіяльності, що дозволить оптимізувати бюджетні витрати й підвищити ефективність використання коштів, направлених на соціальний захист;
- забезпечення фінансової збалансованості й стабільності системи загальнообов’язкового державного пенсійного страхування;
- здійснення соціального супроводу, надання соціальних послуг і здійснення інших заходів щодо відновлення соціальних функцій, психологічного й психічного стану родин, дітей та молоді, в т. ч. з числа внутрішньо переміщених осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги;
- підвищення якості освіти, всебічний розвиток, виховання й соціалізація кожної дитини, створення відповідних умов для здобуття якісної освіти й виховання;
- збереження здоров'я людини, попередження розвитку хвороби та інвалідності, забезпечення доступної та якісної медичної допомоги населенню, динамічний розвиток системи охорони здоров'я з орієнтацією на запобігання захворювань, формування мотивації до здорового способу життя населення;
- всебічний розвиток особистості й формування здорового способу життя, досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян і позитивного міжнародного іміджу держави;
- удосконалення діяльності закладів культури, забезпечення творчого, інтелектуального й духовного розвитку населення;

- ефективне вирішення проблем довкілля, раціональне використання природних ресурсів, відтворення зелених насаджень, підвищення якості послуг у сфері поводження з відходами, впровадження підприємствами нових технологій, що зменшують негативний вплив на довкілля, реалізація інших природоохоронних заходів;

- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного й природного характеру, а в разі їх виникнення – мінімізація негативних наслідків, забезпечення надання гарантованої допомоги мешканцям територіальної громади, забезпечення достатнього рівня безпеки населення, попередження й реагування на надзвичайні ситуації техногенного й природного характеру, ліквідація пожеж і рятування людей на водних об'єктах.

Територіально-орієнтований підхід передбачає планування розвитку Вербківської сільської територіальної громади на основі детального вивчення та аналізу можливостей та обмежень для різних частин громади, підготовку та реалізацію заходів та проектів, які матимуть максимальний позитивний вплив на розвиток і не призведуть до погіршення економічної, бюджетної, соціальної, екологічної, демографічної, безпекової та інших сфер.

Безпековий підхід передбачає планування розвитку Вербківської сільської територіальної громади на основі вивчення та аналізу можливого впливу на ситуацію у громаді та її розвиток, загроз з боку російської федерації, стихійних лих, кліматичних змін і техногенних катастроф та їх врахування при підготовці програм місцевого розвитку та проектів місцевого (регіонального) розвитку.

Стратегія Вербківської сільської територіальної громади визначає стратегічне бачення її розвитку, стратегічні та оперативні цілі, індикатори (показники) їх досягнення, завдання для її сталого економічного і соціального розвитку.

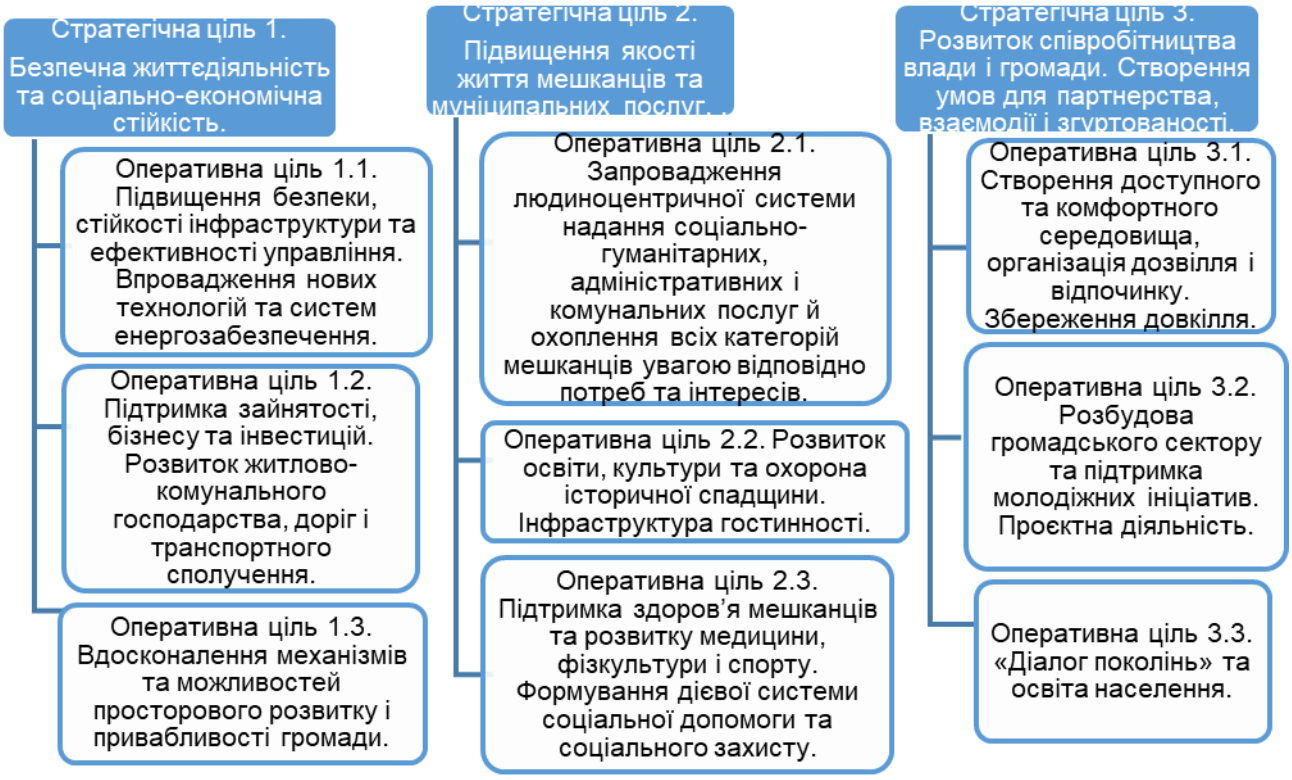

Рисунок 1. Дерево цілей Вербківської СТГ.

Головними цілями Стратегії є: створення умов для економічного зростання й вдосконалення механізмів управління розвитком територіальної громади на засадах ефективності, відкритості і прозорості, посилення інвестиційної, інноваційної активності, забезпечення належного функціонування інженерно-транспортної та комунальної інфраструктури, проведення цілеспрямованої політики розвитку території громади, житлової сфери, дотримання високих екологічних стандартів, підвищення конкурентоспроможності, доступності широкого спектра соціальних послуг, забезпечення гідних умов життя мешканців громади, загального підвищення добробуту всього населення, забезпечення екологічної

безпеки на території громади. Суть Стратегії полягає в обов'язковій узгодженості економічного, екологічного та людського розвитку за умов, коли якість та безпека життя людей в складних умовах не зменшується, не погіршується, зберігається належний стан довкілля та забезпечується соціально-економічна стійкість.

Нормативно-правовою основою Стратегії є: закони України «Про засади державної регіональної політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій».

Під час її розробки враховані положення низки підзаконних нормативно-правових актів, а саме: постанов Кабінету Міністрів України від 04.08.2023 № 817 «Деякі питання розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів з її реалізації та проведення моніторингу реалізації зазначених Стратегії і плану заходів», «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад» (затверджені наказом Міністерства розвитку громад та територій України 21.12.2022 року № 265).

При розробці Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади враховано законодавчі та нормативно-правові документи:

- Цілі сталого розвитку України до 2030 року, затверджених Указом Президента України від 30.09.2019 року № 722.
- Стратегію демографічного розвитку України на період до 2040 року та операційний план заходів з реалізації у 2024-2027 роках Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року;
- Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р;
- Національний план управління відходами до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117;
- рішення Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20, зокрема, стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель (далі – НРДЗ) за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах», а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямами «Відновлення зрошення і поліпшення еколого- меліоративного стану зрошуваних земель» та «Відновлення та стале використання торфовищ»;
- Стратегію зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затверджену розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;
- План заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;
- Державну стратегію управління лісами України до 2035 року та операційним планом її реалізації у 2022 – 2024 роках, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р;
- Водну стратегії України на період до 2050 року та плану її реалізації у 2022 – 2024 роках, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134.

Узгодженість стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади з державними та регіональними стратегічними документами є важливим елементом дієвості та ефективності документа місцевого рівня. Найкраще реалізацію стратегії розвитку Вербківської територіальної громади на період до 2034 року можна забезпечити у максимальній відповідності її зі стратегіями на центральному та регіональному рівнях.

Вербківською СТГ розроблено також Стратегію адаптації до зміни клімату з урахуванням наявних даних про природні ресурси, демографічні тенденції, стан земельного фонду, водні ресурси, біорізноманіття та інфраструктуру, а також матеріалів МЕП, паспортів громади, галузевих довідок та нормативних документів. Документ визначає довгострокове бачення розвитку громади як кліматично стійкої, безпечної, енергоефективної території з конкурентоспроможною економікою та високою якістю життя населення.

Формування цілісної системи управління кліматичними ризиками та екологічними викликами для підвищення стійкості Вербківської громади, збереження природних ресурсів, захисту населення та забезпечення безпечного, комфортного середовища проживання.

Реалізація Стратегій дозволить:

- мінімізувати ризики від кліматичних загроз (посухи, підтоплення, пилові бурі, деградація ґрунтів, виснаження водних ресурсів);
- забезпечити стале управління земельними і водними ресурсами;
- підвищити енергоефективність та кліматичну стійкість критичної інфраструктури;
- посилити природоохоронні функції екосистем;
- створити нові економічні можливості, орієнтовані на зелене зростання;
- підвищити рівень обізнаності та готовності населення до змін клімату.

Стратегія розглядається як інструмент управління змінами, інтегрований у систему місцевого стратегічного планування. Документ стане основою для прийняття управлінських рішень, розробки місцевих програм, залучення інвестицій та партнерської підтримки з боку державних інституцій, міжнародних організацій і приватного сектору.

Стратегія Вербківської сільської територіальної громади визначає стратегічне бачення її розвитку, стратегічні та оперативні цілі, індикатори (показники) їх досягнення, завдання для її сталого економічного і соціального розвитку.

Таблиця 1. Стратегічні та операційні цілі розвитку Вербківської сільської територіальної громади.

Стратегічна ціль 1. Безпечна життєдіяльність та соціально-економічна стійкість.
1.1. Підвищення безпеки, стійкості інфраструктури та ефективності управління. Впровадження нових технологій та систем енергозабезпечення.
1.2. Підтримка зайнятості, бізнесу та інвестицій. Розвиток житлово-комунального господарства, доріг і транспортного сполучення.
1.3. Вдосконалення механізмів та можливостей просторового розвитку і привабливості громади.
Стратегічна ціль 2. Підвищення якості життя мешканців та муніципальних послуг.
2.1. Запровадження людиноцентричної системи надання соціально-гуманітарних, адміністративних і комунальних послуг й охоплення всіх категорій мешканців увагою відповідно потреб та інтересів.
2.2. Розвиток освіти, культури та охорона історичної спадщини. Інфраструктура гостинності.
2.3. Підтримка здоров’я мешканців та розвитку медицини, фізкультури і спорту. Формування дієвої системи соціальної допомоги та соціального захисту.
Стратегічна ціль 3. Розвиток співробітництва влади і громади. Створення умов для партнерства, взаємодії і згуртованості.
3.1. Створення доступного та комфортного середовища, організація дозвілля і відпочинку. Збереження довкілля.
3.2. Розбудова громадського сектору та підтримка молодіжних ініціатив. Проєктна діяльність.
3.3. «Діалог поколінь» та освіта населення.

Стратегія розвитку Вербківської сільської територіальної громади до 2034 року частково узгоджується з:

- Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 року №695 та оновлена Постановою Кабінету Міністрів України №490 «Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» від 13 серпня 2024 року.

- Новою редакцією Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки затвердженою рішенням обласної ради «Про внесення змін до рішення обласної ради від 07 серпня 2020 року № 624-24/VII „Про Стратегію регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року” № 502-25/VIII 07.05.2025 року.

Узгодженість із Державною стратегією регіонального розвитку:

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 рр. включає три Стратегічні цілі:

1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах.

2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.

3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.

В усіх зазначених випадках спостерігається повне (понад 50% оперативних цілей) або часткове (менше 50% оперативних цілей) співпадіння змісту цілей Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року з Державною стратегією регіонального розвитку.

Стратегія розвитку Дніпропетровської області на 2021 – 2027 роки включає 4 стратегічні цілі:

Стратегічна ціль 1. Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області.

Стратегічна ціль 2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу.

Стратегічна ціль 3. Розбудова ефективного регіонального та місцевого врядування.

Стратегічна ціль 4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку регіону.

Стратегія розвитку Вербківської сільської територіальної громади безпосередньо скеровується і реагує на положення Стратегії розвитку Дніпропетровської області до 2027 року, містить відповідні цілям зазначеного документу та спирається на власні стратегічні та оперативні цілі, а також завдання, що передбачають спільні дії центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Водночас Стратегія розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року враховує унікальність громади та її потреби в розвитку, отже містить власне стратегічне бачення та цілі розвитку громади. Це наочно видно з таблиці 1.

При розробці Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року враховані ключові аспекти Державної стратегії регіонального розвитку до 2027 року. Стратегічні цілі Вербківської громади також сформовані відповідно до стратегічних цілей оновленої Стратегії розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 років, яка базується на розумінні актуальних проблем воєнного часу, проблем стійкості, соціально-економічного розвитку області, районів та територіальних громад. В центрі уваги має стояти людина та забезпечення її інтересів. Врахування потреб, проблем та прагнень жителів громади є основним завданням Стратегії розвитку. Стратегія - це своєрідний "основний закон", виконання якого, в кінцевому результаті, має перетворити територіальну громаду на територію комфортну для проживання з високим рівнем добробуту та якості життя. Стратегія розвитку передбачає формування комплексної системи проєктів та заходів, які, виходячи із розуміння поточної ситуації та наявних ресурсів, зможуть концентрувати зусилля органів влади та інших суб’єктів регіонального і місцевого розвитку для досягнення принципу пріоритетності інтересів людини.

Таблиця 2. Узгодженість стратегічних цілей Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року із цілями Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021 – 2027 роки.

Стратегічні та оперативні цілі	**Стратегічна ціль 1. Безпечна життєдіяльність та соціально-економічна стійкість.**	Оперативна ціль 1.1. Підвищення безпеки, стійкості інфраструктури та ефективності управління. Впровадження	Оперативна ціль 1.2. Підтримка зайнятості, бізнесу та інвестицій. Розвиток житлово-комунального господарства.	Оперативна ціль 1.3. Вдосконалення механізмів та можливостей просторового розвитку і привабливості	**Стратегічна ціль 2. Підвищення якості життя мешканців та муніципальних послуг.**	Оперативна ціль 2.1. Запровадження людиноцентричної системи надання соціально-гуманітарних, адміністративних і комунальних послуг й охоплення всіх категорій мешканців	Оперативна ціль 2.2. Розвиток освіти, культури та охорона історичної спадщини. Інфраструктура гостинності.	Оперативна ціль 2.3. Підтримка здоров'я мешканців та розвитку медицини, фізкультури і спорту. Формування	**Стратегічна ціль 3. Розвиток співробітництва влади і громади. Створення умов для партнерства, взаємодії і**	Оперативна ціль 3.1. Розбудова доступного та комфортного середовища, організація дозвілля і	Оперативна ціль 3.2. Розбудова громадського сектору та підтримка молодіжних ініціатив. Проєктна діяльність.	Оперативна ціль 3.3. «Діалог поколінь» та освіта населення.
Стратегічна ціль 1. Підвищення рівня конкурентоспроможності Дніпропетровської області.												
Оперативна ціль 1.1. Стимулювання розвитку обраних ВЕДів в рамках смартспеціалізації регіону.	+	+	+		+	+	+	+	+			+
Оперативна ціль 1.2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіональної економіки	+	++	++	++	+	+	+	+	+	+	+	+
Оперативна ціль 1.3. Розвиток промислово-виробничого комплексу.	+	++	+	+	+	+	+		+			++
Оперативна ціль 1.4. Розвиток агропромислового комплексу.	+	++	+	+	+	+	+		+			++

Оперативна ціль 1.5. Розвиток туристичної сфери.	+	++	++	++	+	++	+	+	+	+	++	+
Стратегічна ціль 2. Забезпечення інтегрованого розвитку територій та підвищення якості публічних послуг задля збереження та розвитку людського капіталу.												
Оперативна ціль 2.1. Відновлення та соціально-економічний розвиток територій (активних бойових дій, прилеглих до них територій, сільських територій, монопрофільних).	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Оперативна ціль 2.2. Підвищення якості надання освітніх послуг .	+	+	++		+	++	+		+	+	+	+
Оперативна ціль 2.3. Підвищення якості надання медичних послуг.	+	+	+		+	++	++	++	+	+	+	+
Оперативна ціль 2.4. Створення умов для занять фізичною культурою та спортом, залучення до здорового способу життя мешканців	+		++		+	++	++	++	+	+	++	
Оперативна ціль 2.5. Створення умов для розвитку та популяризації культури в регіоні	+	+	+		+	++	+		+	+	+	+
Оперативна ціль 2.6. Забезпечення доступу населення громад до якісних адміністративних та соціальних послуг.	+	+	+	+	+	+	++	+	+	+	+	++
Оперативна ціль 2.7. Розвиток цифрової інфраструктури регіону та електронних публічних послуг.	+	+							++	+	+	++
Оперативна ціль 2.8. Забезпечення соціального захисту, підтримки та інтеграції ветеранів і представників інших вразливих груп.	+	+	+	+	+	+	++	++	+		+	
Оперативна ціль 2.9. Забезпечення розвитку інфраструктури та благоустрою територій.	+	++	++	+	++	++	++	++	+	+	++	+
Оперативна ціль 2.10. Забезпечення згуртованості населення з урахуванням викликів від наслідків війни.	+	+	+		+	++	++	++	++	++	++	
Стратегічна ціль 3. Розбудова ефективного регіонального та місцевого врядування.												
Оперативна ціль 3.1. Розвиток інституційної спроможності органів публічної влади з урахуванням кращих практик ЄС.	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+
Оперативна ціль 3.2. Розвиток співробітництва та ефективне управління публічними інвестиціями.	+	+	+	+	++	++	++	++	++	++	+	+++
Стратегічна ціль 4. Енергетична, цивільна та екологічна безпека як основа розвитку регіону.												
Оперативна ціль 4.1. Забезпечення стійкості регіону.	+	++	++	+	++	++	++	++	+	+	+	++

Оперативна ціль 4.2. Покращення екологічної ситуації в регіоні.	+	+	++	+	+	+	+	+	+	+	++	+
Оперативна ціль 4.3. Забезпечення енергетичної безпеки та самодостатності регіону.	+	++		++	+				+			++
Оперативна ціль 4.4. Створення безпечного середовища.	+	+	++	+	+	++	+	+	+	+	++	+

*У клітинках ступінь зв’язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв’язок) або + (опосередкований зв’язок)

Таблиця 3. Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки.

Стратегічні та оперативні цілі	**Стратегічна ціль 1. Безпечна життєдіяльність та соціально-економічна стійкість.**	Оперативна ціль 1.1. Підвищення безпеки, стійкості інфраструктури та ефективності управління. Впровадження нових технологій та систем енергозабезпечення.	Оперативна ціль 1.2. Підтримка зайнятості, бізнесу та інвестицій. Розвиток житлово-комунального господарства, доріг і транспортного сполучення.	Оперативна ціль 1.3. Вдосконалення механізмів та можливостей просторового розвитку і привабливості	**Стратегічна ціль 2. Підвищення якості життя мешканців та муніципальних послуг.**	Оперативна ціль 2.1. Запровадження людиноцентричної системи надання соціально-гуманітарних, адміністративних і комунальних послуг й охоплення всіх категорій мешканців увагою відповідно потреб та інтересів.	Оперативна ціль 2.2. Розвиток освіти, культури та охорона історичної спадщини. Інфраструктура гостинності.	Оперативна ціль 2.3. Підтримка здоров'я мешканців та розвитку медицини, фізкультури і спорту. Формування дієвої системи соціальної допомоги та соціального захисту.	**Стратегічна ціль 3. Розвиток співробітництва влади і громади. Створення умов для партнерства, взаємодії і згуртованості.**	Оперативна ціль 3.1. Розбудова доступного та комфортного середовища, організація дозвілля і відпочинку. Збереження довкілля.	Оперативна ціль 3.2. Розбудова громадського сектору та підтримка молодіжних ініціатив. Проєктна діяльність.	Оперативна ціль 3.3. «Діалог поколінь» та освіта населення.
Стратегічна ціль І. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах												
Оперативна ціль 1 «Стимулювання центрів економічного розвитку (агломерації, міста)»		+		+		+	+				+	
Оперативна ціль 2 «Збереження навколишнього природного середовища та стале використання природних ресурсів, посилення можливостей розвитку територій, які потребують державної підтримки (макро- та мікрорівень)»			+	+				+			+	

Оперативна ціль 3 «Створення умов для реінтеграції тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим та м. Севастополя, тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях в український простір»												
Оперативна ціль 4 «Розвиток інфраструктури та цифрова трансформація регіонів»	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Оперативна ціль 5 «Формування єдиного освітнього, інформаційного, культурного простору в межах всієї території України»	++	+		+	++	++	++	+	+	+	+	+
Оперативна ціль 6 «Ефективне використання економічного потенціалу культурної спадщини для сталого розвитку громад»	+	+	+		+		+		+	+	+	+
Стратегічна ціль ІІ. «Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів»												
Оперативна ціль 1 «Розвиток людського капіталу»					+	++	++	++	++	++	++	
Оперативна ціль 2 «Сприяння розвитку підприємництва, підтримка інтернаціоналізації бізнесу у секторі малого та середнього підприємництва»	+	+			+				+	+	+	+
Оперативна ціль 3 «Підвищення інвестиційної привабливості територій, підтримка залучення інвестицій»	++	++	++	++	++	++	+	+	+	+	+	+
Оперативна ціль 4 «Сприяння впровадженню інновацій та зростанню технологічного рівня регіональної економіки, підтримка інноваційних підприємств та стартапів»	+	++	+	++	+	++	+	+	+	+	+	++
Оперативна ціль 5 «Сталий розвиток промисловості»	++	++	+	++	+							+
Стратегічна ціль ІІІ. «Розбудова ефективного багаторівневого врядування»												
Оперативна ціль 1 «Формування ефективного місцевого самоврядування та органів державної влади на новій територіальній основі»	+	+	+	++	+	+	++	+	++	++	+	
Оперативна ціль 2 «Формування горизонтальної та вертикальної координації державних секторальних політик та державної регіональної політики»	+	+	+	+	+	++	+	++	+	+	+	
Оперативна ціль 3 «Побудова системи ефективного публічного інвестування на всіх	+	+	+	++	+	++	+	++	+	+	+	++

рівнях врядування»												
Оперативна ціль 4 «Розбудова потенціалу суб’єктів державної регіональної політики»	+	+	+	+	+	+	+	+				
Оперативна ціль 5 «Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія домашньому насильству та дискримінації»			+		+	+	+	+	+	+	+	
Оперативна ціль 6 «Розбудова системи інформаційно-аналітичного забезпечення та розвиток управлінських навичок для прийняття рішень, що базуються на об’єктивних даних та просторовому плануванні»	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

*У клітинках ступінь зв’язку окремих цілей відмічається як ++ (сильний зв’язок) або + (опосередкований зв’язок)

Таким чином, реалізація Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року сприятиме виконанню Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки та Стратегії розвитку Дніпропетровської області на період 2021-2027 років.

Аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року Державній стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки та аналіз відповідності стратегічних та оперативних цілей Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади до 2034 року Стратегії розвитку Дніпропетровської області на період 2021-2027 року проведено у табл. 2, 3.

Моніторинг реалізації Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року здійснюватиметься щорічно у форматі звіту про виконання стратегічних цілей та заходів, шляхом його публікації на офіційному сайті, інформаційних ресурсах територіальної громади та представлення його на сесії сільської ради. Фінансування заходів і проектів Стратегії планується здійснювати за рахунок коштів державного бюджету, обласного бюджету, місцевого бюджету та інших джерел фінансування, у тому числі за рахунок коштів інвесторів, які залучаються до реалізації конкретних інвестиційних проектів та виконання програм, міжнародних фінансових організацій, інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

До сфери охоплення СЕО документа державного планування відноситься оцінка наслідків для довкілля, у тому числі для здоров’я населення, від реалізації проєктних рішень. Стратегічна екологічна оцінка документа державного планування – Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року, здійснюється на основі принципів законності та об’єктивності, гласності, участі громадськості, наукової обґрунтованості, збалансованості інтересів, комплексності, запобігання екологічній шкоді, довгострокового прогнозування, достовірності та повноти інформації у проєкті документа, міжнародного екологічного співробітництва. Альтернатива відсутня. Якщо документ державного планування не буде затверджено, це створить також умови для часткового невиконання Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки.

Даний документ розроблено на довготривалу перспективу і опирається на поточний стан справ в країні, області та громаді, а процес його підготовки відповідав принципам партисипативної участі.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО.

Вербківська сільська територіальна громада розташована на північному сході Дніпропетровської області. Вербківська сільська ра́да – адміністративно-територіальна одиниця та орган місцевого самоврядування в Павлоградському районі Дніпропетровської області. Адміністративний центр – село Вербки. Вербківська сільська територіальна громада (далі – Вербківська СТГ) створена відповідно до законів України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад», «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення територій та адміністративних центрів територіальних громад» постанови Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807-IX «Про утворення та ліквідацію районів» розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 709-р «Про визначення адміністративних центрів та затвердження територій територіальних громад Дніпропетровської області».

Рисунок 2. Розташування Вербківської сільської територіальної громади на карті України.

Вербківська сільська територіальна громада розташована в Павлоградському районі Дніпропетровської області. Межує з містом Павлоград.

Вербківська сільська територіальна громада (далі – Вербківська СТГ) створена **14 серпня 2015 року**. До складу Вербківської громади увійшли села Вербки, Веселе, В'язівок, Жолобок, Кочережки, Морозівське, Нові Вербки, Новомиколаївське, Олександрівка, Оленівка, Підлісне, Поперечне, Свідівок, Сергіївка, Солонці, Степ п'ятьох сільських рад, всього 16 сільських населених пунктів, які об`єднані в 4 старостинських округів із адміністративним центром у селі Вербки.

Місцеве самоврядування Вербківської СТГ здійснюється Вербківською сільською радою у складі голови ради та 18 депутатів сільської ради.

Територія Вербківської сільської територіальної громади згідно з адміністративно-територіальним устроєм України входить до складу Павлоградського району Дніпропетровської області. Вербківська сільська ТГ розташована на північному сході Дніпропетровської області, в центрі Павлоградського району, поруч з районним центром

м. Павлоградом і межує на півночі з Юр'ївською селищною ТГ Павлоградського району, на північному заході з Губиниською селищною ТГ Самарівського району, на заході з Черкаською селищною ТГ Самарівського району та Піщанською сільською ТГ Самарівського району, на південному заході з Межиріцькою сільською ТГ Павлоградського району, на півдні з Павлоградською міською ТГ, на південному сході з Троїцькою сільською ТГ Павлоградського району та Богданівською сільською ТГ Павлоградського району.

Вербківська сільська територіальна громада географічно відноситься до центрально-східної частини України. Згідно класифікації функціонального типу територій, відповідно до підходу ЄС, Вербківську сільську ТГ можна віднести до сільського типу територій.

Територія громади розташована між річками Самара та річки Мала Тернівка, що належать до басейну р. Дніпро і знаходиться у північно-східній частині регіону. Найбільша річка – Самара, ліва притока р. Дніпро.

Площа території Вербківської СТГ складає 529,13 км2, що становить 21,77% від площі Павлоградського району та 1,65% від площі Дніпропетровської області.

Село Вербки є адміністративним центром територіальної громади Павлоградського району Дніпропетровської області. Відстань (за найкоротшим маршрутом) між м. Київ та селом Вербки складає 560,0 км., до м. Дніпро – 80,0 км., до м. Павлоград – 3,0 км.

Рисунок 3. Розташування Вербківської сільської територіальної громади на адміністративно-територіальній карті Дніпропетровської області.

По території громади проходять траси місцевого значення, які з'єднують населені пункти громади з сусідніми громадами та великими містами області. Через с. Вербки проходить автомобільна дорога регіонального значення Р-51 (Мерефа – Лозова – Павлоград), яка поєднує території Дніпропетровської та Харківської областей.

В зв'язку з тим, що Вербківська територіальна громада знаходиться в меншій віддаленості до м. Дніпро, ніж до інших великих міст, то населення і бізнес тяжіють саме до обласного центру. Це визначально впливає і впливатиме надалі на соціально-економічну систему та розвиток населених пунктів Вербківської сільської територіальної громади, економіка якої також значно залежить від діяльності виробничого комплексу в м. Павлоград.

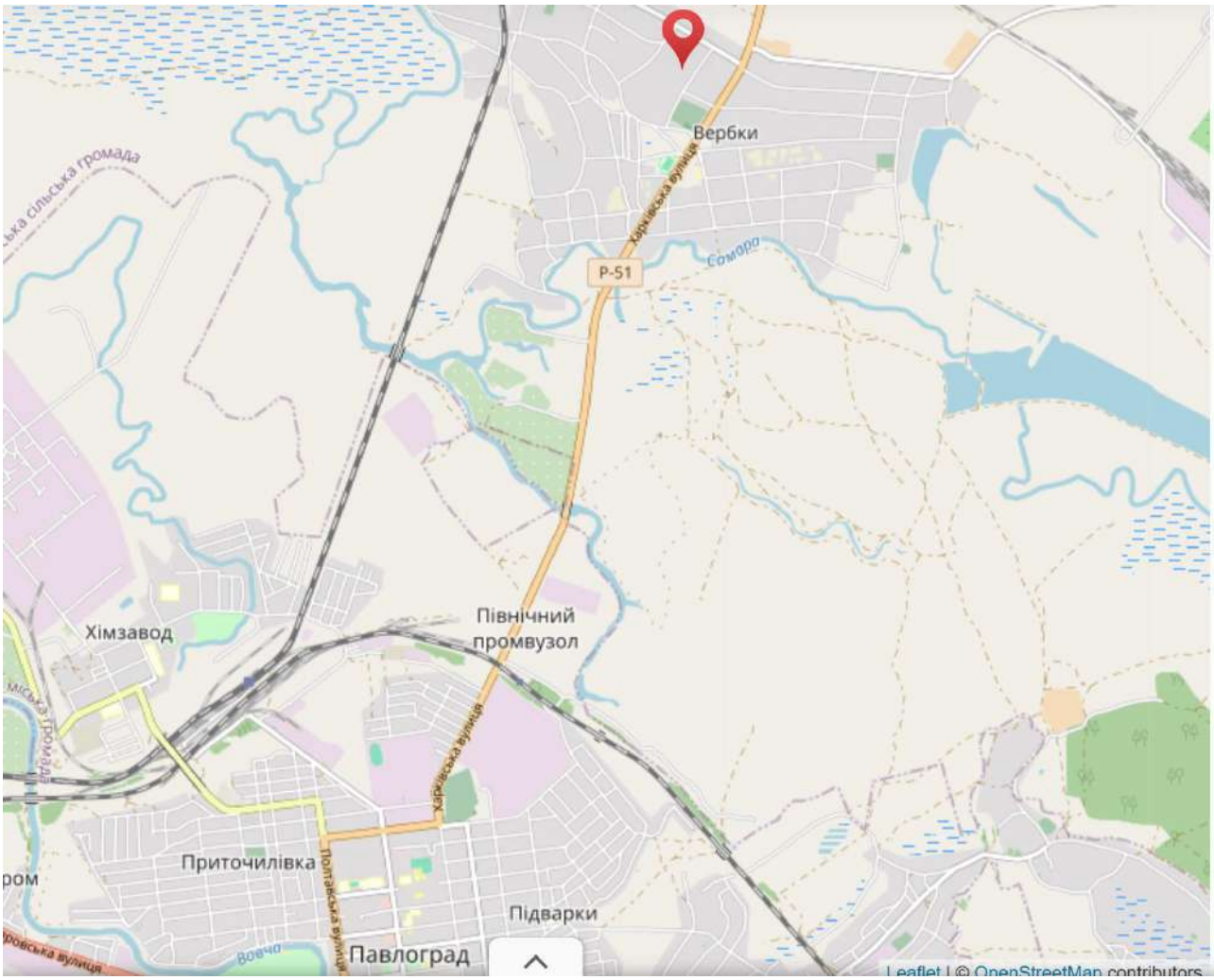

Рисунок 4. Розміщення на картосхемі с. Вербки по відношенню до м. Павлоград.

До м. Дніпро від залізничної станції с. Вербки – «Вербківський» 80,0 км. Вербківська СТГ в економічному і транспортному відношенні тяжіє до промислового і районного центру м. Павлоград, в якому населення та бізнес отримують частину послуг.

У громаді мешкає близько 7,573 тис. осіб і притаманні тривалі негативні демографічні процеси. Смертність перевищує народжуваність понад п’ять разів (наприклад, в 2024 рік померло 110 осіб та народилось 18 дітей). До негативних показників природного руху додаються від’ємні показники міграції. Трудова міграція мешканців працездатного віку виявляється у виїзді до інших громад, переважно міських. Демографічні процеси визначають низьку густоту населення і це потребує ефективного планування соціальної та інфраструктурної політики.

Згідно класифікації функціонального типу територій, відповідно до підходу ЄС, Вербківську СТГ можна віднести до сільського типу територій, на якій забезпечено стабільне функціонування соціальної, освітньої та культурної інфраструктури, створені умови для всебічного розвитку мешканців та підвищення якості життя.

Адміністративна інфраструктура представлена Центром надання адміністративних послуг (ЦНАП), який забезпечує громадянам зручний та ефективний доступ до адміністративних послуг у сучасному форматі.

Соціальна та освітня інфраструктура Вербківської сільської територіальної громади створює комплексні умови для розвитку дітей, молоді та дорослого населення, забезпечує доступ до медичних, освітніх та культурних послуг і є важливим ресурсом для підвищення якості життя мешканців громади.

Останніми роками соціально-економічна ситуація в Україні докорінно змінила життя населення. Перебудова економічних відносин в умовах спаду виробництва, інфляції, зміни форм власності привела до різкого зниження рівня життя населення, зменшення кількості

народжуваності, зменшення його платоспроможності, розмежування суспільства за рівнем доходів, зростання безробіття, збільшення рівня смертності.

Вербківська громада переживає стійкий період демографічного старіння, що виражається у зростанні чисельності осіб, старших працездатного віку. Безробіття та старіння населення є одними із деструктивних чинників соціально-економічного розвитку громади.

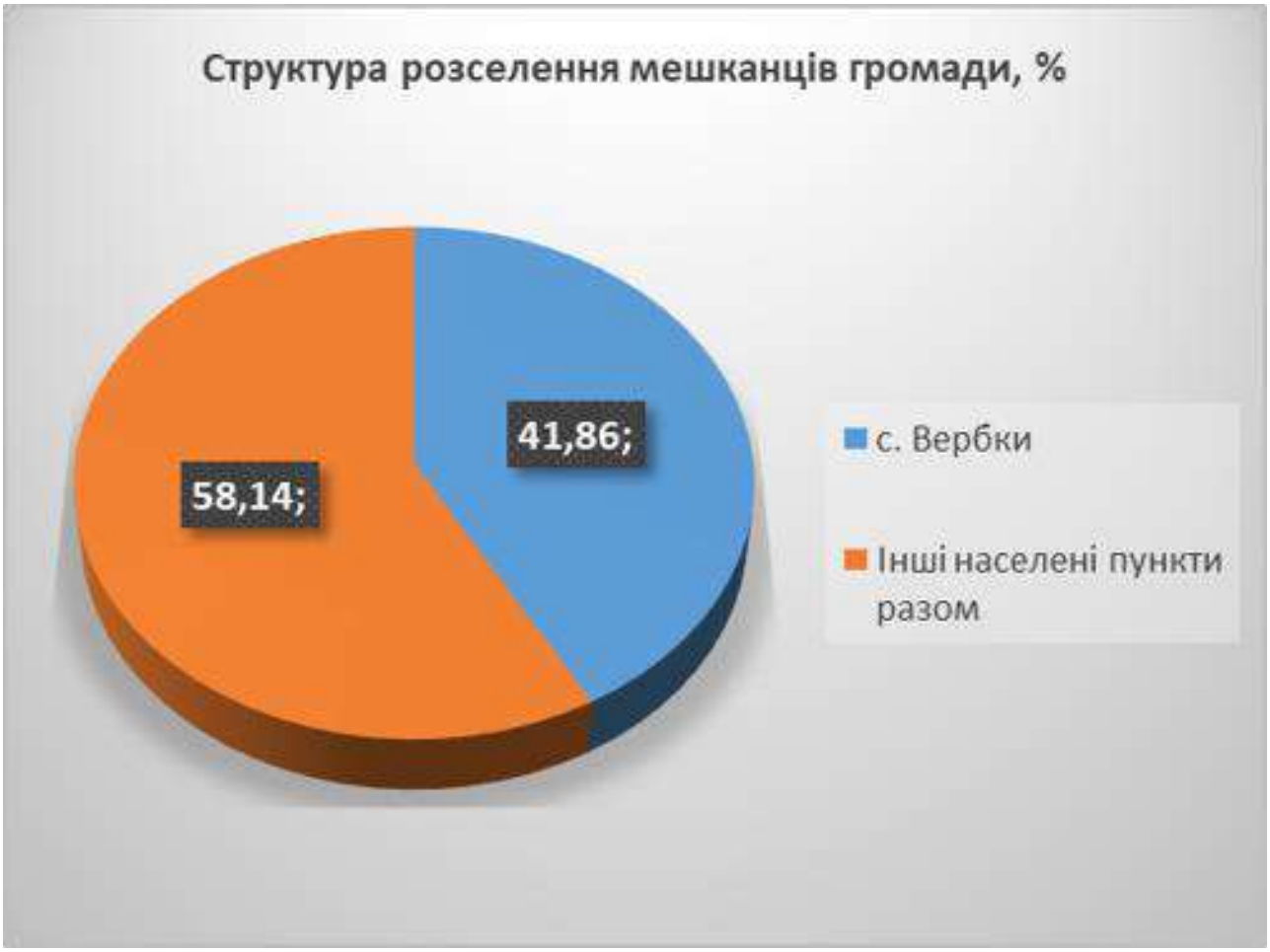

Рисунок 5. Структура розселення населення Вербківської СТГ.

У Вербківській сільській територіальній громаді притаманні тривалі негативні демографічні процеси. Смертність перевищує народжуваність. До цього додається трудова міграція мешканців працездатного віку. Для з'ясування демографічної ситуації впродовж тривалого періоду варто проаналізувати демографічні показники у територіальній громаді на основі доступних даних та оцінок. У таблиці нижче показано приблизну чисельність наявного населення громади в розрізі населених пунктів станом на 01.01. 2026 року.

Всі останні роки цього та минулого десятиліття у Вербківській СТГ притаманні тривалі негативні демографічні процеси. Можна припустити, що найбільше молодь та люди працездатного віку мігрують в міста України та до сусідніх країн: переважно Польща, Чехія, Німеччина та інших країн ЄС.

За період 2021-2025 років у Вербківській громаді кількість населення постійно зменшувалась. Причиною скорочення чисельності є негативний природній приріст населення та негативні міграційні процеси. Це дає підстави зробити висновок, що демографічні тенденції у територіальній громаді носять постійний негативний характер.

Впродовж останніх трьох років динаміка чисельності мешканців населених пунктів, які складають Вербківську громаду, має негативний характер – чисельність їх мешканців щороку зменшується. Хоча цифри зменшення населення по роках незначні, але за останні 5 років громада втрачала в середньому щороку понад 100 мешканців. Тенденція зменшення населення по роках зберігається і впродовж тривалого часу не змінюється, а демографічна ситуація постійно погіршується.

Слід також зауважити, що темпи зменшення населення у сільських населених пунктах, які увійшли до складу Вербківської громади відповідає середнім темпам зменшення населення у Дніпропетровській області. Населення у адміністративному центрі громади – с. Вербки зменшується дещо повільніше, ніж в інших населених пунктах громади. Це може свідчити про трудову чи внутрішньорегіональну міграцію з сіл до найближчих чи віддалених міст з метою пошуку роботи.

Таблиця 4. Динаміка природного та міграційного приросту населення у Вербківській СТГ, станом на 1 січня відповідного року.

Показники	2023	2024	2025
Народжені	32	18	28
Померлі	95	110	111
Природний приріст	-63	-92	-83
Прибулі	175	218	189
Вибулі	682	161	201
Сальдо міграції	-507	+57	-12
Загальне збільшення (зменшення)	**-570**	**-35**	**-95**

Типовою є структура населення у громаді: більше 51% – жінки, менше 50% – чоловіки. Якщо в підлітковому та середньому (15–35 років) віці серед населення переважають чоловіки, то в інших вікових категоріях – жінки. Зрештою у віці понад 40 років жінок стає більше, ніж чоловіків і така тенденція тільки зростає та поглиблюється, рухаючись до вершини статево-вікової піраміди громади. Ці негативні для громади фактори, що відображають в т. ч. й наслідки воєнного стану, ризикований та нездоровий спосіб життя багатьох чоловіків призводять до критичних результатів та внаслідок цих процесів різко скорочується чисельність мешканців найбільш працездатного віку і зменшуються можливості громади для розвитку.

Стан здоров'я населення Вербківської територіальної громади характеризується загальнодержавними тенденціями до погіршення демографічної ситуації, що зумовлено як віковими змінами, так і складними соціально-економічними та екологічними факторами. Зростає частка населення літнього віку, що потребує посиленої уваги до лікування хронічних захворювань. Ключові групи та види захворювань у громаді формуються під впливом об’єктивних факторів.

Через повномасштабну війну різко зріс рівень стресу серед населення, що спровокувало хвилю серцево-судинних загострень. Крім того, у сільській місцевості переважає населення похилого віку, яке потребує частих візитів та супроводження через хронічні хвороби.

Сезонні та інфекційні спалахи (Грип та інші ГРВІ): Громада підпадає під загальнорайонні коливання захворюваності. Фіксуються хвилі гострих респіраторних інфекцій, вражаючи переважно доросле населення (понад 92% від усіх випадків респіраторних інфекцій).

Ендокринні порушення займають важливе місце серед загроз. Спостерігається стабільний ріст захворюваності на цукровий діабет II типу . Це пов'язано з несвоєчасним скринінгом та особливостями харчування.

Онкологічна захворюваність залишається важливим фактором захворюваності населення. Фіксується високий рівень новоутворень, зумовлений близькістю до промислових зон Західного Донбасу (вугільні шахти та супутні підприємства).

Провідні причини смертності в громаді мають складну структуру. Головною причиною смертності серед мешканців Вербківської територіальної громади є хронічні неінфекційні захворювання, що спричиняють понад 80% всіх летальних випадків. Захворювання серцево-судинної системи стоять на першому місці по причині смертності населення громади. Онкологічні захворювання (новоутворення) є другою за частотою причиною. Ризики розвитку раку в громаді посилюються через її розташування у промислово навантаженому Павлоградському районі з розвиненою вугільною промисловістю.

Захворювання органів травлення та дихання: Становлять близько 7-8% від загальної кількості смертей. Серед них лідирують хронічні обструктивні захворювання легень (ХОЗЛ), що часто зустрічаються у колишніх працівників вугільної сфери, а також цирози печінки.

Зовнішні причини: Травматизм, побутові отруєння, дорожньо-транспортні пригоди та нещасні випадки.

Чинник військових дій: Безпосередньо впливає на смертність через поранення військовослужбовців-земляків на фронті та через ризики ракетних чи дронових ударів по логістичній інфраструктурі Павлоградського району.

Отже, серед причин смертності перші місця посідають хвороби системи кровообігу, новоутворення, хвороб органів травлення та пов'язані з воєнними діями. Детальний прогноз стану здоров'я населення можливий лише після отримання локальних статистичних даних на рівні громади.

Частка населення в адміністративному центрі громаді складає близько 41,86%, а отже сконцентроване переважно у селах громади з вагомою часткою мешканців у с. Вербки. В структурі населення за гендерною ознакою в громаді переважають жінки – 50,84%.

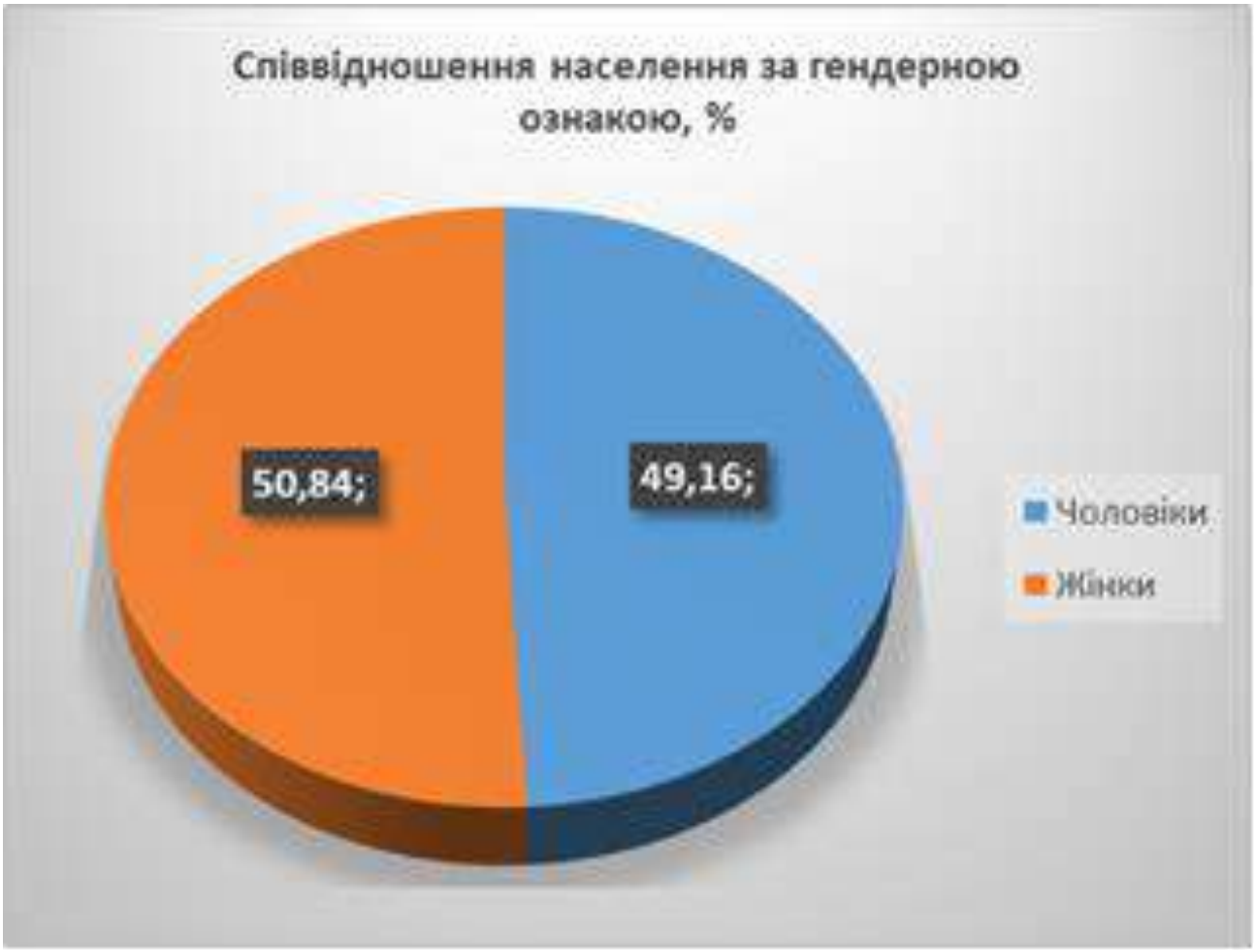

Рисунок 6. Співвідношення населення Вербківської СТГ за гендерною ознакою, %.

Негативні демографічні тенденції в громаді зосереджуються в усіх населених пунктах та адмінцентрі громади. Рівень смертності стійко перевищує рівень народжуваності. Статево вікова піраміда населення сформована на підставі інформації та демографічних даних місцевої влади.

Таблиця 5. Вразливі групи населення Вербківської СТГ, станом на 01 січня 2026 року.

№	Вразливі групи	Жінки	Чоловіки	Загалом
1.	ВПО	373	198	571
2.	Люди з інвалідністю	158	189	347

3.	Сім'ї з дітьми з інвалідністю	20	17	37
4.	Етнічні меншини, з них :	-	-	-
	Роми	2	2	4
	Вірмени	7	6	13
	Азербайджанці	14	15	29
	Молдавани	9	6	15
	Грузини	1	1	2
	Інші національності	2	1	3
5.	Люди, які живуть з ВІЛ	-	-	-
6.	Люди похилого та старечого віку	1229	822	2051
7.	Самотні матері	22	0	22
8.	Самотні батьки	0	3	0

Демографічна ситуація в громаді залишається складною, як і для області загалом, містить високі ризики для майбутнього розвитку території, що пов'язано з від'ємним природним та міграційним зменшенням населення, загостренням незбалансованості в співвідношенні між чоловіками та жінками, диспропорції вікових груп, що є стримуючим фактором у відтворенні населення, поступово призводить до зростання демографічного навантаження.

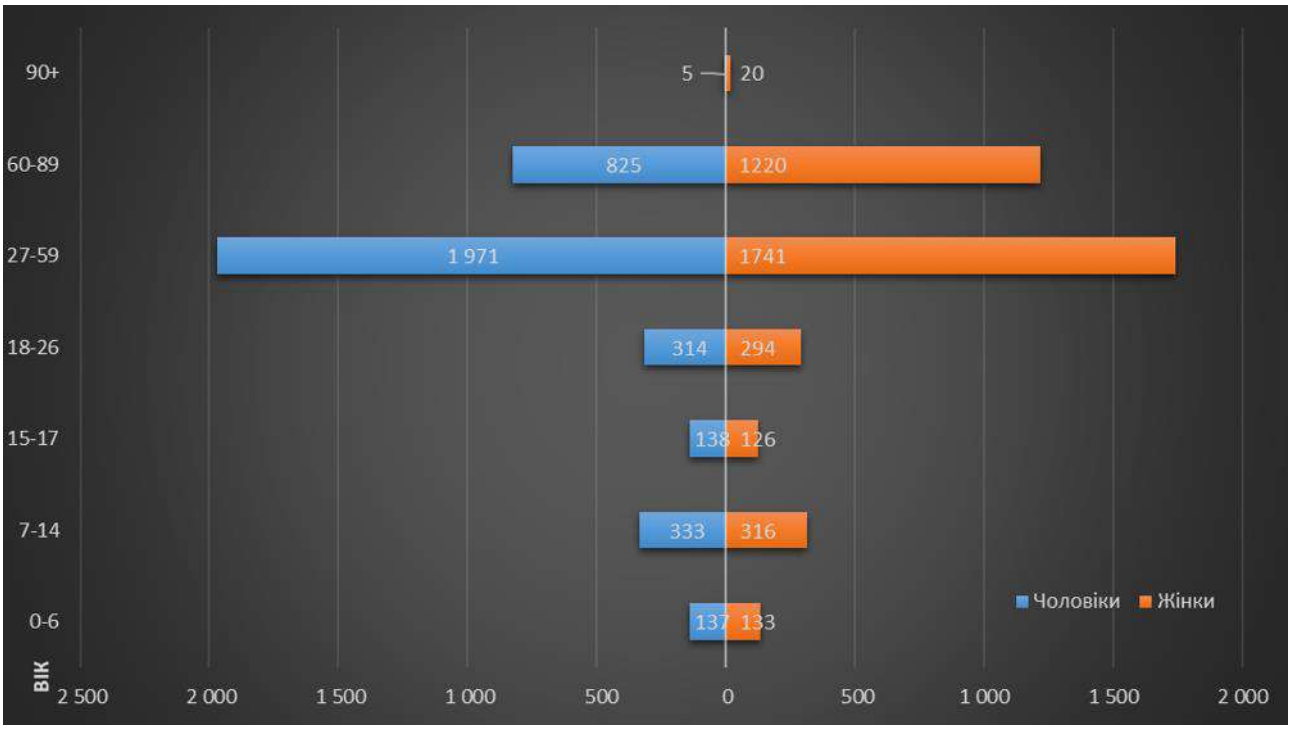

Рисунок 7. Статево-вікова піраміда населення Вербківської СТГ.

Громада має регресивну вікову структуру населення. За даними Реєстру територіальної громади на 11.11.2025 р. частка наймолодшого населення у віці 0-6 років становить 3,57% (270 дітей) загальної кількості населення громади, частка населення віком 07-17 років становить 12,06% (913 юнаків та дівчат), в віці від 18-26 років (608 молодих людей) - частка населення основного постачальника трудових ресурсів, у віці ж від 27-59 років громада має найбільшу за чисельністю продуктивну категорію громадян – 49,01% (3712 осіб), частка осіб у віці 60+ років становить 27,33% (2070 мешканців) в загальній чисельності населення. У віковій структурі переважають люди середнього покоління (27-59 років) – 49,01%.

Вербківська громада є низькоурбанізованою громадою: показник щільності населення складає приблизно 237,8 осіб на 1 км2. Найчисельнішим за кількістю населення серед сільських населених пунктів є с. Вербки. Найбільшу кількість мешканців мають також села

В'язівок і Кочережки, які й складають населені пункти другого ярусу в територіальній громаді. Всі інші села мають населення менше за 450 осіб. Середня кількість мешканців сільських населених пунктів в громаді складає близько 160 осіб.

Таблиця 6. Кількість мешканців і домогосподарств у Вербківській СТГ на 01.01.2026 р.

Населений пункт	Кількість домогосподарств, всього	Чоловіки	Жінки
с. Вербки	1458	1550	1615
с. Веселе	98	69	65
с. В'язівок	990	716	725
с. Жолобок	31	9	3
с. Кочережки	695	507	554
с. Морозівське	187	151	139
с. Нові Вербки	167	182	214
с. Новомиколаївське	38	12	5
с. Олександрівка	117	122	104
с. Оленівка	66	56	50
с. Підлісне	30	9	8
с. Поперечне	79	65	61
с. Свідівок	26	14	15
с. Сергіївка	224	190	243
с. Степ	77	71	48
с. Солонці	0	0	0
Разом	**4283**	**3723**	**3850**

Означені тенденції є вагомою підставою для формування власних планів розвитку місцевої соціальної інфраструктури (зокрема освітньої, медичної тощо).

Рисунок 8. Аналітика щодо розподілу декларацій у Вербківській сільській територіальній громаді в залежності від віку, статі, місця проживання та спеціалізації лікаря, грудень 2025 р.

Подальша демографічна ситуація у громаді в 2026 році може й надалі негативно змінюватися, основним чином під впливом процесів, викликаних війною, виїзд місцевих мешканців за кордон та в інші регіони країни, незначне тимчасове поповнення населення громади за рахунок внутрішньо переміщених осіб (ВПО) буде змінюватися на ситуацію, коли вони покидатимуть громаду, шукаючи безпечніших місць проживання, зважаючи, що переважна більшість їх жінки з дітьми.

Станом на 01.01.2026 року в громаді проживає 571 – ВПО. Збільшення кількості населення за рахунок внутрішньо переміщених осіб, дещо пом'якшує негативні демографічні явища. Постійно збільшується частка жіночого населення.

Економіка громади характеризується низькою підприємницькою активністю. Переважна частина суб'єктів господарської діяльності працюють у сферах сільського господарства та оптової і роздрібної торгівлі, проте 37% найманих працівників працює на єдиному на території громади підприємстві добувної промисловості – Шахтоуправлінні «ім. Героїв Космосу». Специфіка економіки громади визначається домінуванням промисловості, зокрема видобувної (вугільної) галузі. Найбільше підприємство – Шахтоуправління «ім. Героїв Космосу» ПАТ ДТЕК Павлоградвугілля є головним роботодавцем і важливим платником податків у бюджет громади.

З огляду на площі, які займають сільськогосподарські угіддя, територія громади є типовою сільськогосподарською. Сільськогосподарські підприємства та фермерські господарства спеціалізуються, передусім, на рослинництві – основними культурами є зернобобові (озима пшениця, озимий ячмінь, ярий ячмінь, кукурудза) і соняшник. Посівні площі основних сільськогосподарських культур мало змінюються по роках. Під зернобобові у 2021-2022 роках відведено близько 55-60% загальної площі ріллі, під соняшник – близько 21-23%. Відповідними до посівних площ є і обсяги виробництва зазначених культур оскільки врожайність зернобобових та соняшнику є порівнянною. Загальний рівень врожайності в умовах сучасної України є цілком прийнятним. У тваринництві спостерігається тенденція до зменшення поголів'я всіх основних сільськогосподарських тварин. Найбільшою чисельністю поголів'я у господарствах громади відзначаються свині.

Станом на початок 2026 року у Вербківській громаді було зареєстровано 112 юридичних осіб суб'єктів господарювання і 152 фізична особа-підприємець (ФОП). З початку повномасштабної війни кількість фізичних осіб підприємців залишилась практично незмінною. Значну частку серед зареєстрованих суб'єктів господарської діяльності у громаді займають фізичні особи-підприємці (57,6% від всіх суб'єктів), більша частина з яких здійснює свою діяльність в с. Вербки.

Проблемними питаннями, характерними для ринку праці громади є: недостатня кількість робочих місць, наявність «тіньового» сектору ринку праці, особливо у сфері послуг, недостатня мотивація до праці населення, внаслідок низького рівня заробітної плати, складнощі у працевлаштуванні неконкурентоспроможних на ринку праці груп населення, нестача кваліфікованих кадрів вузькоспеціалізованих професій, тощо. Явище «тіньової» зайнятості зумовлює недоотримання правил здорової конкуренції, доходів у бюджет громади, втрату значного обсягу податку з доходів фізичних осіб, становить загрозу соціальної захищеності жителів громади зараз і в майбутньому. Зокрема, щодо майбутнього пенсійного забезпечення, такі процеси уповільнюють розвиток людського капіталу, зашкоджують згуртованості мешканців та поглиблюють проблему відсутності фінансових ресурсів в бюджеті громади та її спроможності. Практично всі нижчезгадані підприємства і установи є основними роботодавцями та платниками податків та території Вербківської громади.

Таблиця 7. Найбільші роботодавці Вербківської СТГ у 2026 році.

Галузі та види діяльності	Осіб
Сільське господарство, мисливство, лісове та рибне господарство	600
Промисловість	1500
Будівництво	-
Оптова й роздрібна торгівля; торгівля транспортними засобами; послуги з їх ремонту.	60
Готелі та ресторани	12

Транспорт і зв'язок, ЗМІ	15
Операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	-
Державне управління	-
Освіта	305
Охорона здоров’я та соціальна допомога	41
Колективні, громадські та особисті послуги	
Інші види діяльності	
Культура	32
ОМС	92
МПК	17

Найбільшими платниками податків в громаді є промислові підприємства. Бюджетоутворюючими платниками податків на території Вербківської сільської територіальної громади є: ПрАТ ДТЕК «Павлоградвугілля», ТОВ «ДТЕК Павлоградська ЦЗФ», Філія «ЦЗФ «Павлоградська» ПрАТ ДТЕК «Павлоградвугілля», ПАТ «Укргазвидобування», ФГ «Київ», ПП АФ «Степове», ТОВ «СНП-Україна», СФГ «Ставки», ТОВ «Агро-Світ», ФГ «Пітер». З бюджетних установ найбільше ПДФО надходить від Виконавчого комітету Вербківської сільської ради (в. т. ч. ліцеї, гімназія, дитячі садки, ЦПО, СБК, бібліотеки, музей, місцева пожежна охорона).

Аналіз фактичного вкладу галузей в економіку громади, показав, що значну кількість коштів до бюджету громади приносять підприємства сільського господарства та добувної промисловості при менш суттєвих обсягах внеску інших видів підприємницької діяльності. Це свідчить про деяку вираженість економіки в громаді. Відтак для громади є актуальною диверсифікація економіки шляхом залучення інвестицій та підтримка розвитку мікро, малого та середнього підприємництва.

На даному етапі перспективними є такі напрями як розвиток переробної промисловості, зокрема сільськогосподарської продукції, додаткових видів промисловості, а також розвиток сфери послуг. Вже сьогодні до перспективних видів економічної діяльності, які могли б активно розвиватись в громаді можна віднести:

- переробну промисловість (зокрема поглиблена переробка сільськогосподарської продукції);
- виробництво крафтової продукції (переробка овочів, виробництво сирів, виробництво пряників);
- транспортні послуги (вантажне та пасажирські перевезення);
- туризм.

Проте, слід зазначити, що реалізація таких цілей наразі вкрай ускладнена впливом воєнних дій на кордонах Дніпропетровської області та мусить бути відкладеним на майбутній період.

Аграрний сектор економіки Вербківської громади представлений ефективними господарствами. Основними напрямами галузі рослинництва є вирощування зернових, бобових культур, насіння олійних культур та технічних культур. В громаді розвивається зернова галузь та її інфраструктура (зберігання, обробка та ін.). Розвинута також мережа домогосподарств населення.

У громаді високий потенціал розвитку агропромислового комплексу (родючі землі, сприятливі умови для вирощування сільськогосподарської продукції.

Серед найбільших сільськогосподарських підприємств, які ведуть діяльність у Вербківській громаді, наступні: ФГ «Київ» - 3,3 тис. га ріллі в обробітку, ПП АФ «Степове» - 3,29 тис. га, ТОВ «Агро-Світ» - 2,9 тис. га, ТОВ «СНП-Україна» - 1,52 тис. га, ТОВ «Агрофірма СНП-Україна» - 0,88 га, СФГ «Ставки» - 2,25 тис. га, ФГ «Пітер» - 1,14 тис. га, ПП АФ «Прогрес» - 0,83 тис. га, ФГ «Шевела» - 0,72 тис. га, СФГ «Еліта» - 0,81 тис. га, СФГ «Хеліантус» - 0,74 тис. га, ТОВ «Актив-РЗ» - 0,75 тис. га, ПП АФ «Рослан» - 0,57 га, ТОВ «Максимал-Агро» - 0,53 тис. га.

Основна частина сільськогосподарської продукції в Вербківській територіальній громаді виробляється середніми сільгосппідприємствами. Фермерські господарства та малі господарства, в тому числі сімейні, не мають бажаного розвитку в громаді. Тому вагомим є питання розвитку маркетингу сільськогосподарської продукції для малих агровиробників у

громаді в майбутньому. Традиційним засобом виживання дрібних виробників сільськогосподарської продукції є: кооперація, яка надає вихід на цивілізовані ринки, створення у громаді підприємств, спрямованих на поглиблену переробку сільськогосподарської продукції.

Проведене анкетування місцевих мешканців та бізнесу громади дозволило з'ясувати, що громада бачить сільське господарство та переробку сільськогосподарської продукції пріоритетними галузями свого розвитку. Використовуючи сучасні знання, застосовуючи сучасні технології, техніку, розвиваючи переробні підприємства, можна перетворити сільське господарство на високоефективний сектор економіки.

Головні завдання на майбутнє:

- Сприяння ефективному функціонуванню агропромислового комплексу громади;
- Розширення зайнятості та підвищення доходів сільського населення;
- Збереження родючості земель, раціонального використання землеробства;
- Формування інфраструктури аграрного ринку, шляхом сприяння створенню заготівельних організацій по заготівлі сільськогосподарської продукції;
- Допомога ефективному функціонуванню сільськогосподарських підприємств;
- Забезпечення виконання заходів, спрямованих на відтворення і підвищення родючості ґрунтів шляхом контролю обсягів застосування добрив, меліорантів, вапнування кислих ґрунтів;
- Сприяння пошуку потенційних інвесторів, їх співпраці у веденні господарської діяльності;
- Оновлення планово-картографічних матеріалів;
- Проведення нормативно-грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення.
- Організація передачі/отримання земель за межами населених пунктів.

В громаді станом на кінець 2025 року показники розвитку бізнесу не можна вважати високими, вони знаходяться в середньому діапазоні порівняно з іншими громадами Дніпропетровської області. Є потреба у стимулюванні підприємницької активності мешканців в сільських населених пунктах.

Характеристика природних ресурсів. Ландшафтні особливості рельєфу.

Унікальність економіко-географічного положення території Вербківської сільської територіальної громади визначається її розташуванням в центрі України та близько до північного-східного кордону Дніпропетровської області. Вербківська територіальна громада розташована не тільки на родючих чорноземах, але має значні поклади енергоресурсів для енергопотреб економіки. Даний напрямок розвивається та є перспективним для громади й надалі.

Ландшафтні особливості рельєфу. Територія Вербківської сільської територіальної громади розташована в Нижньо-Самарському долинно-терасовому фізико-географічному районі центральної степової області, на території Придніпровської лівобережної низовини. В орографічному відношенні територія являє собою полого-хвилясту степову рівнину. Рельєф громади в основному рівнинний, розчленований прохідними долинами, балками, ярами.

Геологічна будова в геоструктурному відношенні вказує на розташування території громади в межах південно-західного борту Дніпровсько-Донецької впадини. У відповідності з геологічною будовою мінерально-сировинні ресурси представлені вугіллям кам'яним у відкладах карбону та сировиною для будматеріалів (суглинки, піски) у четвертинних відкладах, які можуть використовуватись для розвитку та потреб місцевої будівельної бази.

Гідрологічні умови, згідно «Схеми гідрологічного районування», відповідають південно-західній частині Дніпровського артезіанського басейну та західної окраїни Донбасу, в межах якої знаходиться територія громади. Характерним є розповсюдження водоносних горизонтів у відкладах четвертинної, палеогенової та кам'яновугільної систем. Річки рівнинного типу, переважно снігового живлення.

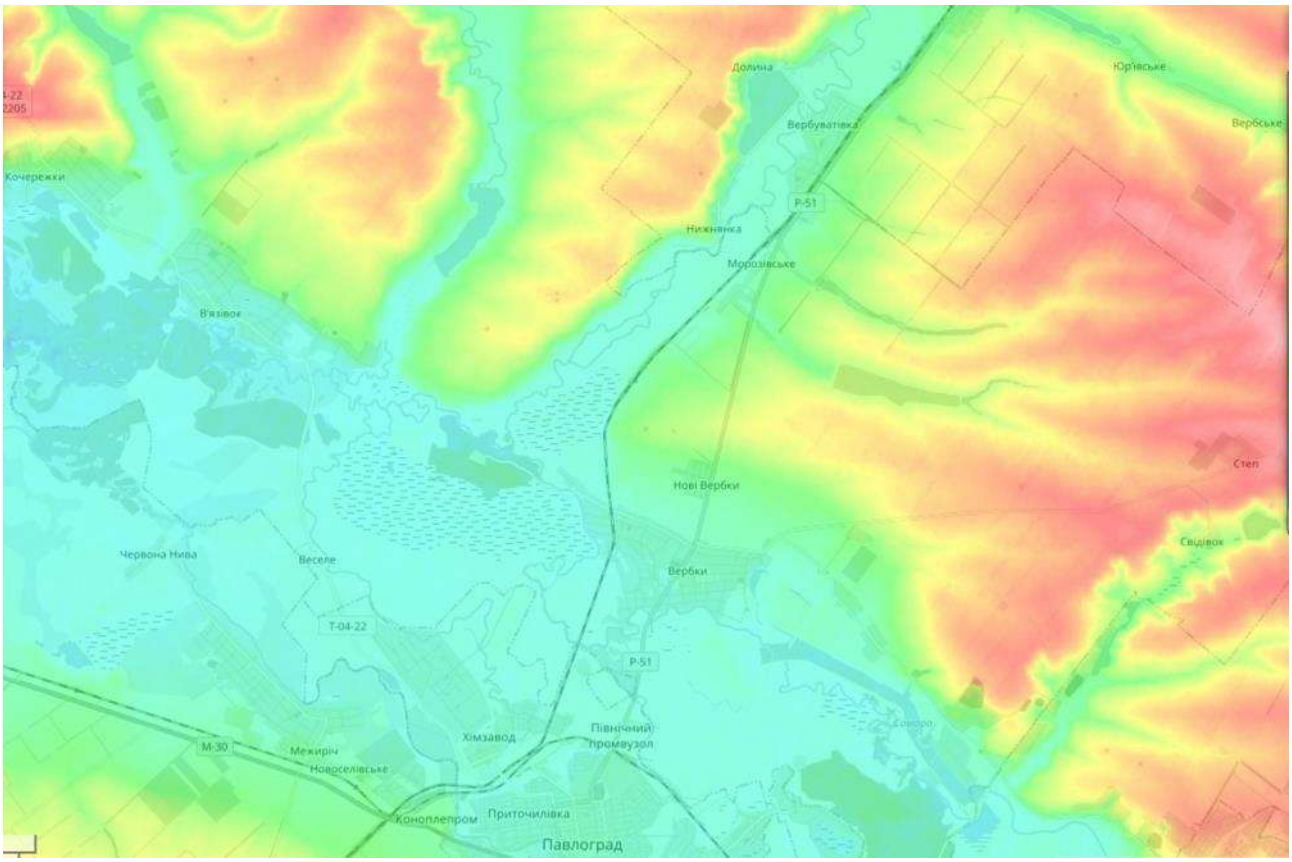

Рисунок 9. Рельєф Вербківської СТГ.

Земельні ресурси. Структура земельного фонду. Характеристика ґрунтів.

Унікальність економіко-географічного положення Вербківської сільської територіальної громади зумовлена її розташуванням на межі Дніпропетровської області близько до зони ведення бойових дій.

Територія Вербківської сільської територіальної громади розташована в межах Придніпровської низовини та зони Центрального Степу України.

Ґрунтовий покрив громади є типовим для цього агроприродного регіону і представлений високородючими чорноземами. За якістю ґрунти Вербківської громади є досить цінними та родючими. Переважають чорноземи та лучні й чорноземно-лучні ґрунти. Типові чорноземи, лучно-чорноземні та лучні ґрунти становлять 61,2% від загальної площі громади. Середній бал (бонітет) – 87.

Структура власності визначає значну роль громадян у використанні земельних ресурсів, а також створює передумови для розвитку фермерства, садівництва та особистого підсобного господарства на території громади. Це потенційно відкриває можливості для громади в контексті розвитку малого та середнього приватного бізнесу.

Приватні земельні ділянки представлені, зокрема, паями, землями, виділеними для ведення особистого селянського господарства, будівництва та обслуговування житлового будинку, садівництва, а також іншими видами приватного використання.

Рисунок 10. Структура власності земельних ресурсів Вербківської СТГ, станом на 01.01.2026 року.

Домінуючим типом ґрунтів на території громади є:

- чорноземи звичайні (типові), які займають переважну більшість ріллі. Ці ґрунти є національним багатством і характеризуються високим природним потенціалом родючості;
- лучно-чорноземні ґрунти, що зустрічаються в пониженнях рельєфу, балках та поблизу водних об'єктів.

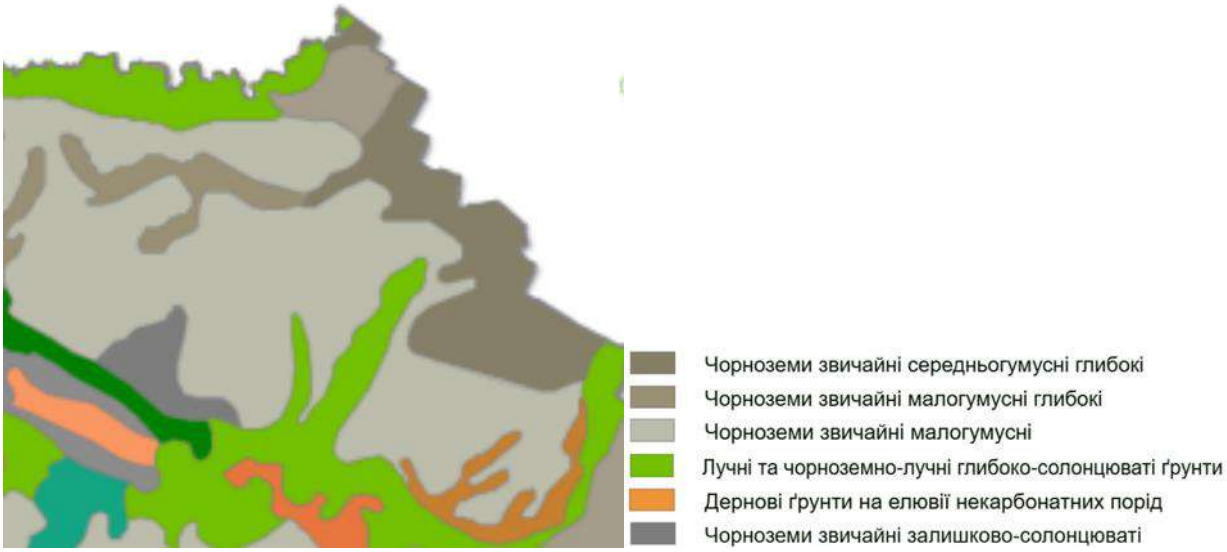

Рисунок 11. Структура ґрунтів Вербківської СТГ станом на 01.01.2026 року.

Агрохімічні та фізичні властивості ґрунтів Вербківської ТГ мають низку ключових переваг, що забезпечують високу продуктивність аграрного сектору. Вони мають високий вміст гумусу, містять значний відсоток органічних речовини, що є основним показником родючості. Це забезпечує сприятливі агрохімічні властивості та високий потенціал для вирощування широкого спектру сільськогосподарських культур (зернових, технічних).

Таблиця 8. Структура земельного фонду Вербківської СТГ в розрізі категорій земель станом на 01.01.2026 року.

Категорія земель	Площа, тис. га	Відсоток до загальної площі, %
1. Площа земельного фонду	52,91	**100**
в тому числі за структурою:		
забудовані/відведені під забудову	1,75	3,3
Сільськогосподарські, в т. ч.:	42,68	80,67
Рілля	32,71	61,82
Перелоги	0	0
Пасовища	7,72	14,6
Сіножаті	0,77	1,46
багаторічні насадження	0,54	1,02
Ліси та інші лісовкриті землі	6,04	11,42
Заболочені	0,92	1,74
Відкриті землі без рослинного покриву	0,44	0,83
Води	0,90	1,7
Інші	0,18	0,34

Оптимальна структура ґрунтів, які мають сприятливу зернисту або грудкувату структуру, забезпечує добру водопроникність, аерацію (доступ повітря до коренів) та вологоутримуючу здатність.

Таблиця 9. Структура земельного фонду Вербківської СТГ в розрізі категорій земель, станом на 01.01.2026 року.

Категорії земель	Га
Загальна площа земель	52913,1560
в т.ч.: сільськогосподарських земель	42683,5420
з них рілля	32709,3630
перелоги	0,0000
багаторічні насадження	539,9310
пасовища	7715,9595
Під господарськими будівлями	406,4817
Під господарськими шляхами і прогонами	372,6810
Лісові землі та інші лісовкриті площі	6038,8583
з них полезахисних лісосмуг	716,4000
інших захисних насаджень	142,1563
чагарників	50,1000
Забудованих земель	1747,9929
з них під житловою забудовою	140,5205
під промисловими та іншими підприємствами	303,2602
землі комерційного та іншого призначення	3,2647
землі громадського призначення	413,1359
землі транспорту та зв’язку	258,0024
землі технічної інфраструктури	111,8377
землі, які використовуються для відпочинку	34,2809
Землі водного фонду	902,1829
з них під природними водотоками	444,2121
штучними водотоками	8,0851
під штучними водоймами	449,2857
прибережними замкненими водоймами (лиман)	0,5000
Землі оздоровчого призначення	6,4500
Землі рекреаційного призначення	34,2809

Слід зауважити, що наразі більша частина земель (28850 га або 54,5%) призначена для товарного с/г виробництва внаслідок розпаювання і переважно використовується або орендується місцевими великими сільськогосподарськими підприємствами.

Рослинність. Лісові ресурси.

Територія громади характеризується високою природною різноманітністю, обумовленою поєднанням степових, лучних, заплавних, балкових та лісових екосистем. Рослини є одним з найважливіших природних компонентів. Вони мають як рекреаційно-естетичне значення так і захисне.

Громада розташована у степовій зоні. До лісових насаджень належать переважно штучні. Переважаючі породи дерев у лісах громади- це дуб, сосна, береза, липа, клен, ясен та чагарники, які займають більше 6,0 тис. га. Лісистість громади (відношення покритої лісом площі до загальної громади) становить 11,4%. Практично 100% лісовкритих земель громади 5,98 тис. га визначені як землі лісогосподарського призначення. На території Вербківської СТГ здійснює діяльність лісогосподарське підприємство ДП «Ліси України» філія «Східний лісовий офіс». Заліснення Вербківської територіальної громади потребує збільшення і має недостатній відсоток, щоб забезпечувати баланс в природі та запобігати негативним кліматичним змінам.

Лучні комплекси та заплавні екосистеми включають заплавні луки уздовж малих водотоків, вільшняки та вологолюбну рослинність у днищах балок. Ці системи служать оселищами для земноводних, водно-болотних птахів, заплавних безхребетних і є важливими для підтримання природної гідрорівноваги.

Полезахисні лісосмуги формують важливий захисний бар’єр для повітряної ерозії сільгоспугідь і відіграють важливу роль для міграційної активності тварин і підвищення стійкості агроландшафтів. Потребують відновлення й розширення.

Водно-болотні угіддя включають дрібні заболочені ділянки, ставки та штучні водойми і відграють важливу роль у підтриманні біорізноманіття і водного балансу.

Водні ресурси та їх стан. Поверхневі води. Водопостачання та водовідведення.

Гідрографічна сітка території Вербківської сільської територіальної громади належить до водозбірного басейну річки Дніпро, що визначає стратегічне значення громади для регіональної водної інфраструктури.

За результатами інвентаризації водних об’єктів Дніпропетровської області та згідно з даними геопорталу «Державний водний кадастр: облік поверхневих водних об’єктів», розміщеного на офіційному сайті Держводагентства, територією Вербківської сільської територіальної громади протікає 5 річок, а також знаходиться 7 ставків та 4 водосховища. На території Вербківської громади протікають такі річки басейну Дніпра: Самара, Мала Тернівка, В’язівок, Кочерга, Бобрівка.

Загальна площа водного фонду, дзеркала річок, ставків, дамб громади, становить 902,18 га. Найбільша річка – Самара, ліва притока р. Дніпро (відноситься до басейну Дніпра). Гідрографічна мережа представлена р. Мала Тернівка (с. Вербки), р. Самара (с. Вербки, с. В’язівок, с. Кочережки), р. В’язівок і Бобрівка (с. В’язівок), р. Кочерга (с. Веселе). Також на території розташовані 11 ставків, площа яких складає – 412,66 га.

З метою покращення гідрологічного режиму річки Вербківською сільською радою в 2013 році були здійснені заходи з розчищення частини русла р. Самара поблизу с. Вербки, а в 2024 році за екологічні кошти місцевого бюджету було придбано 660 кг малька (коропа, білого амура, товстолоба) та здійснені заходи із зариблення р. Самара. Загальна площа ставків громади складає 448,4 га. Під природними водотоками (річки, струмки) – 442,21 га, під штучними водотоками (канавами, колекторами, канавами) – 8,09 га, під озерами, прибережними замкнутими водоймами, лиманами) – 0,60 га, під ставками – 436,99 га, штучними водосховищами – 12,30 га. Проєкти щодо встановлення меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водних об’єктів на території Вербківської сільської ради не розроблялися.

Переважна більшість водних об’єктів (за площею водного дзеркала), які знаходяться у віданні старостинських округів, орендуються приватними підприємствами. Найбільшими орендарями є ТОВ «Фішер» та СФГ «Ставки».

Таблиця 10. Інформація про річки на території Вербківської СТГ.

№ з/п	Назва річки	Довжина річки в межах України/громади	Площа водозбору, км^2 (відповідно до геопорталу)	За класифікацією річок (ст. 79 Водного кодексу України)
Суббасейн середнього Дніпра				
1.	Самара	311/37	22660,0	середня
2.	В'язівок	31/14	277,0	мала
3.	Мала Тернівка	55/10	738,0	мала
4.	Бобрівка	25/17	127,0	мала
5.	Кочерга	10/6	Пересихаюча, поросла очеретом, входить до списку загублених річок України.	мала

Очевидним є негативний вплив на водні ресурси громади антропогенних чинників, адже значні території річкових долин розорані, задіяні під пасовищами або залишаються занедбаними.

Найбільший істотний вплив на поверхневі води у Вербківській громаді чинять: добувна промисловість та сільське господарство. Саме вплив цих галузей зумовлює погіршення екологічного стану водних ресурсів. На території Вербківської територіальної громади поблизу с. Кочережки встановлені 2 гідрологічні пости обладнані спеціальним устаткуванням для систематичних гідрологічних спостережень. Державна екологічна інспекція повідомляє територіальну громаду про виявлені факти підвищеної концентрації забруднюючих речовин у поверхневих водах для здійснення відповідних заходів.

Забезпечення питною водою на території Вербківської громади здійснює підприємство житлово-комунального господарства: КП «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради. Вода подається до с. Вербки через мережу централізованого водопостачання, підприємство надавач послуг КП «Павлоградводоканал». Централізована подача питної води здійснюється через водогін із м .Павлоград до бювету с. Вербки.

Контроль безпечності та якості води здійснює відокремлений структурний підрозділ «Павлоградський районний відділ ДУ «Дніпропетровський ОЦКПХ МОЗУ».

Використання води суб'єктами господарювання Вербківської громади проводиться відповідно до державних норм і правил, а також порядку ведення державного обліку водокористування.

Джерела нецентралізованого водопостачання, це свердловини і бювети із системою очистки води , розташовані у наступних населених пунктах Вербківської громади: с. Вербки , с. Нові Вербки, с .Морозівське, с. Поперечне, с. Свідівок, с .Степ, с. В'язівок, с. Веселе, с. Кочережки. Село Вербки та більшість населених пунктів громади мають якісну питну воду. Проте, експлуатаційний стан водомереж та систем водопостачання за даними КП «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради становить задовільний рівень на 70% і аварійний на 30%.

Таблиця 11. Водопостачання та водовідведення в Вербківській СТГ.

Показники	2024	2025
Протяжність мереж водопостачання у Вербківській СТГ, км	17	17
Споживання питної води у селі Вербки, тис. м^3 - всього, у т. ч.:	7320	8800
- населення	7320	8800
- підприємства	-	-

Найбільший істотний вплив на поверхневі води у громаді чинять агропромислові комплекси, меліорація та сільське господарство, що призводить до значного погіршення екологічного стану річок, ставків та їхніх приток. На території громади не проводиться систематичний гідроекологічний моніторинг водних об'єктів, що ускладнює оцінку їх фактичного стану та ступеня забруднення. Більшість поверхневих та підземних вод не охоплені спостереженнями, що створює ризики для забезпечення населення та господарських потреб якісною водою. Наявні ставки, водойми та притоки річок потребують

регулярного очищення та підтримки належного екологічного стану. Відсутність належного догляду за водними об'єктами посилюють ризик деградації ресурсів громади.

Таблиця 12. Характеристика об'єктів житлово-комунального господарства Вербківської СТГ.

Назва	Місце розташу-вання	Експлуатацій-ний стан	Потреба в будівництві чи реконструкції	Балансо-утримувач
Водопровідні мережі	с. Вербки	-	так	КП «Благоустрій жителів села»
Водопровідні мережі (загальна протяжність 17 км)	4 населених пунктів Вербківської СТГ	80% задовільний та 20% аварійний стан	так	КП «Благоустрій жителів села»
Каналізаційні очисні споруди	с. Вербки	-	так	КП «Благоустрій жителів села»
Трансформаторні підстанції	-	-	-	-
Об'єкти альтернативної енергетики	-	-	-	-
Сміттєзвалище ТПВ	-	-	-	Павлоградська МТГ

На території громади налічується 14 артезіанських свердловин які знаходяться у 8 селах. Сільські водогони знаходяться на балансі та обслуговуванні комунального підприємства «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради. На даний час підприємство КП «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради обслуговує водопровідні мережі в селі Морозівське та селі Олександрівка та 1 водонапірну башту.

На території Вербківської СТГ відсутнє централізоване водопостачання та водовідведення у житлових будинках мешканців громади . Централізована подача питної води здійснюється через водогін із м. Павлоград до бювету с. Вербки , що перебуває на балансі КП «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради. Вода подається безкоштовно до водорозбірних колонок де мешканці розбирають воду самостійно у тару.

Проблема водопостачання села Вербки та інших сільських населених пунктів залишається однією з найгостріших соціальних проблем громади. Така ситуація склалася у зв'язку з діяльністю на території громади вугільних шахт які спеціалізуються на видобутку вугілля. У зв'язку з їх професійною діяльністю рівень води у ґрунті значно знизився, тому колодязі та криниці у сільського населення залишились без води, тому вода для населення безкоштовна і подається на колонки для розбору безкоштовно. Фінансування всіх витрат на утримання водопровідних мереж повністю за рахунок Вербківської сільської територіальної громади.

За результатами випробування якості питної води в усіх водозаборах громади відповідно нормативам для питної води (ДСанПіН 2.2.4-171-10) та вимоги НД результати відповідають стандартам якості.

У Вербківській сільській територіальній громаді суб'єкти господарювання не здійснюють скид неочищених зворотних (стічних) вод в поверхневі водні об'єкти.

Кліматичні умови.

На території Вербківської сільської територіальної громади відсутня метеостанція. Інформацію громада може отримувати від Дніпропетровського регіонального центру з гідрометеорології.

Територія громади розташована в зоні помірно-континентального клімату з недостатньою зволоженістю. Вплив клімату на територію Вербківської сільської громади має характеристики помірно-континентального типу помірного кліматичного поясу, а середня

річна температура ставить: +8,5 С, кількість опадів становить 450 - 500 мм/рік, що випадають переважно влітку у вигляді дощів.

Формування погоди області зумовлюється впливом антициклонних повітряних мас зі сходу Євразії, які забезпечують суху та спекотну погоду влітку та холодну зимову погоду. Приблизно третина днів у році характеризується впливом вологих повітряних мас із північної та центральної Атлантики, що сприяє випадінню опадів. З атмосферних явищ в громаді спостерігаються тумани, грози (до 40 днів у рік), ожеледь, хуртовини, рідко бувають град та суховії.

Наразі кліматичні зміни не мають суттєвого впливу на місцеву економіку, життєвий простір поселень та енерго- і водопостачання громади, проте подальший моніторинг погодних умов є важливим для планування соціально-економічного та екологічного розвитку території. На території громади переважають західні та північно-західні вітри з Атлантики – північний, південний та північно-західний. Спостерігається тенденція до підвищення температури повітря, раннього настання теплих днів весною та їх продовження восени, зменшення кількості опадів. Зміни погодних умов за останні роки дають можливість зробити припущення щодо впливу на вирощування на території громади сільськогосподарських культур, яким притаманні кліматичні умови південних регіонів України.

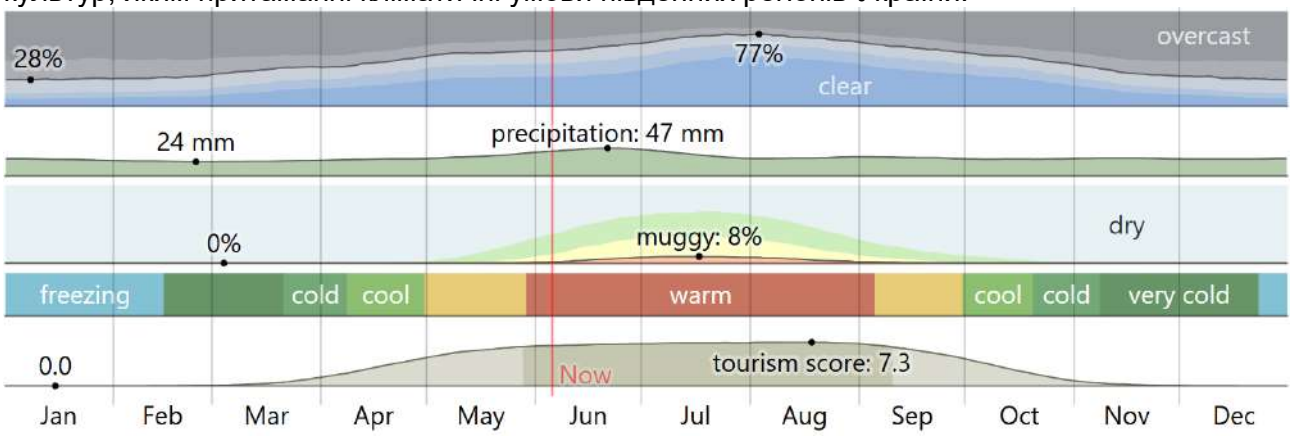

Рисунок 12. Середньорічна погода у Вербківській сільській територіальній громаді.

У Вербках літо тепле та мінливо хмарне, а зима довга, морозна, сніжна, вітряна та переважно хмарна. Протягом року температура зазвичай коливається від -7°C до 29°C і рідко опускається нижче -17°C або вище 35°C. Згідно з туристичним рейтингом, найкращий час року для відвідування села Вербки з метою активного відпочинку в теплу погоду – з початку червня до початку вересня.

Таким чином, клімат Вербківської сільської громади має характеристики помірно-континентального типу помірного кліматичного поясу. Середня температура січня - 6 С, липня +28 С, кількість опадів становить 450 - 500 мм/рік, що випадають переважно влітку у вигляді дощів.

Формування погоди регіону зумовлюється впливом антициклонних повітряних мас зі сходу Євразії, які забезпечують суху та спекотну погоду влітку та холодну зимову погоду. Приблизно третина днів у році характеризується впливом вологих повітряних мас із північної та центральної Атлантики, що сприяє випадінню опадів. З атмосферних явищ в громаді спостерігаються тумани, грози (до 40 днів у рік), ожеледь, хуртовини, рідко бувають град та суховії.

Наразі кліматичні зміни не мають суттєвого впливу на місцеву економіку, життєвий простір поселень та енерго- і водопостачання громади, проте подальший моніторинг погодних умов є важливим для планування соціально-економічного та екологічного розвитку території.

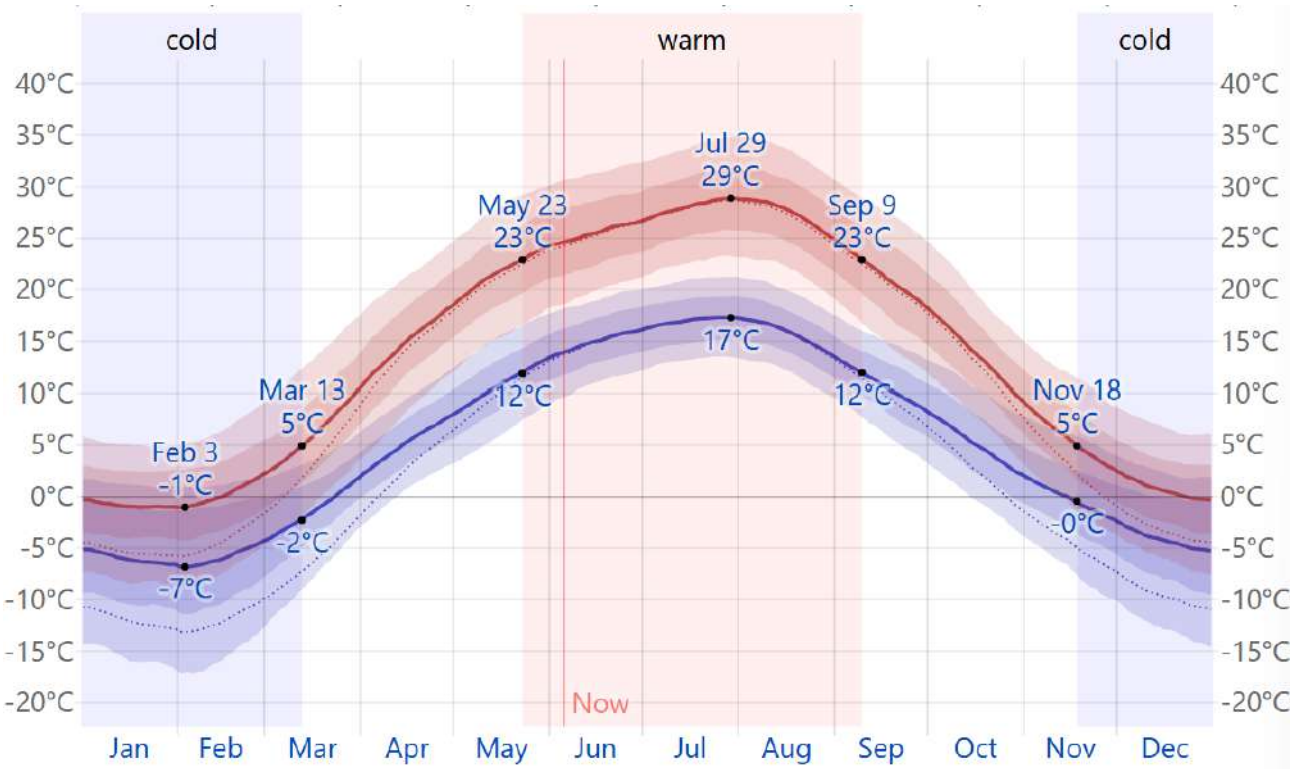

Рисунок 13. Середня і максимальна температура у Вербківській СТГ.

Теплий сезон триває 3,6 місяці, з 23 травня по 9 вересня, із середньою добовою максимальною температурою вище 23°C. Найспекотнішим місяцем року у Вербках є липень, із середньою максимальною температурою 28°C та мінімальною 17°C. Холодний сезон триває 3,8 місяці, з 18 листопада по 13 березня, із середньою денною максимальною температурою нижче 5°C. Найхолоднішим місяцем року у Вербках є січень із середньою мінімальною температурою -6°C та максимальною -1°C.

У Вербках середній відсоток неба, вкритого хмарами, зазнає значних сезонних коливань протягом року. Ясніша частина року у Вербках починається приблизно 29 квітня і триває 5,6 місяці, закінчуючи приблизно 16 жовтня. Найяснішим місяцем року у Вербках є липень, протягом якого в середньому 73% часу небо ясне, переважно ясне або мінлива хмарність. Більш хмарна частина року починається приблизно 16 жовтня і триває 6,4 місяців, закінчуючи приблизно 29 квітня. Найхмарнішим місяцем року у громаді є січень, протягом якого в середньому 71% часу небо вкрите хмарами або переважно хмарно.

На рисунку нижче показано стислу характеристику середніх погодинних температур за весь рік. Горизонтальна вісь – це день року, вертикальна вісь – година доби, а колір – середня температура за цю годину та день.

Сухий сезон триває 9,1 місяців, з 14 липня по 19 квітня. Місяць з найменшою кількістю вологих днів у Вербках – жовтень, із середньою кількістю 4,8 днів із щонайменше 1,00 міліметра опадів.

Вологий сезон триває 2,9 місяця, з 19 квітня по 14 липня, з ймовірністю понад 21% того, що певний день буде вологим. Місяцем з найбільшою кількістю вологих днів у громаді є червень , із середньою кількістю 7,7 днів із щонайменше 1,00 міліметра опадів.

Серед вологих днів ми розрізняємо ті, коли йде лише дощ , лише сніг або суміш цих двох видів. Виходячи з цієї категоризації, найпоширеніший вид опадів у громаді змінюється протягом року. Дощові дні у Вербках бувають протягом 12 місяців. Червень — місяць із середньою кількістю дощових днів, що становить 7,7 дня. Найменше опадів у лютому – з середньою кількістю до 15 мм.

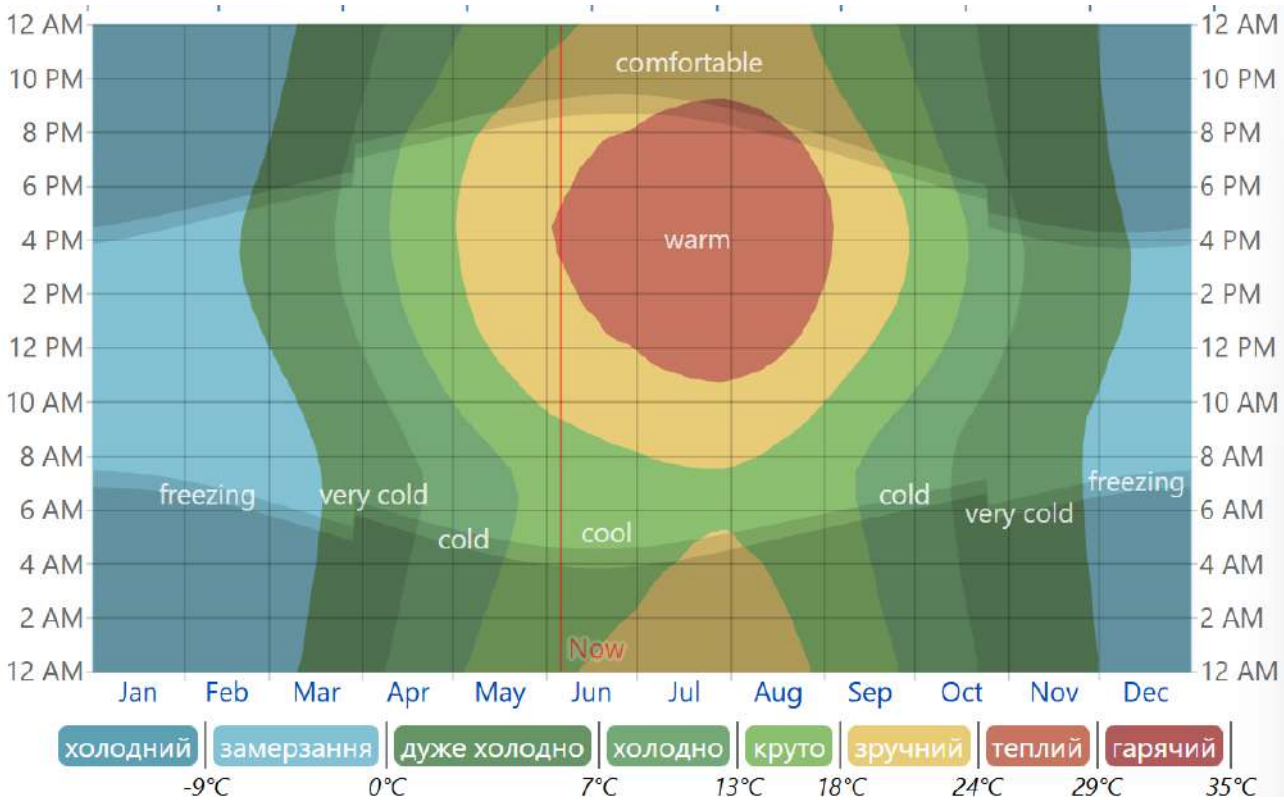

Рисунок 14. Середня погодинна температура у Вербківській СТГ впродовж року.

Сніжний період року триває 4,6 місяці, з 10 листопада до 29 березня з ковзним 31-денним снігопадом щонайменше 25 міліметрів. Місяць з найбільшою кількістю снігу в Павлограді – січень , із середньою кількістю снігопадів 117 міліметрів. Безсніжний період року триває 7,4 місяці, з 29 березня по 10 листопада. Найменше снігу випадає приблизно 22 липня, із середнім загальним накопиченням 0 міліметрів.

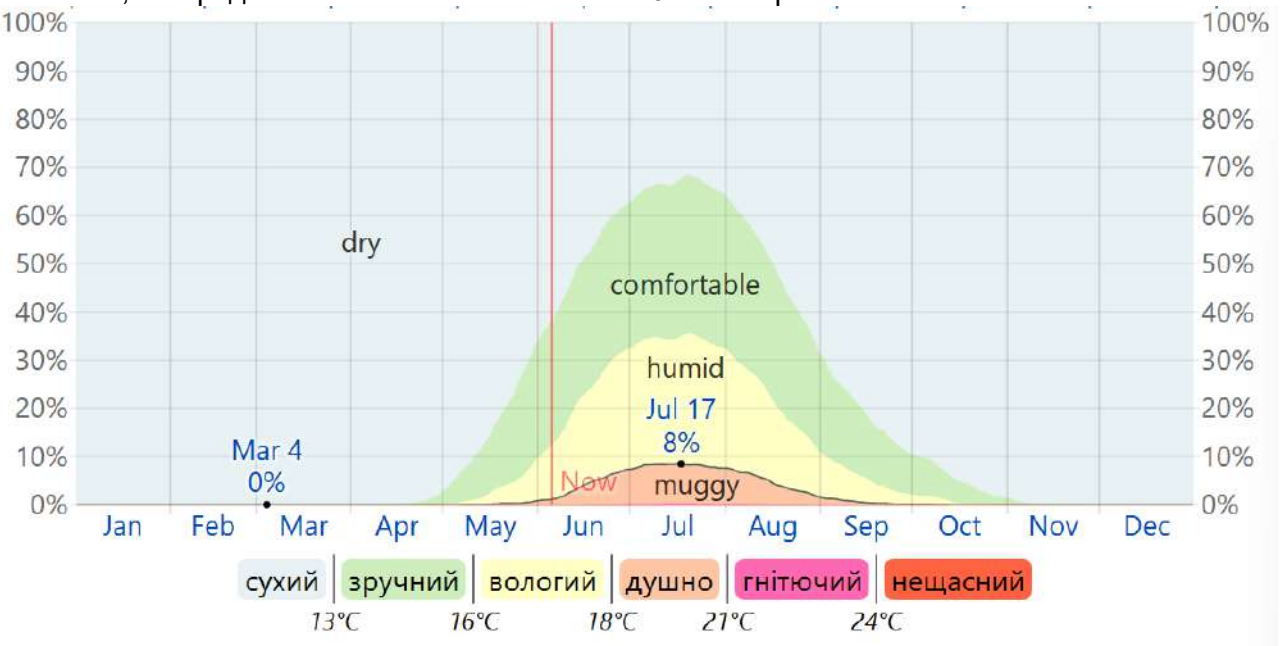

Рисунок 15. Рівень вологості і комфорту в повітрі Вербківської СТГ протягом року.

Комфортний рівень вологості визначається на основі точки роси, яка визначає, чи буде піт випаровуватися зі шкіри, тим самим охолоджуючи тіло. Нижчі точки роси створюють відчуття сухішої погоди, а вищі — вологішої. На відміну від температури, яка зазвичай значно коливається між ніччю та днем, точка роси змінюється повільніше, тому, хоча температура вночі може знижуватися, за задушливим днем зазвичай настає задушлива ніч.

Сприйнятий рівень вологості у Вербках, виміряний відсотком часу, протягом якого рівень комфортної вологості є задушливим , гнітючим або жахливим , суттєво не змінюється протягом року, залишаючись у межах 5% від 5% .

Щоб показати варіації протягом місяців, а не лише місячні суми, важлива кількість опадів, накопичених протягом ковзного 31-денного періоду, зосередженого навколо кожного дня року. Вербки зазнає деяких сезонних коливань у щомісячній кількості опадів.

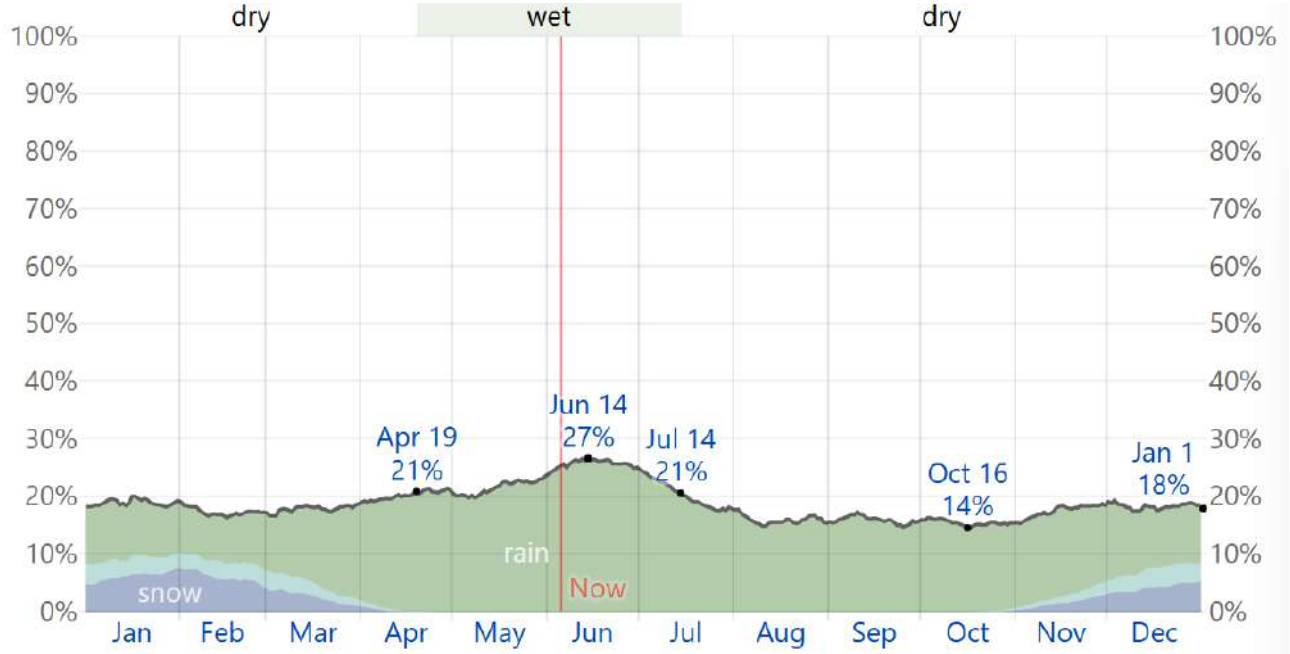

Рисунок 16. Щоденна ймовірність випадання опадів у Вербківській СТГ в середньорічний період.

Як і у випадку з опадами, враховується снігопад, накопичений протягом ковзного 31-денного періоду, зосередженого навколо кожного дня року. Вербки зазнають значних сезонних коливань у щомісячних снігопадах.

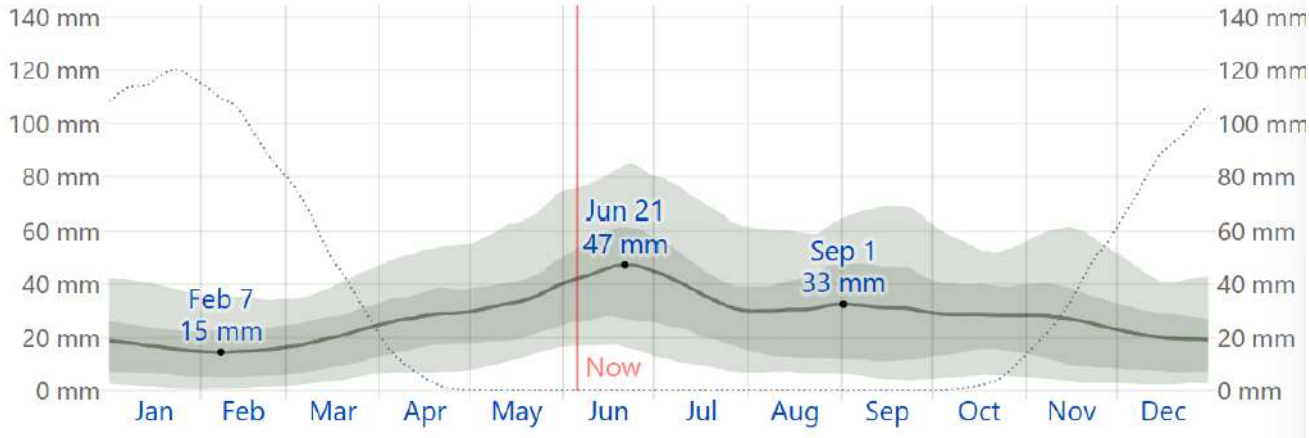

Рисунок 17. Середньомісячна кількість опадів у Вербківській СТГ.

Вологий день – це день, у який випадає щонайменше 1,00 міліметра рідких або рідкоеквівалентних опадів.

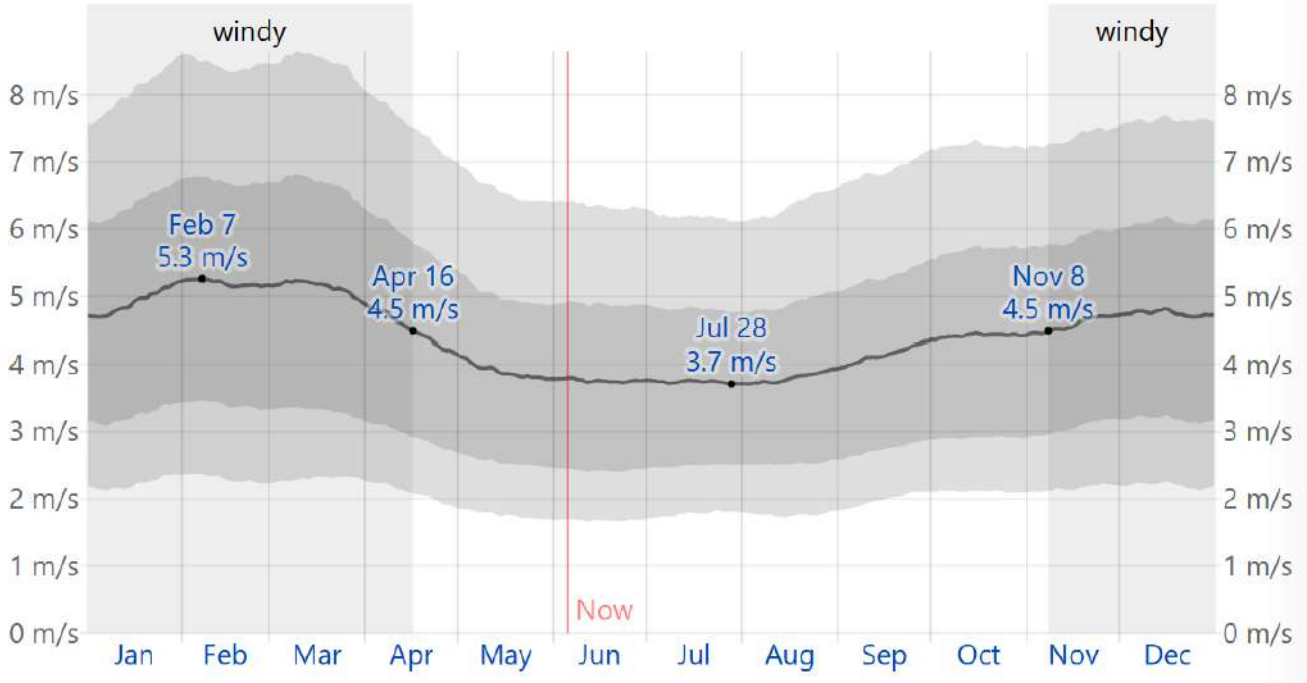

Рисунок 18. Середня швидкість вітру у Вербківській СТГ.

На малюнку вище середньодобовий вектор вітру (швидкість і напрямок) для території на висоті 10 метрів над землею. Вітер, що спостерігається в будь-якому місці, сильно залежить від місцевої топографії та інших факторів, а миттєва швидкість і напрямок вітру змінюються сильніше, ніж середньогодинні значення.

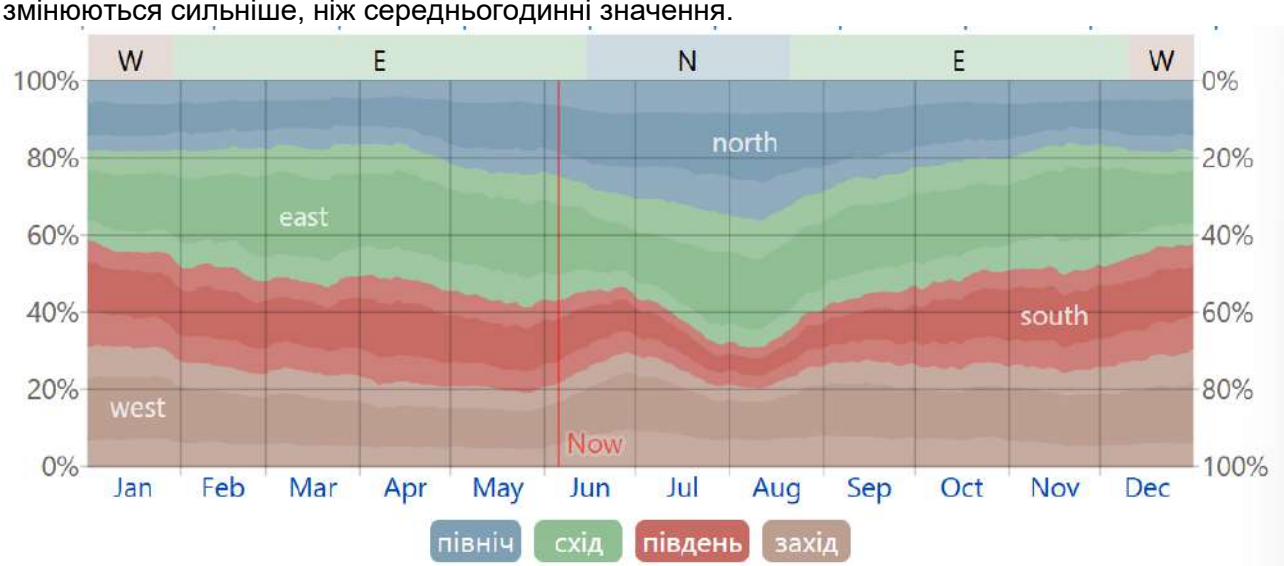

Рисунок 19. Переважаючі вітри у Вербківській СТГ.

Середньогодинна швидкість вітру у Вербках зазнає значних сезонних коливань протягом року.

Вітер найчастіше дме зі сходу протягом 4,5 місяців, з 29 січня по 14 червня, та протягом 3,7 місяців, з 20 серпня по 10 грудня, з піковим відсотком 36% 23 березня. Вітер найчастіше дме з півночі протягом 2,2 місяців, з 14 червня по 20 серпня, з піковим відсотком 36% 10 серпня. Вітер найчастіше дме із заходу протягом 1,6 місяців, з 10 грудня по 29 січня, з піковим відсотком 32% 1 січня.

Метеоспостереження підтверджують, що у зимовий сезон кількість опадів зменшилась, восени – дещо зросла, весною і влітку – змінилася несуттєво. Звичною стає аномальність погодних явищ, зростає їх частота й інтенсивність. Випадки, коли за кілька годин випадає половина або місячна норма опадів, стають звичними. Це свідчить про високу ймовірність зміщення кліматичних сезонів, тривалості холодного періоду, для якого

характерним є стійкий сніговий покрив, умов формування водних ресурсів, тривалості вегетаційного періоду та ін.

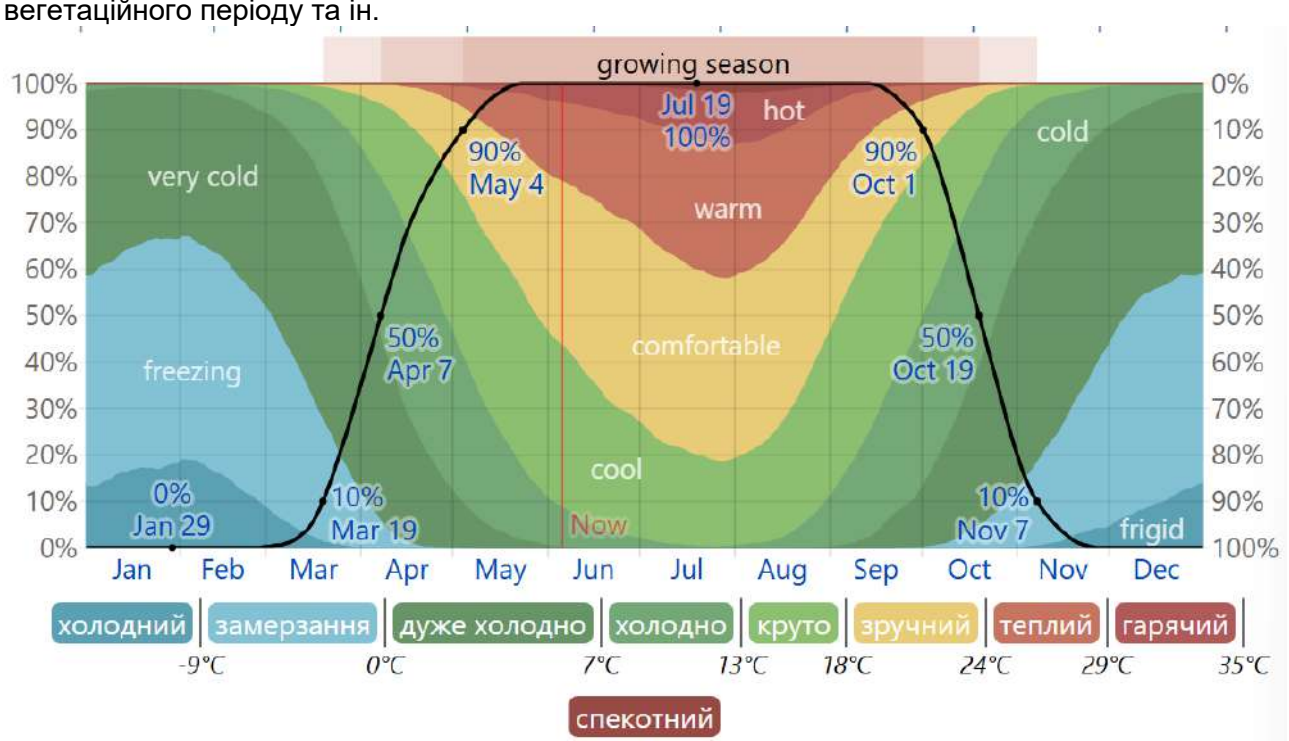

Рисунок 20. Вегетаційний період у Вербківській територіальній громаді.

Вегетаційний період різниться в різних країнах світу, але передусім визначений як найдовший безперервний період температур, що не опускаються нижче нуля (≥ 0°C), протягом року (календарний рік у Північній півкулі або з 1 липня до 30 червня у Південній півкулі).

Вегетаційний період у Вербківській СТГ зазвичай триває 6,4 місяця (195 днів), приблизно з 7 квітня до 19 жовтня , рідко починаючись раніше 19 березня або після 4 травня і рідко закінчуючи раніше 1 жовтня або після 7 листопада.

Підвищення температури повітря та нерівномірний розподіл опадів, які мають зливовий, локальний характер у теплий період і не забезпечують ефективне накопичення вологи в ґрунті, може спричинити зростання повторюваності та інтенсивності посух. Зсув зони більш посушливого клімату, очевидно, спричинить вплив на продуктивність сільськогосподарського виробництва і пошуки більш сухостійних культур для вирощування.

Щоб охарактеризувати, наскільки приємна погода у Вербківській громаді протягом року, обчислено два туристичні бали. Туристичний рейтинг сприяє ясним, бездощовим дням з відчутною температурою від 18°C до 27°C. Виходячи з цього рейтингу, найкращий час року для відвідування громади з метою загального туристичного активного відпочинку – з кінця травня до середини вересня, з піком у третій тиждень серпня.

Градусо-дні росту – це міра річного накопичення тепла, яка використовується для прогнозування розвитку рослин і тварин і визначається як інтеграл тепла вище базової температури, відкидаючи будь-який надлишок вище максимальної температури. У цьому звіті використовується базова температура 10°C та гранична температура 30°C.

Виходячи лише з кількості днів зростання, перше весняне цвітіння у Вербках має з'явитися приблизно в середині квітня, лише рідко воно з'являється раніше 10 квітня або після 1 травня.

Рисунок 21. Сприятливі дні для туризму у Вербківській СТГ.

Рейтинг пляжу/басейну сприяє ясним, бездощовим дням з відчутною температурою від 24°C до 32°C. Виходячи з цього рейтингу, найкращий час року для відвідування Вербківської СТГ для активного відпочинку в спекотну погоду – з кінця червня до середини серпня, з піком в кінці липня.

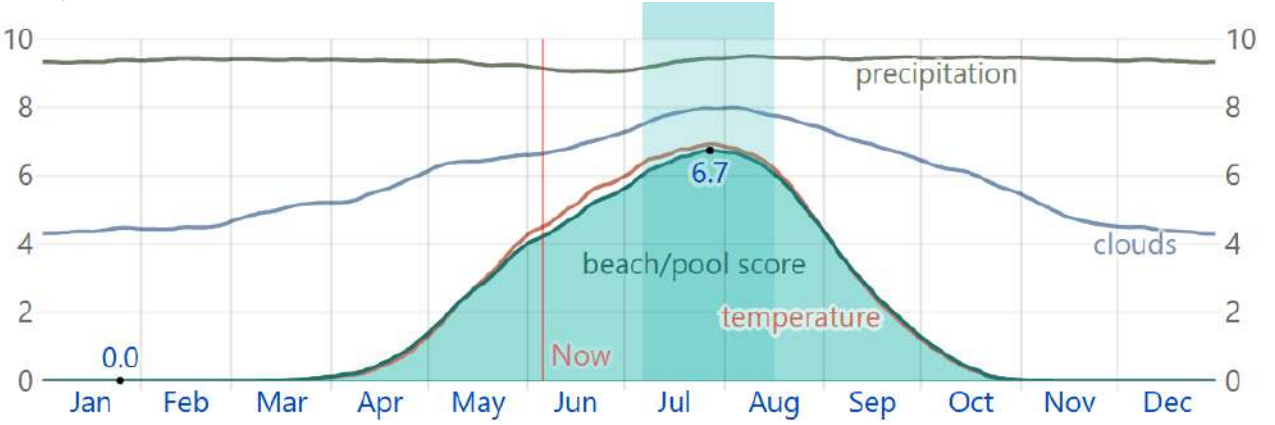

Рисунок 22. Найсприятливіші дні для відпочинку на воді у Вербківській СТГ.

За даними операційного моніторингу вода річок у Дніпропетровській області має сталий склад іонів з переважанням гідрокарбонатів, кальцію, хлоридів, сульфатів.

Тривалість дня у Вербківській СТГ дуже змінюється протягом року. У 2026 році найкоротший день 21 грудня, з 8 годинами 18 хвилинами світлового дня; найдовший день 21 червня, з 16 годинами 8 хвилинами світлового дня. Найраніший схід сонця – о 4:33 ранку 16 червня, а найпізніший – через 2 години 55 хвилини – о 7:28 ранку 1 січня. Найраніший захід сонця – о 15:40 11 грудня, а найпізніший – через 5 годин 2 хвилин – о 20:42 25 червня.

Літній час (DST) у Вербках спостерігається протягом 2026 року, починаючи навесні 29 березня, триватиме 6,9 місяців і закінчуючи восени 25 жовтня.

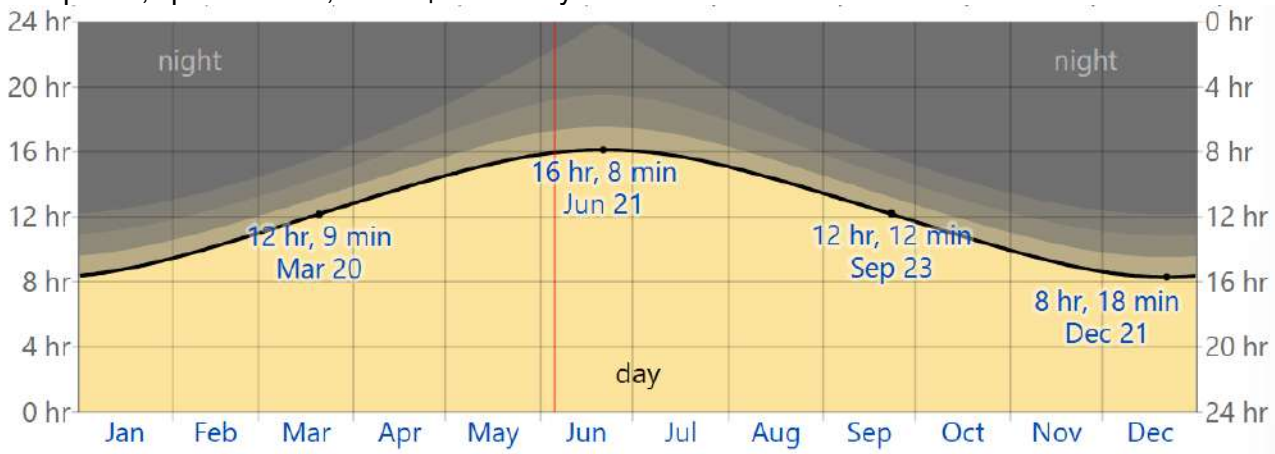

Рисунок 23. Середньорічна тривалість світлового дня у Вербківській СТГ.

Сонячна енергія розглядається як загальна добова кількість короткохвильової сонячної енергії, що досягає поверхні землі на великій площі, з повним урахуванням сезонних коливань тривалості дня, висоти Сонця над горизонтом та поглинання хмарами та іншими складовими атмосфери. Короткохвильове випромінювання включає видиме світло та ультрафіолетове випромінювання.

Середньодобова короткохвильова сонячна енергія, що падає, зазнає екстремальних сезонних коливань протягом року.

Найяскравіший період року триває 3,6 місяці, з 4 травня по 22 серпня, із середньодобовою енергією падіння коротких хвиль на квадратний метр понад 5,6 кВт/год. Найяскравішим місяцем року є липень, із середнім показником 6,7 кВт/год.

Темніший період року триває 3,6 місяці, з 29 жовтня по 17 лютого, із середньодобовою енергією падіння коротких хвиль на квадратний метр менше 2,1 кВт/год. Найтемнішим місяцем року у Вербках є грудень, із середнім показником 1,0 кВт/год.

Географічні координати Вербків становлять 48,534 градуса широти, 35,871 градуса довготи та 70 м висоти.

Топографія в межах 3 кілометрів від адмінцентру громади переважно рівнина, яка має лише незначні коливання висоти, з максимальним перепадом висоти 23 метрів та середньою висотою над рівнем моря 66 метри. В межах 16 кілометрів також має лише незначні коливання висоти (108 метрів). В межах 80 кілометрів має лише незначні коливання висоти (233 метрів).

Територія в межах 3 кілометрів від Вербків вкрита сільськогосподарськими угіддями (близько 70%) та деревами (13%), в межах 16 кілометрів – сільськогосподарськими угіддями (71%) та деревами (14%), а в межах 80 кілометрів – сільськогосподарськими угіддями (72%) та деревами (12%). Типову погоду у Вербках визначено на основі статистичного аналізу історичних погодинних звітів про погоду та реконструкцій моделей з 1 січня 1980 року по 31 грудня 2016 року.

Поблизу є 2 метеостанції, які дозволяють оцінити дані максимально точно. В містах Харків, Дніпро.

Поточний стан атмосферного повітря. Вплив забруднюючих речовин на здоров’я людини та біорізноманіття.

За даними Головного управління статистики у Дніпропетровській області у 2024 р. у Дніпропетровській області викиди забруднюючих речовин і парникових газів в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення порівняно з 2023 р. збільшилися на 1,8% та становили 392,1 тис. т, що складає 39,2% від загального обсягу викидів по Україні.

Основними забруднюючими речовинами, що потрапляли в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення, були метан (35,7% або 140 тис. т), оксид вуглецю (30,2% або 118,4 тис. т), діоксид та інші сполуки сірки (19,5% або 76,6 тис. т). Крім того, у 2024р. в атмосферне повітря надійшло 16,7 млн. т діоксиду вуглецю (на 2,1% більше, ніж у попередньому році) – основного парникового газу, який впливає на зміну клімату.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення у Вербківській громаді невідома через відсутність стабільної системи моніторингу та у зв’язку з відсутністю оновленої інформації в контексті новоутворених адміністративних районів та територіальних громад Дніпропетровської області. Розрахунок обсягів викидів забруднюючих речовин та парникових газів в атмосферне повітря від пересувних джерел (в тому числі від автотранспорту) Головним управлінням статистики в Дніпропетровській області за останні роки не здійснювався.

Основними забруднювачами атмосферного повітря в громаді були підприємства добувної промисловості, агропромислового комплексу, автомобільний транспорт. Головними причинами, які обумовлюють погіршення стану атмосферного повітря в громаді є недотримання підприємствами технологічного режиму експлуатації пилогазоочисного устаткування; низькі темпи впровадження сучасних технологій очищення викидів, пошкодження покриття автомобільних доріг, незабезпеченості автомобільного транспорту не приладами для нейтралізації відпрацьованих газів, і як наслідок, збільшується кількість викидів шкідливих речовин в атмосферне повітря.

У загальному обсязі викидів від стаціонарних джерел забруднення в області та поблизу переважають міста Дніпро, Павлоград, Кривий Ріг, Запоріжжя, від яких поширюються леткі

органічні та неорганічні сполуки оксиду вуглецю, сполуки азоту та ін. Крім того, від стаціонарних джерел міст в атмосферу потрапляє діоксид вуглецю, який також впливає на зміну клімату.[1]

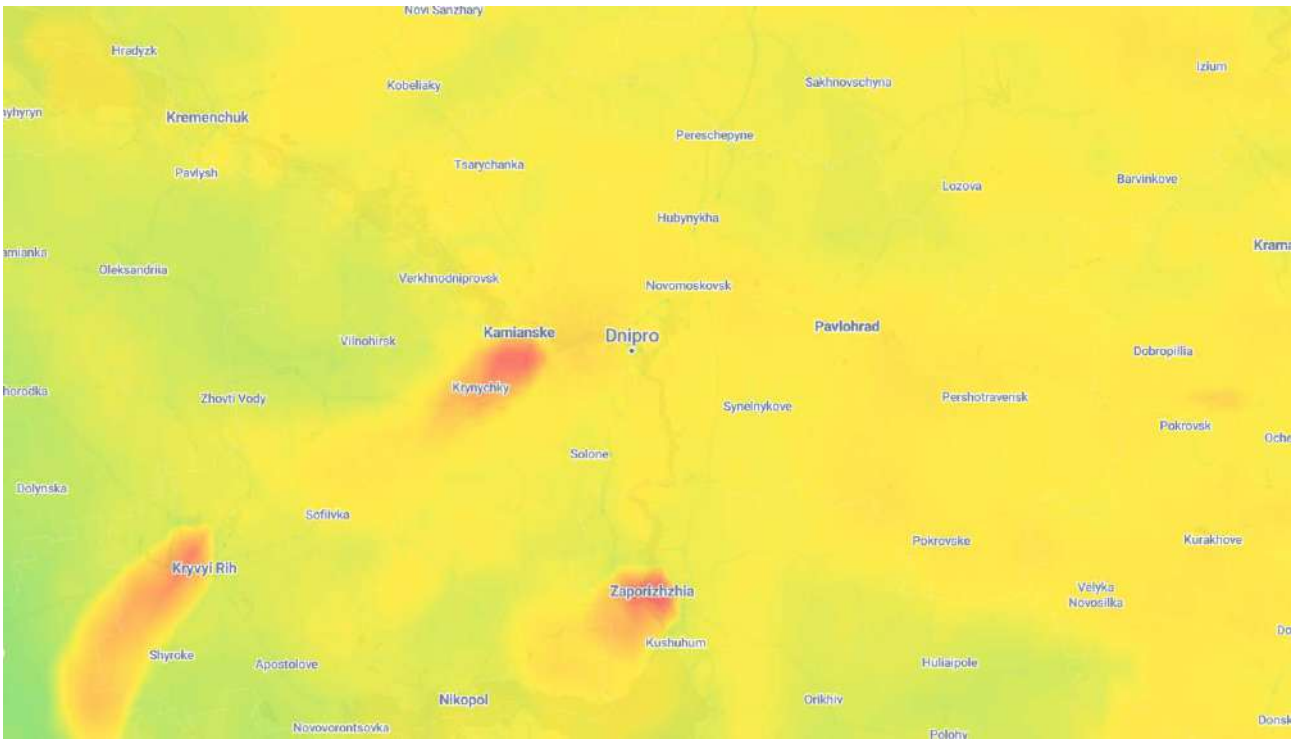

Рисунок 24. Карта основних джерел забруднення повітря в регіоні станом на 2025 р.

Вербківська сільська територіальна громада не відноситься до найбільш забруднених районів Дніпропетровщини. Проте, вцілому належить до регіону з серйозними забрудненнями атмосферного повітря та має всі відповідні наслідки цього явища. Викиди від стаціонарних джерел забруднення значною мірою зумовлені концентрації різногалузевих промислових підприємств, зокрема ті, що працюють у сфері промисловості, а також незначна кількість в сільському господарстві. Основними причинами викидів забруднюючих речовин у повітря є наслідок роботи обладнання на суб’єктах господарювання.

Лінійний вид забруднення є результатом забруднення атмосфери вздовж автомагістралей внаслідок помірно-інтенсивного руху транспорту, який є також забруднювачем повітря частини території громади.

На території Вербківської громади проходить залізниця протяжністю 11,2 км, а також знаходяться залізнична станція «Ароматна» і роздільні пункти «Вербківський», «Морозівське».

Система автомобільних доріг усередині громади досить збалансована, вона може забезпечити доступність усіх територій та населених пунктів.

Через с. Вербки проходить автомобільна дорога регіонального значення Р-51 (Мерефа – Лозова – Павлоград), яка прямує по території Дніпропетровської та Харківської областей. Автомобільна дорога міжнародного значення М-30 (Стрий — Тернопіль — Вінниця — Умань — Кропивницький — Знам'янка — Дніпро — Луганськ — КПП «Ізварине» розташована на відстані 5,0 км від села Вербки.

Відстань (за найкоротшим маршрутом) між м. Київ та селом Вербки складає 560,0 км., до м. Дніпро – 80,0 км., до м. Павлоград – 3,0 км. До м. Дніпро від залізничної станції села Вербки – «Вербківський» 80,0 км. Територію Вербківської сільської ТГ перетинають також автомобільні дороги місцевого значення.

Однією із найбільших проблем громади є відсутність якісного твердого дорожнього покриття між центром громади та старостинськими округами, це в основному дороги

[1] https://air.plumelabs.com/en/

регіонального, територіального та обласного значення. За період існування територіальної громади з 2016 року на близько 50% доріг місцевого значення проведено капітальний або поточний ремонт. Вцілому по громаді 52% доріг мають задовільний стан, 48 - незадовільний. Погіршує якість доріг погано контрольоване пересування великовагових транспортних засобів, що руйнує покриття доріг, через порушення гранично допустимих вагових обмежень. Значна протяжність існуючих автодоріг знаходиться в незадовільному стані та потребує як капітального, так і поточного ремонтів. Періодичне виконання ямкових ремонтів не забезпечує належний транспортно-експлуатаційний стан дорожнього покриття. Це стосується як доріг місцевого, так і державного значення в межах громади.

Рисунок 25. Схема автодоріг та шляхів сполучення Вербківської СТГ.

Перевезення на території громади на міжміських та приміських автобусних маршрутах загального користування здійснює один перевізник, а саме ТДВ «Автопромінь». Працює 4 маршрути:

Павлоград – Вербки, Павлоград – Нові Вербки, Павлоград – В’язівок-Кочережки, Павлоград – Ново-Миколаївське. Обсяг перевезення пасажирів вдень – 900 чоловік.

Головними завданнями на 2026 рік визначено:

- Сприяння більш повному задоволенню потреб населення у послугах транспорту, подальше вдосконалення маршрутної мережі;
- Підвищення безпеки руху та комфортність перевезень пасажирів автомобільним транспортом;
- Більш повне охоплення сільських населених пунктів регулярним автотранспортним сполученням;
- Вдосконалення мережі автобусних маршрутів загального користування;
- Сприяння будівництву та реконструкції автобусних зупинок на території громади;
- Збереження мережі автомобільних доріг громади та забезпечення її ефективного функціонування;
- Впровадження будівництва, реконструкції та капітального і поточного ремонту автомобільних доріг.

На території громади відсутні перевізники для обслуговування автобусних маршрутів для сполучення населених пунктів до центру громади чи до міста. Причиною є невисокий пасажиропотік та висока собівартість транспортних послуг.

Вербківська сільська територіальна громада має достатньо розвинену транспортну інфраструктуру. Однак дорожньо-транспортна інфраструктура територіальної громади потребує окремої уваги, оскільки значна частина доріг загального користування та комунальної форми власності перебуває в незадовільному стані і потребує поточного та капітального ремонту.

Сільські дороги та вулична мережа населених пунктів потребують значних фінансових ресурсів для приведення їх в належний стан. Найбільш важливими транспортними проблемами в громаді є незадовільний стан дорожнього покриття вулиць та доріг (значна ямковість). Наслідком цього погіршуються умови руху, безпека, екологічна ситуації та можливе збільшення кількості ДТП.

Джерелом забруднення атмосферного повітря, є самовільне випалювання сухостоїв та трав сухої рослинності, стерні, побутових відходів. Спалювання сухостоїв, окрім непоправної шкоди людському здоров'ю та життю травин, загрожує виникненням масштабних пожеж.

Стан ґрунтів та їх характеристика. Забруднення земельних ресурсів.

Використання земель без чіткого екологічно-економічного та соціального обґрунтування стає причиною виникнення багатьох негативних явищ як екологічної, так і економічної природи. Зокрема, процеси водної та вітрової ерозії земель та інших несприятливих явищ у переважній більшості випадків спричинені саме нераціональним використанням і нехтуванням законами еколого-безпечного природокористування. Надмірне розширення площі ріллі за рахунок схилових земель призводить до порушення екологічно збалансованого співвідношення земельних угідь. У результаті земельні ресурси деградують, забруднюються і виснажуються.

Водна і вітрова ерозії є найбільш суттєвим фактором зниження продуктивності земельних ресурсів. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель призводить до зниження родючості ґрунтів через їх переущільнення, втрати грудкувато-зернистої структури, водопроникності та аераційної здатності з усіма екологічними наслідками, що звідси випливають. За антропоекологічною оцінкою сумарного пестицидного навантаження на ґрунти (в умовних одиницях Кс), воно перебуває в середині загальноукраїнського діапазону і оцінюється як несприятливе. Серед комплексу агротехнічних заходів, спрямованих на підвищення родючості ґрунтів, підтримання позитивного балансу поживних речовин у них, важливе місце належить внесенню мінеральних та органічних добрив.

Проблеми використання ґрунтів в сучасних умовах пов'язані із кліматичними змінами, виснаженням, забрудненням, тощо. Незважаючи на високу природну родючість, інтенсивне використання ґрунтів в умовах воєнного часу та кліматичних змін спричиняє певні виклики. Це дегуміфікація - інтенсивна експлуатація земель без належного дотримання сівозміни та внесення органічних добрив, що призводить до поступового зниження вмісту гумусу. Також ерозія, яка в умовах степової зони можлива через вітрову (дефляцію) та водну ерозію ґрунтів на схилах, що потребує застосування ґрунтозахисних технологій обробітку. Окремим є військовий вплив, що в умовах прифронтової зони спричиняє ризик забруднення ґрунтів вибухонебезпечними предметами, уламками боєприпасів та хімічними речовинами. Це потребує затратного обстеження та розмінування сільськогосподарських угідь.

Природно-заповідний фонд.

Збереження біологічного різноманіття є одним з пріоритетів у сфері природокористування, екологічної безпеки та охорони природи, невід'ємною складовою збалансованого економічного й соціального розвитку громади та регіону. Географічне положення, орографічні та кліматичні особливості Дніпропетровської області зумовили формування на її території різноманітної рослинності, яка закономірно змінюється з півночі на південь та з заходу на схід.

Одним із основних антропогенних чинників, що негативно впливає на структурні елементи екологічної мережі та біорізноманіття є значний ступінь господарського освоєння її території. Сучасна структура земельного фонду громади свідчить про надзвичайно високе

антропогенне навантаження на природні екосистеми, яке призвело до їх зміни та скорочення площ та ареалів.

До видів антропогенної діяльності, що негативно впливають на структурні елементи екологічної мережі, біологічне та ландшафтне різноманіття в громаді, відноситься забруднення довкілля внаслідок сільськогосподарської діяльності. Забруднення довкілля призводить до включення забруднюючих речовин до біохімічних ланцюгів рослин і тварин та їх хронічної інтоксикації.

Факторами, що несуть загрозу для рослинності є випалювання сухостоїв у весняно-осінній період, що призводить до виникнення пожеж; всихання дикоростучих культур; самовільні рубки.

Існує потреба збільшення лісогосподарськими підприємствами площ лісорозведення за рахунок нових земель. Для оптимізації використання об’єктів тваринного світу необхідно посилити роботу лісової охорони, єгерської служби з попередження та виявлення фактів порушень, забезпечити надійну охорону тваринного світу.

На території Вербківської територіальної громади знаходяться 12-ть об’єктів природно-заповідного фонду, з них один ландшафтний заказник загальнодержавного значення і три заказники місцевого значення. Площа заказників складає 3615,96 га, що становить 6,8% від загальної площі земельного фонду.

Станом на 01.01.2026 створення об’єктів природно-заповідного фонду й збереження ландшафтного і біологічного різноманіття, сприяння природному відновленню популяцій рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу – це один з пріоритетних напрямків в Дніпропетровській області та її територіальних громадах. Варто відзначити, що більшість меж територій та об’єктів ПЗФ не встановлені та не винесені в натуру. При встановлені меж об’єктів ПЗФ спостерігається відмова деяких власників та користувачів земельних ділянок погоджувати проєкти землеустрою з організації та встановлення меж об’єктів природно-заповідного фонду, що ускладнює та затягує процедуру встановлення меж заповідних об’єктів.

Таблиця 13. Об'єкти природно-заповідного фонду Вербківської СТГ.

№ з/п	Перелік об’єктів ПЗФ	Площа, га	Назва підприємства, організації/установи землекористувача (власника), у віданні якого знаходиться об’єкт ПЗФ
1	Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Межиріччя»	1608,96	Вербківська сільська рада
2	Ландшафтний заказник місцевого значення «В’язівоцький»	374,60	Вербківська сільська рада
3	Ландшафтний заказник місцевого значення «Малотернівський»	975,00	Вербківська сільська рада
4	Ландшафтний заказник місцевого значення «Балка Свідівок»	657,40	Вербківська сільська рада
5	Ботанічна пам’ятка природи «В’язівські вікові дуби»	5,00	Вербківська сільська рада
6	Ботанічна пам’ятка природи «Вікові дуби»	15,00	Вербківська сільська рада
7	Ботанічна пам’ятка природи «Ділянка насаджень сосни звичайної»	43,00	Вербківська сільська рада
8	Ботанічна пам’ятка природи «Високопродуктивні насадження сосни звичайної»	5,00	Вербківська сільська рада
9	Ботанічна пам’ятка природи «Віковий дуб»	0,30	Вербківська сільська рада
10	Гідрологічна пам’ятка природи «Чиста криниця»	1,50	Вербківська сільська рада

11	Ботанічна пам’ятка природи місцевого значення «Сторічні дубові насадження Василівської лісової дачі»	-	Вербківська сільська рада
12	Орнітологічний заказник місцевого значення «Василівська колонія сірих чапель»	-	Вербківська сільська рада
	Разом	**3685,76**	

Ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Межиріччя» - це найбільший і найважливіший природоохоронний об'єкт на території громади, частина якого входить до її меж (загальна площа заказника значно більша і охоплює інші райони). Заказник створений для збереження типових та унікальних ландшафтів степової зони, розташованих у межиріччі річок Самара та Вовча. Територія включає різноманітні екосистеми: цілинні степові ділянки, байрачні ліси (ліси у балках), заплавні луки та водно-болотні угіддя. Тут зберігаються рідкісні та зникаючі види рослин і тварин, багато з яких занесені до Червоної книги України. Ландшафт відіграє ключову роль у підтримці біологічного різноманіття регіону.

Рідкісні види флори (зокрема, ковила Лессінга, ковила українська, горицвіт весняний (адоніс), тюльпан Шренка (локальні осередки), солодка гола, шавлія поникла) та фауни (Боривітер степовий, Канюк звичайний, Сірий журавель, Горностай, Заєць-русак, Видра) головним чином перебувають під охороною закону на заповідних територіях.

На території громади знаходяться три заказники місцевого значення.

Ботанічний заказник ("Балка Орлова" або «Балка Свідівок»). Створений для охорони унікальних ділянок степової рослинності у системі балок, де зростають рідкісні види трав'янистих рослин. Ці території є резерватами для збереження генетичного фонду степової флори.

Ентомологічний заказник ("Троїцько-Вишневецький" або "Малотернівський"). Призначений для охорони місць існування та розмноження корисних комах-запилювачів, включаючи рідкісні види диких бджіл, джмелів та метеликів. Зазвичай це невеликі ділянки цілинного степу.

Гідрологічний або ландшафтний заказник «В’язівоцький». Спрямований на збереження природних джерел, малих річок або водно-болотних комплексів, які мають важливе водорегулююче значення для громади.

Інші об'єкти ПЗФ - решта 8 об'єктів, які мають меншу площу та є пам'ятками природи або заповідними урочищами. Це поодинокі вікові дерева («Віковий дуб»), геологічні відслонення або невеликі лісові масиви, що мають особливу наукову або естетичну цінність. Ці об'єкти ПЗФ формують основу екологічної мережі громади, забезпечуючи збереження природного ландшафту та біорізноманіття регіону.

Територія Вербківської СТГ включає територію Смарагдової мережі Samarskyi Lis (SiteCode: UA0000212).

З метою розширення площі територій природоохоронного призначення, поліпшення умов для формування та відновлення довкілля, а також збереження ландшафтного і біологічного різноманіття, в Дніпропетровській області рішенням Дніпропетровської обласної ради від 24.03.2017 року №176-8/УІІ затверджений «Проєкт схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області».

На землях природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об’єктів чи перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням (ст. 7 Закону України «Про природно-заповідний фонд України»).

На територіях заказників забороняються рубки головного користування, суцільні, прохідні, лісовідновні та поступові рубки, видалення захаращеності, а також полювання та інша діяльність, що суперечить цілям і завданням, передбаченим положенням про заказник.

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об’єктів, оголошених заказником, беруть на себе зобов’язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження (ст. 7 Закону України «Про природно-заповідний фонд України»).

Власники або користувачі земельних ділянок, водних та інших природних об’єктів, оголошених пам’ятками природи, беруть на себе зобов’язання щодо забезпечення режиму їх охорони та збереження а основні вимоги до охорони пам’яток природи викладені в

ст. 28 Закону України «Про природно-заповідний фонд України». Загрози екологічному стану таких об'єктів не виявлено.

Окрім цього на території громади наявні структурні елементи екомережі такі як землі водного фонду, водно-болотні угіддя, водоохоронні зони, землі лісового фонду, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, які не віднесені до земель лісового фонду, землі оздоровчого призначення з їх природними ресурсами, землі рекреаційного призначення, які використовуються для організації масового відпочинку населення і туризму та проведення спортивних заходів, інші природні території та об'єкти (ділянки степової рослинності, пасовища, сіножаті, луки, кам'яні розсипи, піски, земельні ділянки, в межах яких є природні об'єкти, що мають особливу природну цінність), земельні ділянки, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України, території, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, частково землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання - пасовища, луки, сіножаті тощо, радіоактивно забруднені землі, що не використовуються та підлягають окремій охороні як природні регіони з окремим статусом. Водно-болотні угіддя 14 міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО відсутні. Загрози екологічному стану таких об'єктів не виявлено. Біорізноманіття території представлено різноманітними видами флори та фауни в т.ч. які охороняються встановленими лімітами на спеціальне використання природних рослинних ресурсів по окремих видах ягід і грибів та переліком видів тварин, що охороняються. Територія відноситься до підзони різнотравно-типчаково-ковилового степу для якої є характерним переважання видів злакових (пристосованих до умов сухого степового клімату): ковила пірчаста ковила волосиста типчак (вівсяниця), тонконіг вузьколистий, стоколос безостий, пирій повзучий та значна участь різнотрав'я. У межах підзони типчаково-ковилового степу зменшується частка різнотрав'я. Але антропогенний фактор змінив природний розвиток степу. Майже вся територія міжріч (крім долинних та балкових схилів) розорана та представлена агроценозами із системою полезахисних лісосмуг. Типова різнотравно-типчаково-ковилова рослинність залишилась тільки на схилах балок, у перелісках, де ґрунти мало придатні під ріллю.

У степових системах домінуюче положення займають мишоподібні гризуни, ховрах, сірий, сліпак звичайний, заєць сірий, лисиця звичайна. У заплавних лісах – численний кріт, європейський, бурозубка звичайна, вовк, ласка, куниця, кабан дикий. Найтиповішими представниками мисливської фауни є козуля та дикий кабан, пернатої фауни - тетеруки, глухарі, сіра куріпка та водоплавні птахи (переважно качки благородні). Через територію краю пролягають міграційні шляхи птахів. Досить різноманітними є рибні ресурси – найбільш поширені короп, карась, щука, лящ, сом.

Заповідні території відіграють цінне значення як стабілізатор клімату, є регулятором гідрологічного режиму прилеглих територій, збереження флори та фауни. Охорона і примноження природних багатств забезпечує біологічну рівновагу в природі. Основним завданням природних заповідників, які відносяться до вищої категорії природно-заповідної мережі, є збереження природних комплексів та об'єктів на їх території, проведення наукових досліджень і спостережень за станом довкілля, розробка на їх основі природоохоронних рекомендацій, поширення екологічних знань, сприяння у підготовці наукових кадрів і фахівців у галузі охорони навколишнього природного середовища та заповідної справи.

На збереження об'єктів природно-заповідного фонду значною мірою впливає наявність проєктів землеустрою з організації та встановлення їх меж. Однією з головних причин, що значно стримує виконання зазначених робіт, є недостатня кількість коштів у місцевому бюджеті. Постійно ведуться роботи з визначення територій, перспективних для подальшого заповідання.

Мережа заповідних територій, проведення природоохоронних заходів сприяє стабілізації видового складу фауни та флори, збереженню цінних природних комплексів.

Найбільш кліматично чутливими є:

- степові біосистеми (через ризик висихання та втрати видового складу),
- болотні біосистеми, оскільки проявляють високу чутливість до дефіциту води,
- ліси (через ризик поширення шкідників та пожеж),
- агроландшафти (через посилення вітрової та водної ерозії).

Основні виклики для збереження біорізноманіття громади включають, але не обмежуються наступними: високий рівень розораності (понад 70–80% території), деградація лісосмуг, вітрова та водна ерозія, скорочення площ степів і луків, забруднення.

Управління відходами.

В Дніпропетровській області розробляється проєкт Регіонального плану управління відходами до 2030 року в якому визначаються кластери управління побутовими відходами. Відповідно до цього документу на території громади не передбачено полігону ТПВ. Планується, що найближчий полігон знаходитиметься на території Павлоградської міської територіальної громади.

Послуги з управління (збирання, перевезення та захоронення) твердими побутовими відходами у Вербківській сільській територіальній громаді надає Комунальне підприємство «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради (далі-КП «Благоустрій жителів села») Полігон твердих побутових відходів на території Вербківської сільської територіальної громади відсутній, тому підприємство співпрацює з громадою міста Павлограда, сміття вивозиться на полігон КП «Затишне місто» Павлоградської міської ради, що розміщений на околиці м. Павлоград.

За даними КП «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради тариф на вивезення ТПВ становить:

- вартість послуги від населення з 1 м. куб – 226,14 грн.;
- вартість вивезення великогабаритних відходів за 1 т - 499,00 грн.;
- вартість з 1 проживаючого в індивідуальних будинках приватного сектору – 28,27 грн.;
- вартість для бюджетних установ, організацій та інших споживачів за 1 м. куб – 226,14 грн.

Сміття збирається за допомогою спецтехніки – сміттєвоз МАЗ. Система збору сміття контейнерна та безконтейнерна яка використовується по всім населеним пунктам Вербківської територіальної громади де надається послуга зі збору та вивезення сміття. Робота з санітарної очистки на території населених пунктів громади проводиться за графіком.

Для усієї територіальної громади актуальним є вирішення питання організації сортування та утилізації ТПВ, воно є одним з пріоритетних в роботі місцевої влади. В Дніпропетровській області розробляється проєкт Регіонального плану управління відходами до 2030 року в якому визначаються кластери управління побутовими відходами. Відповідно до цього документу на території громади не передбачено полігону ТПВ. Планується, що найближчий полігон знаходитиметься на території Павлоградської міської територіальної громади.

Послуги з управління (збирання, перевезення та захоронення) твердими побутовими відходами у Вербківській сільській територіальній громаді надає Комунальне підприємство «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради (далі-КП «Благоустрій жителів села») Полігон твердих побутових відходів на території Вербківської сільської територіальної громади відсутній, тому підприємство співпрацює з громадою міста Павлограда, сміття вивозиться на полігон КП «Затишне місто» Павлоградської міської ради, що розміщений на околиці м. Павлоград.

За даними КП «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради тариф на вивезення ТПВ становить:

- вартість послуги від населення з 1 м. куб – 226,14 грн.;
- вартість вивезення великогабаритних відходів за 1 т - 499,00 грн.;
- вартість з 1 проживаючого в індивідуальних будинках приватного сектору – 28,27 грн.;
- вартість для бюджетних установ, організацій та інших споживачів за 1 м. куб – 226,14 грн.

Сміття збирається за допомогою спецтехніки – сміттєвоз МАЗ. Система збору сміття контейнерна та безконтейнерна яка використовується по всім населеним пунктам Вербківської територіальної громади де надається послуга зі збору та вивезення сміття. Робота з санітарної очистки на території населених пунктів громади проводиться за графіком.

Отже, організація та порядок збирання та перевезення побутових відходів в населених пунктах Вербківської СТГ здійснюються відповідно до встановлених державних правил і норм і проводиться за єдиною планово-регулярною системою. Збирання відходів

відбувається частково. Частка охоплення населення Вербківської громади збиранням побутових відходів за планово-регулярною системою становить 88,8%. Збирання побутових відходів здійснюється в контейнери розташовані на контейнерних майданчиках та пакетним способом. Для збирання великогабаритних та ремонтних відходів спеціалізовані контейнери місткістю 7 м³ не застосовуються. Пункт роздільного збирання побутових відходів не облаштовано. Система збирання та перевезення побутових відходів потребує удосконалення в частині повного охоплення утворювачів відходів та системи збирання великогабаритних, ремонтних та небезпечних відходів, повного впровадження роздільного збирання відходів. Сортування відходів здійснюється частково лише на етапі збирання. Перероблення відходів відходів на території Вербківської СТГ не здійснюється. Захоронення відходів не здійснюється. Видалення побутових відходів які збираються на території населених пунктів Вербківської СТГ здійснюється на полігонах поза межами територіальної громади. Дані полігони не є власністю і не експлуатуються організаціями які підконтрольні Вербківській сільській раді. Небезпечні відходи в складі побутових відходів – це переважно медичні небезпечні відходи, що утворюються в медичних закладах Вербківської СТГ. Вони передаються на оброблення на спеціалізовані підприємства, з якими утворювачі відходів щорічно укладають відповідні договори за результатами тендерних закупівель послуг. Промислові відходи транспортних засобів підприємств, що здійснюють експлуатацію, ремонт та обслуговування транспортних засобів і в яких утворюються дані відходи (моторні масла, акумулятори, шини, тощо), заключають договори на оброблення відходів транспортних засобів з організаціями, які здійснюють таку діяльність. Промислові відходи III-IV класів небезпеки видаляються на діючі полігони.

Для усієї територіальної громади актуальним є вирішення питання організації збирання, сортування та утилізації ТПВ, яке є одним з пріоритетних в роботі місцевої влади.

Корисні копалини. Надра.

В Україні, серед усіх областей, Дніпропетровська область вирізняється своїм багатим природним спадком у вигляді різноманітних корисних копалин. Ці природні ресурси не тільки забезпечують робочі місця та доходи для місцевого населення, але й мають важливе значення для виробництва та розвитку різних галузей промисловості в Україні.

Однією з ключових корисних копалин Дніпропетровської області є вугілля. Область має значні запаси бурого та антрацитового вугілля, які є важливим джерелом енергії для України. Вугільні шахти надають робочі місця для тисяч місцевих жителів та забезпечують стабільний потік доходів у бюджет області. Крім того, вугілля використовується як сировина для виробництва тепла та електроенергії, що має критичне значення для підтримання функціонування промисловості та побутового споживання.

Кам’яне вугілля приурочене до відкладів нижнього відділу кам’яновугільної системи, яка поширена в північній частині області. В геологічному відношенні — це південний фланг Новомосковського і південно-західна частина Павлоградсько-Петропавлівського вугленосних районів.

Пласти вугілля робочої потужності приурочені, головним чином, до самарської світи, потужністю до 700 м. У найбільшій за потужністю (100—200 м) вугленосній товщі, між карбоновими вапняками залягає до 50 вугільних пластів сумарною потужністю до 20 м. Проте, потужність переважної більшості пластів Павлоградсько-Петропавлівського району незначна (1,4–1,5 м). Вугілля переважно гумусове, представлене малозольними і малосірчанистими типами. Характерні проверстки і лінзи сапропеліто-гумітів та сапропелітів потужністю до 0,1 м. Основними підприємствами вугледобування є ПрАТ «ДТЕК ПАВЛОГРАДВУГІЛЛЯ», ЦЗФ «ПАВЛОГРАДСЬКА».

Надра Вербківської територіальної громади також багаті на запаси газу, питної води, піску, глини. В Олександрівському старостинському окрузі підприємство АТ «УКРГАЗВИДОБУВАННЯ» займається видобутком природного газу.

Одним з найбільших цінних природних надбань громади є питна вода. Вона в повній мірі задовольняє потреби як для споживання так і для виробничих та технічних потреб. На території громади функціонують 22 артезіанські свердловини які забезпечують питною водою населення та установи і організації громади. [2]

[2] https://www.geo.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/deposits.pdf

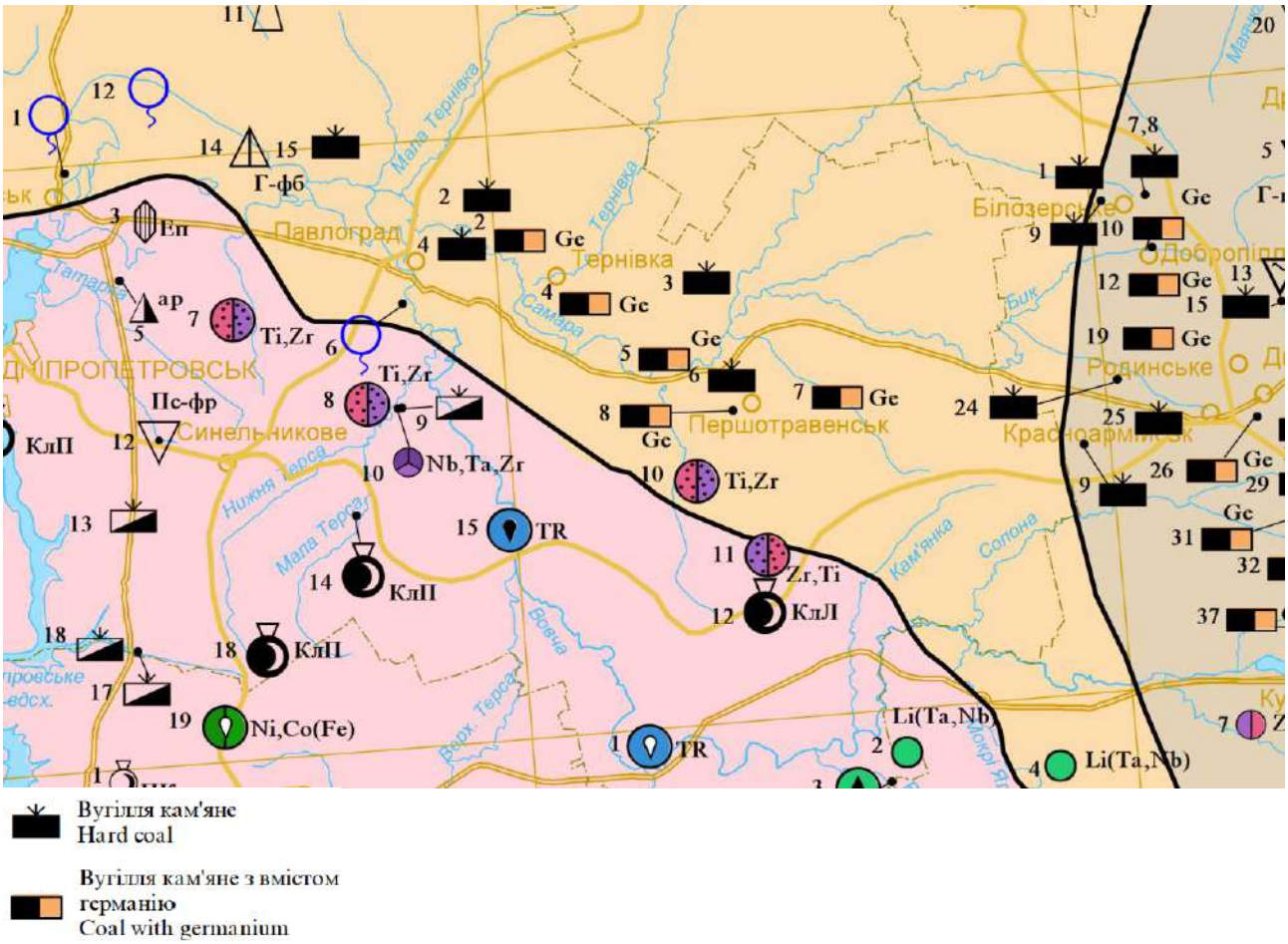

Рисунок 26. Карта корисних копалин.

Матеріальні активи.

Загалом, Вербківська сільська територіальна громада відноситься до громад з дефіцитом інвестиційних ресурсів, необхідних для повноцінного розвитку економіки та забезпечення сталого економічного зростання. Лідируючі позиції за обсягами освоєних інвестицій в період до 2022 року утримувало сільське господарство. Упродовж останніх років спостерігається спад питомої ваги капітальних інвестицій сільськогосподарськими підприємствами. Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишаються власні кошти підприємств та організацій. В останні роки відбулося значне зменшення питомої ваги інвестицій з державного і місцевого бюджетів.

Основними перевагами громади є: наявність промислових підприємств на території, які навіть у воєнний період не припиняють свою роботу.

Не можна відзначити також вигідність розташування Вербківської сільської територіальної громади в регіоні, щодо деяких інших територіальних громад, що знаходяться далі на захід та північ.

Доступність до обласного центру міста Дніпро та близькість до районного центру міста Павлоград задовільна. Розташування громади поряд з потужним адміністративним та промисловим центром регіону надає розуміння щодо майбутнього розвитку громади. Цьому може сприяти розвинута екосистема та наявність природоохоронних територій, аграрного бізнесу, мережі соціальної, торгівельної, побутової інфраструктури та трудового потенціалу.

Перелік наявних на даний час інвестиційних пропозицій включає перелік земельних ділянок для створення тваринницьких ферм та створення промислового виробництва.

Пропонуються вільні від забудови земельні ділянки для створення екологічно чистих тваринницьких ферм з розведення ВРХ або свиней.

Кадастрові номери 1223582800:01:002:1216 та 1223583000:01:002:0897. Цільове призначення землі запасу.

Інженерна інфраструктура для ділянки 4 га: електропостачання: КТП-371(М) А-1, 10 кВ - 450 м; КТП-510(М) А-1, 10 кВ - 500 м. Для ділянки 8 га - електропостачання: КТП-344(М) РБ-1, 10 кВ - на території.

Водопостачання: можливість для обох пропозицій облаштування свердловини.

Логістична інфраструктура для ділянки 4 га - регіональна автодорога Р51 - 0,6 км; залізнична станція «Павлоград» - 16,4 км; Дніпропетровський міжнародний аеропорт - 93 км; м. Дніпро - 84 км; м. Павлоград - 11,7 км.

Логістична інфраструктура для ділянки 8 га - магістраль Т-04-22, Павлоград-Надєждівка-Голубівка - 2 км; залізнична станція «Павлоград» - 25 км; Дніпропетровський міжнародний аеропорт - 88 км; м. Дніпро - 77 км; м. Павлоград - 21 км.

Реалізація пропозицій можлива через підписання довгострокової оренди за результатами проведених аукціонів. Пропонується також дві земельні ділянки без будівель, для створення промислового виробництва. Якщо Стратегію не буде впроваджено, громада не зможе використовувати в повній мірі свій інвестиційний потенціал і наявні матеріальні активи. Актуалізація інвестиційного паспорту та створення он-лайн бази інвестиційно привабливих локацій громади може зацікавити потенційних інвесторів вкладати кошти, відкривати й розширювати підприємства та створювати робочі місця.

Екологічна ситуація. Основні екологічні проблеми.

Серед низки екологічних проблем, що мають місце в Дніпропетровській області, а відтак і у Вербківській сільській територіальній громаді, особливо гостро стоїть проблема управління відходами. Стан місць видалення твердих побутових відходів становить реальну небезпеку для довкілля та населення, що проживає на прилеглих територіях. На більшості їх відсутні спеціальні природоохоронні споруди та системи екологічного моніторингу, не визначені технологічні карти, накопичення сміття проводиться безсистемно, ущільнення та присипка ґрунтом здійснюється не своєчасно або взагалі не проводиться, не ведеться належний облік відходів, не відновлюється або відсутнє обвалування, прилегла територія засмічена відходами. Через відсутність доступних сміттєпереробних та сортувальних комплексів, на полігони та сміттєзвалища потрапляє значна частина відходів, які мають ресурсну цінність і підлягають переробці та утилізації. Основну масу відходів як вторинної сировини складають тара (упаковка) від продуктів харчування та продукції споживання населенням.

Існує нагальна проблема з впровадження інноваційних технологій у сфері охорони навколишнього природного середовища, зокрема для вирішення проблем поводження з твердими побутовими відходами. Питання будівництва сміттєпереробних комплексів є досить актуальним для регіону і його вирішення дало б вагомий поштовх для зменшення навантаження на довкілля та підвищення економічного потенціалу відповідних територій. Тверді побутові відходи є одним із найбільших забруднювачів навколишнього середовища та негативно впливає на всі його компоненти. Ситуація ускладняється й тим, що зберігається значний розрив між обсягами накопичених відходів і обсягами їх знешкодження та використання.

Важливим також є ставлення мешканців громади щодо стану екології громади. Згідно соціологічного опитування мешканців громади (проведене в рамках розробки Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади у 2025 році), значна кількість опитаних оцінюють засміченість довкілля та забрудненість питної води, як перепону, що заважає розвиткові громади, проте вважають екологічний стан громади задовільним чи добрим.

Загалом екологічна ситуація в громаді є достатньо сприятливою. Виконуються роботи з благоустрою населених пунктів громади (скошування трави, впорядкування узбіччя доріг та розчистка вулиць від снігу) за кошти бюджету громади. Це забезпечує позитивний вплив на стан рослинності в населених пунктах громади та поліпшує стан довкілля.

Спеціалізація економіки громади у сільському господарстві не завжди позитивно діє на якість атмосферного повітря, стан водних ресурсів та ґрунтів. Негативний вплив на довкілля справляють промисловість та сільське господарство. Через мало контрольоване використання добрив та отрутохімікатів при обробленні полів забруднюються Ґрунти та поверхневі води. Особливо це небезпечно для різноманіття навколишньої фауни. Вплив на рівень захворюваності місцевих мешканців не вивчався.

Стан поводження з твердими побутовими відходами на теренах громади (тобто IV – V класу) має проблеми подібні для значної кількості громад України. По селах переважають стихійні сміттєзвалища.

Однією з важливих проблем громади є постійне явище традиційного сезонного задимлення внаслідок весняного та осіннього спалювання листя, трави, соломи та інших органічних і неорганічних решток. Це не тільки значно забруднює повітря, а також знищує важливе різноманіття комах у верхніх шарах ґрунту. Загрозливим став процес замулення водних ресурсів – всіх річок та ставків. В навколишніх лісах головною проблемою є – короїд, що знищує дерева. Впливають на ріст і довговічність дерев та поширення шкідників переважно глобальні кліматичні зміни, але й місцевий вплив людей є вагомим.

Таким чином, для громади характерна наявність низки проблем екологічного характеру, основними з яких є:

- Проблема управління відходами.
- Відсутність центрів переробки та сортування сміття.
- Незадовільний стан водопровідних мереж.
- Недостатній рівень забезпечення населення послугами централізованого водопостачання.
- Надмірне і неефективне використання хімікатів сільськогосподарськими виробниками.
- Низька громадська активність та грамотність населення в питаннях екологічної безпеки, громадського контролю за впливом прийнятих рішень на екологічний стан громади.
- Відсутня система екологічного моніторингу.

III. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ.

Метеоспостереження підтверджують, що у регіоні та субрегіоні в зимовий сезон кількість опадів зменшилась, восени – дещо зросла, весною і влітку – змінилася несуттєво. Звичною стає аномальність погодних явищ, зростає їх частота й інтенсивність. Це може свідчити про високу ймовірність зміщення кліматичних сезонів, тривалості холодного періоду, для якого характерним є нестійкий сніговий покрив, зміни умов формування водних ресурсів, тривалості вегетаційного періоду та ін. Підвищення температури повітря та нерівномірний розподіл опадів, які мають зливовий, локальний характер у теплий період і не забезпечують ефективне накопичення вологи в ґрунті, може спричинити зростання повторюваності та інтенсивності посух. Зсув зони більш посушливого клімату, очевидно, спричинить вплив на продуктивність сільськогосподарського виробництва і пошуки більш сухостійних культур для вирощування.

Оскільки можливості протидії зміні клімату є незначними (особливо в місцевої влади) й стосуються лише її антропогенної складової, адаптація суспільства до кліматичних змін стає основою кліматичної політики. Потепління може надати певним регіонам певні можливості для розвитку. Наприклад, поліпшуються умови для розвитку рекреаційного туризму чи використання сонячних панелей для виробництва електроенергії. Але головні зусилля, при цьому, мають бути сконцентровані на адаптацію до прямих та опосередкованих негативних наслідків кліматичних процесів. Незначне підвищення середньорічної температури не матиме серйозного прямого впливу на здоров'я людей, але може викликати розширення меж ареалів поширення збудників інфекційних захворювань та шкідників сільськогосподарських та лісогосподарських культур, а це може бути суттєвою загрозою для місцевої економіки. Потенційні негативні наслідки зміни клімату можуть проявлятися і вже проявляються у вигляді теплового стресу, зміни водного режиму та якості місцевих вод, частоти та інтенсивності стихійних гідрометеорологічних явищ, зростання кількості інфекційних захворювань та алергійних проявів, порушення нормального функціонування систем життєзабезпечення та ін.

У Стратегії, відповідно до стратегічного бачення розвитку Вербківської сільської територіальної громади, визначено стратегічні та оперативні цілі й завдання. У наведеній нижче таблиці наведено можливий вплив стратегічних і оперативних цілей Стратегії на стан навколишнього середовища на територіях, які ймовірно відчують такий вплив, у розрізі окремих компонентів довкілля: людина і здоров'я, кліматичні фактори, біорізноманіття і природно-заповідний фонд, ґрунти, поверхневі та підземні води, атмосферне повітря, образ ландшафту, шум, культурна і природна спадщина.

Таблиця 13. Вплив цілей Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на компоненти навколишнього природного середовища.

Стратегічні та оперативні цілі	Компоненти довкілля, що зазнають впливу								
	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Ґрунти	Поверхневі і підземні води	Повітря	Образ ландшафту	Шум	Культурна і природна спадщина	Кліматичні фактори
Стратегічна ціль 1. Стійкість соціально-економічного розвитку та підвищення безпеки в громаді.									
Операційна ціль 1.1.	+	0	+	+	+	0	+	+	+

Операційна ціль 1.2.	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Операційна ціль 1.3.	+	+	+	0	+	0	+	0	+
Стратегічна ціль 2. Підвищення якості життя мешканців та інфраструктури муніципальних послуг.									
Операційна ціль 2.1.	+	0	0	0	0	0	0	+	0
Операційна ціль 2.2.	+	0	0	0	0	0	+	+	0
Операційна ціль 2.3.	+	0	0	0	0	+	0	0	0
Стратегічна ціль 3. Ефективне врядування, взаємодія та згуртованість.									
Операційна ціль 3.1.	+	+	+	0	0	0	0	0	0
Операційна ціль 3.2.	+	+	+	+	+	+	+	0	+
Операційна ціль 3.3.	+	+	+	+	+	+	0	+	0

Оцінка представлена у трьох категоріях: (-) – негативний вплив, (0) – нейтральний налив, (+) – позитивний вплив.

Найсуттєвіший вплив на повітряне середовище, водні ресурси, кліматичні умови та ґрунти спричиняє життєдіяльність людей і функціонування підприємств, у т. ч. викиди від автотранспорту. Викиди, пов'язані із експлуатацією автотранспорту, негативно впливатимуть на зниження якості атмосферного повітря та ґрунтів, особливо поблизу автомобільних шляхів, де відбувається проходження певної кількості транспорту. Для підтримання належного стану повітряного басейну необхідне чітке дотримання вимог природоохоронного законодавства. Компенсаційними заходами є створення, підтримка та розширення територій зелених насаджень та рекреаційних зон.

Автомобільний транспорт, який рухається територією громади, окрім викидів забруднюючих речовин в атмосферу, спричиняє також незначне акустичне забруднення, яке є одним з чинників розвитку серцево-судинних захворювань. Особливо уражені шумовим забрудненням території, через які проходять транзитні автодороги. Ділянки біля автодоріг поблизу яких наявні ділянки житлової забудови незахищеної шумоізолюючими засобами – зеленими насадженнями чи шумозахисними екранами можуть шкодити здоров'ю мешканців громади.

Для запобігання потрапляння в ґрунт і в поверхневі води стічних вод домогосподарств та підприємств доцільно проводити роз'яснювальну роботу з населенням щодо негативних факторів забруднення та його наслідків для здоров'я. Незначний негативний вплив на ґрунти відбувається при підготовці територій для будівництва в т.ч. будівель та споруд. Він обумовлений виїмкою ґрунту при влаштуванні підземних конструкцій будівель, автошляхових покриттів, прокладання підземних мереж, а також родючого ґрунту для озеленення території. Вплив на ґрунти від утворених в процесі планованої діяльності відходів не відбуватиметься, оскільки передбачається удосконалення управління відходами.

Біорізноманіття не зазнає змін у бік зменшення його різноманітності. Планується також поступове здійснення озеленення території населених пунктів громади.

В разі прийняття Стратегії характеристики стану довкілля, умови життєдіяльності населення та стану його здоров'я у короткостроковому періоді не зміняться, в довгостроковому змінюватимуться на краще. В середньо- і довгостроковій перспективі після реалізації заходів Стратегії, які передбачені операційними цілями: 1.1. Підвищення безпеки, стійкості інфраструктури та ефективності управління. Впровадження нових технологій та систем енергозабезпечення., 1.2. Підтримка зайнятості, бізнесу та інвестицій. Розвиток житлово-комунального господарства, доріг і транспортного сполучення., 1.3. Вдосконалення

механізмів та можливостей просторового розвитку і привабливості громади., 2.1. Запровадження людиноцентричної системи надання соціально-гуманітарних, адміністративних і комунальних послуг й охоплення всіх категорій мешканців увагою відповідно потреб та інтересів., 2.2. Розвиток освіти, культури та охорона історичної спадщини. Інфраструктура гостинності., 2.3. Підтримка здоров'я мешканців та розвитку медицини, фізкультури і спорту. Формування дієвої системи соціальної допомоги та соціального захисту., 3.1. Створення доступного та комфортного середовища, організація дозвілля і відпочинку. Збереження довкілля., 3.2. Розбудова громадського сектору та підтримка молодіжних ініціатив. Проєктна діяльність., 3.3. «Діалог поколінь» та освіта населення передбачається реалізація значної кількості проєктів, що вплинуть позитивно на різні сфери життя мешканців громади, підвищуватимуть комфорт проживання та безпеку, забезпечуватимуть зростання якості послуг.

В проєктах передбачається придбання нової техніки для комунальних потреб, реконструкції та капітальні ремонти комунальних мереж, модернізація водозаборів, покращення управління відходами, придбання та облаштування відповідного обладнання, запровадження сучасної техніки для ефективного управління територією, формування еко-свідомості населення, проведення заходів та освітніх і начальних акцій стосовно водойм, території лісосмуг, озеленення населених пунктів, знищення карантинних рослин, завдяки чому очікується покращення умов життєдіяльності та стану здоров'я мешканців громади.

Для покращення здоров'я населення передбачається фінансова підтримка закладів охорони здоров'я, створення та облаштування громадських місць відпочинку на природі (біля водойм) у населених пунктах громади, оновлення та модернізація місць для занять фізкультурою і спортом, будівництво та ремонт дитячих майданчиків для активного відпочинку, розбудова паркових зон, інших зелених насаджень на території Вербківської територіальної громади, підвищення якості функціонування закладів соціального захисту і охорони здоров'я, шляхом фінансування на придбання нового медичного обладнання, оснащення та забезпечення їх новою технікою, сучасними засобами безпеки, укриттями, покращення їх матеріально-технічної бази, підвищення доступності будівель охорони здоров'я, а також капітальні ремонти харчоблоків закладів освіти, їх термомодернізацію, ремонти в школах, оновлення туалетів, тощо. Планується впроваджувати деякі проєкти з енергозбереження та використання альтернативних джерел енергії.

Окремими заходами, спрямованими на збереження й покращення довкілля є підготовка просторової документації, землеустрою тощо. Цьому сприятиме передбачена реалізація та забезпечення організації й здійснення місцевих програм розвитку та виконання завдань, операційних і стратегічних цілей Стратегії. Планується проведення інвентаризації земельних ділянок та будівель на території громади, розроблення комплексного плану просторового розвитку та розробка інвестиційного паспорту громади.

Відтак реалізація Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року не супроводжуватиметься негативним впливом на навколишнє природне середовище. Натомість, реалізація більшості операційних цілей Стратегії та виконання завдань має сприяти позитивному впливу на навколишнє середовище у територіальній громаді та стан здоров'я її мешканців.

IV. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ СТРАТЕГІЇ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ.

На території Вербківської сільської територіальної громади серед головних екологічних проблем є такі:

1. Відсутні спеціальні природоохоронні споруди та системи екологічного моніторингу, управління відходами здійснюється не задовільно.

2. Збирання твердих побутових відходів на території громади здійснюється за недосконалою схемою, що унеможливлює вилучення відходів, які мають ресурсну цінність та їх небезпечних складових безпосередньо на об'єктах їх утворення. Як наслідок, відходи, які підлягають переробці та утилізації, потрапляють на полігон, що призводить до швидкого заповнення вільних площ та створює додаткове навантаження на об'єкти довкілля.

3. Екологічний стан водойм тісно пов'язаний з господарською діяльністю людини. Аналізуючи ситуацію, основними причинами незадовільного стану поверхневих водних об'єктів є: недотримання режиму господарської діяльності в прибережних захисних смугах; замулення та занесення, обміління, забруднення акваторій водойм; зарегулювання стоку; зниження самоочисної здатності тощо. Враховуючи зазначене, з метою попередження виникнення надзвичайних ситуацій, забруднення об'єктів довкілля та покращення гідрохімічного стану водних об'єктів на підвідомчій території необхідно забезпечити здійснення заходів з берегоукріплення, реконструкції гідротехнічних споруд, розчищення водойм, упорядкування водоохоронних зон та прибережних захисних смуг. Здійснити заходи по встановленню розмірів і меж прибережних захисних смуг водних об'єктів на території громади.

4. Основним підприємством, яке здійснює діяльність у сферах благоустрою, водопостачання та підтримання належного санітарного стану населених пунктів на території Вербківської громади є КП «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради. Загальна кількість особових рахунків мешканців Вербківської громади, які обслуговуються в КП «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради складає 2547, з них 2547 – управління твердими побутовими відходами. На території громади налічується 14 артезіанських свердловин які знаходяться у 8 селах. Сільські водогони знаходяться на балансі та обслуговуванні комунального підприємства «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради. На території Вербківської СТГ відсутнє централізоване водопостачання та водовідведення у житлових будинках мешканців громади. Централізована подача питної води здійснюється через водогін із м. Павлоград до бювету с. Вербки , що перебуває на балансі КП «Благоустрій жителів села» Вербківської сільської ради. Вода подається безкоштовно до водорозбірних колонок де мешканці розбирають воду самостійно у тару. Очисні споруди відсутні взагалі, а очищення господарсько-побутових стічних вод, стоки домогосподарств та закладів соціальної сфери акумулюються у вигрібні ями та вивозяться неідентифікованими надавачами послуг і неконтрольовано розміщуються у навколишньому середовищі, забруднюючи компоненти довкілля.

Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) – одна з найважливіших галузей господарського комплексу громади, що забезпечує її життєдіяльність. Комунальне господарство громади здійснює свою діяльність в таких сферах впорядкування територій (впорядкування узбіччя доріг, скошування трави, розчищення вулиць від снігу в зимовий період) і т. д., водопостачання, тощо. Галузі житлово-комунального господарства громади притаманні, як і всюди, проблеми високого рівня зношеності інфраструктури.

5. Не здійснюється належний контроль за станом зливових мереж населених пунктів. Зливові та талі води без очищення відводяться до водних об'єктів, що негативно впливає на їх гідрохімічний стан та в деяких випадках приводить до загибелі водних біоресурсів. Комунальні підприємства належним чином не експлуатують більшу частину зливових мереж. Дієвий контроль за станом зливових мереж та якістю стічних вод, які скидаються до них в громаді не проводиться.

6. Відсутність належного контролю за станом водозабірних свердловин створює ризик забруднення підземних водоносних горизонтів. Існує ймовірність існування безхазяйних свердловин.

7. Одним із основних елементів благоустрою населених пунктів є зелені насадження. Крім естетичного, вони мають ще й величезне санітарне значення, захищаючи населені пункти від диму, вихлопних газів, пилу тощо. Але на сьогодні стан утримання зелених насаджень, розвиток зеленого господарства знаходяться на досить низькому рівні. Відсутні плани озеленення, найчастіше посадка дерев проводиться лише під час екологічних акцій. Важливим для забезпечення охорони та використання зелених насаджень населених пунктів є їх інвентаризація, метою якої є одержання достовірних комплексних даних про кількість і стан зелених насаджень; ведення моніторингу стану і кількості зелених насаджень; розроблення програм, заходів з розвитку зелених зон населених пунктів; визначення основних напрямів щодо утримання, розведення і захисту зелених насаджень.

8. Внаслідок розорювання земель, вирубування дерев та кущів, осушення або обводнення територій, промислового, житлового та дачного будівництва відбувається знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин. Спостерігається катастрофічне зменшення площ територій водно-болотних угідь, природних лісових екосистем, які є основою для збереження біорізноманіття. Відсутність проектів землеустрою щодо встановлення в натурі меж територій та об’єктів природно-заповідного фонду призводить до порушення встановленого режиму їх використання, зменшення площ збіднення видового складу фауни та флори, здійснення в межах об’єктів та їх охоронних зон забороненої господарської діяльності.

Деякі інші екологічні проблеми Вербківської громади доцільно розглянути в розрізі компонентів довкілля: атмосферне повітря, вода, ґрунт, біорізноманіття, кліматичні фактори, ландшафт.

Забруднення атмосферного повітря.

У громаді забруднення повітря має як ареальне, так і лінійне походження. Ареальний займає значну частку джерел забруднення повітря і пов’язаний із функціонуванням промисловості регіону, а не підприємств громади, де переважно розташовано об’єкти економічної діяльності.

Лінійний вид забруднення пов’язаний із проходженням через громаду автошляхів та руху автотранспорту на її території та на сусідній території міста Павлоград. Розташування територіальної громади забезпечує проходження тут певної кількості транзитного транспорту. Це спричиняє підвищене епізодичне забруднення приземних смуг атмосферного повітря продуктами згорання палива (оксидом вуглецю та окислами азоту), можливе від кількох до кільканадцяти метрів від ліній руху автотранспорту шляхами.

Динаміка викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел у громаді невідома через відсутність стабільної системи моніторингу, а також через відсутність оновленої інформації у контексті новоутворених адміністративних районів та територіальних громад. Розрахунок обсягів викидів шкідливих речовин та парникових газів від пересувних джерел, у тому числі автотранспорту, останніми роками не здійснювався.

Основними джерелами забруднення атмосферного повітря були підприємства промисловості, агропромислового комплексу та автомобільний транспорт. Головними причинами погіршення стану повітря є недотримання технологічного режиму експлуатації пилогазоочисного устаткування, низькі темпи впровадження сучасних технологій очищення викидів, пошкодження покриття автомобільних доріг та відсутність нейтралізаційних приладів на автотранспорті.

Основні проблеми забруднення поверхневих вод.

У Вербківській сільській територіальній громаді діяльність суб’єктів господарювання є основною причиною забруднення.

Найбільший істотний вплив на поверхневі води у Вербківській громаді чинять: добувна промисловість та сільське господарство. Саме вплив цих галузей зумовлює погіршення екологічного стану водних ресурсів. На території Вербківської територіальної громади поблизу с. Кочережки встановлені 2 гідрологічні пости обладнані спеціальним устаткуванням для систематичних гідрологічних спостережень. Державна екологічна інспекція повідомляє територіальну громаду про виявлені факти підвищеної концентрації забруднюючих речовин у поверхневих водах для здійснення відповідних заходів.

В громаді не було виявлено скидів неочищених та недостатньо очищених стічних вод. Внаслідок діяльності на території громади домогосподарств та підприємницьких структур, ймовірний додатковий негативний вплив на поточний стан поверхневих вод.

Серед інших причин погіршення стану води на території громади є ТПВ та їх розміщення на непристосованих ділянках, скиди неочищених стоків домогосподарствами, неефективні водопроникні дворові каналізаційні системи тощо. Ці чинники мають вплив не лише на поверхневі води. Забруднення поверхневих вод суттєво впливає на якість підземних, які активно використовуються для потреб місцевих мешканців та суб’єктів економіки громади.

Водні об’єкти на території Вербківської територіальної громади страждають аналогічними водно-екологічними проблемами як і подібні об’єкти в басейні Дніпра та його суббасейнах. Можна визначити такі головні водно-екологічні проблеми та їх причини:

1. Забруднення органічними речовинами як результат недостатньої очистки стічних вод або її відсутності. Небезпека забруднення вод органічними речовинами пов’язана із зменшенням вмісту розчиненого у воді кисню до критичного для водних організмів рівня. Дослідження не проводилися.

2. Забруднення біогенними елементами невідоме. Підвищення вмісту біогенних елементів (сполук нітрогену та фосфору) ймовірне, що може спричиняти погіршення стану і якості води та неможливість її подальшого використання. Надходження сполук нітрогену ймовірно визначається сільськогосподарським виробництвом (мінеральні добрива, гній, ерозія внаслідок розораності), внесок якого у загальне навантаження не досліджувалось.

3. Забруднення небезпечними речовинами, що потрапляють зі стічними водами, пестициди та інші засоби хімічного захисту рослин, а також в результаті змиву з забруднених полігонів та при аварійному забрудненні. До небезпечних відноситься велика група речовин, в основному це гербіциди, інсекциди, важкі метали та поліароматичні вуглеводні, які мають гострий або хронічний токсичний ефект і несуть велику небезпеку для використання води людиною та життя водних мешканців. Інформація про забруднення поверхневих вод небезпечними речовинами, особливо синтетичними, залишається недослідженою.

4. Гідроморфологічні зміни, що пов’язані з протипаводковим захистом, гідроенергетикою, регулюванням стоку (ставки, водосховища), спрямленням русла річок. Крім цих основних проблем, забруднення побутовими відходами (зокрема пластиком) та зміни клімату (з паводками та посухами включно).

При розробці Стратегії розвитку Вербківської ТГ вирішено використати наявну інформацію та включити до неї наступні заходи, заплановані до реалізації, а саме:

1. Модернізація водопостачання й водопровідних мереж.
2. Вдосконалення системи управління відходами на території Вербківської СТГ.
3. Встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг вздовж водних об'єктів розташованих на території Вербківської СТГ відповідно до положень статей 87, 88 Водного кодексу України.
4. Забезпечення на території Вербківської СТГ роздільного збору твердих побутових відходів, надання послуг населенню з їх вивезення та утилізації, що дасть можливість значною мірою запобігти засміченню водних об’єктів, в тому числі в межах та поблизу населених пунктів.
5. Проведення освітньо-інформаційних кампаній з підвищення екологічної свідомості населення громади та привернення уваги до актуальних проблем стану водних ресурсів, шляхом залучення їх до екологічних заходів.
6. Удосконалення державного обліку водокористування з поверхневих та підземних джерел водопостачання, шляхом встановлення або модернізації існуючих приладів обліку води.

Забруднення ґрунтів.

На території Вербківської сільської територіальної громади питання достатньо не досліджене.

Нераціональне використання земель без чіткого екологічного, економічного та соціального обґрунтування призводить до виникнення численних негативних явищ як екологічного, так і економічного характеру. Зокрема, процеси водної та вітрової ерозії земель, а також інші несприятливі явища переважно зумовлені нехтуванням принципами

еколого-безпечного природокористування. Надмірне розширення площ ріллі за рахунок схилових земель порушує екологічно збалансоване співвідношення земельних угідь, що спричиняє деградацію, забруднення та виснаження земельних ресурсів громади.

Водна та вітрова ерозії є найбільш суттєвими чинниками зниження продуктивності ґрунтів. Інтенсивне сільськогосподарське використання земель спричиняє зменшення родючості ґрунтів через переущільнення, втрату грудкувато-зернистої структури, зниження водопроникності та аераційної здатності, з усіма негативними екологічними наслідками. За антропоекологічною оцінкою сумарного пестицидного навантаження на ґрунти (в умовних одиницях Кс), показники перебувають у середині загальноукраїнського діапазону і оцінюються як несприятливі.

Для підвищення родючості ґрунтів та підтримання позитивного балансу поживних речовин необхідне застосування комплексу агротехнічних заходів. Особливе значення мають систематичне внесення мінеральних і органічних добрив, оптимізація сівозмін, використання ґрунтозахисних технологій та заходів з боротьби з ерозією. Такі заходи забезпечують не лише відновлення та збереження ґрунтового потенціалу, а й стійкий розвиток агропромислового комплексу громади.

Деяке забруднення зумовлене викидами в атмосферне повітря, осіданням пилу з доріг та прилеглих сільгоспугідь на поверхню ґрунту. Вплив на екологічний стан громади має також місце на території сільськогосподарських і промислових підприємств сусідніх громад, використання гербіцидів і інших засобів обробітку ґрунту в сільській місцевості. На території громади фіксуються випадки несанкціонованого вивезення відходів.

Вагомим чинником забруднення ґрунтів громади є важкі метали, які містяться у вихлопних газах автотранспорту, осідають на поверхнях і залишаються в ґрунтах вздовж автошляхів. Інтенсивність їхнього розподілу залежить від швидкості руху автотранспорту, напрямку вітру, наявності захисних смуг тощо. Території, які знаходяться у безпосередній близькості до автошляхів містять підвищений вміст важких металів, продуктів горіння пального, такі як оксиди азоту, сірки, сажа смоли. Ареал розповсюдження важких металів вздовж автошляхів може сягати відстані до 1 км. Такі забруднення є основними причинами, що можуть спричинити збіднення біорізноманіття. Можна виокремити такі антропогенні чинники:

- ризик забруднення природного середовища;
- денатуралізація природних ландшафтів;
- монокультурні способи ведення сільського господарства.

Головними чинниками, що можуть впливати на чисельність рослин із охоронним статусом, є зривання їх місцевим жителями та деградація місцезростань (для лучних та болотних видів, випасання худоби, викошування, випалювання трави, осушення; для лісопаркових - проведення господарських робіт, будівництво, тощо). Загрозами для лісопаркової рослинності є: пожежі, порушення технологій догляду за територіями, вирубки, тощо.

Загроза збереженню територій з природоохоронним статусом пов’язана перш за все із неможливістю реалізації заходів, передбачених програмами, конвенціями чи іншими нормативно-правовими актами різних рівнів.

У Вербківській громаді природоохоронні території значення займають території заповідання (12 об’єктів). Варто зазначити деякі загрози і потенційні ризики для функціонування системи природоохоронних територій:

- наростаючий антропогенний вплив, пов'язаний з виробничою, агропромисловою, транспортною та іншими сферами діяльності, що призводить до деградації природно-ландшафтних комплексів, скорочення популяцій окремих видів та стійкості екологічних систем;
- наслідки війни та військових дій, які, зокрема, проявляються для об’єктів ПЗФ у вигляді додаткового антропогенного тиску (можливе забруднення, спричинене обстрілами стратегічних об’єктів, здійснення оборонних заходів та інше);
- регіональні прояви кліматичних змін (зростання середніх та максимальних температур, ріст випаровування та випарності з діяльних поверхонь, збільшення числа випадків стихійних небезпечних метеорологічних явищ, серед яких грози, шквали, смерчі, градобій, пилові бурі та інші явища) та їх прямий чи опосередкований вплив на природні комплекси.

Таблиця 14. Узагальнена характеристика екологічних проблем на території Вербківської СТГ.

№	Назва
1.	Управління відходами. Недосконала система роздільного збору ТПВ. Наявність несанкціонованих звалищ ТПВ та звалищ, що не відповідають нормам екобезпеки. Неможливість та недостатній рівень утилізації вторинної сировини. Відсутня комплексна система управління відходами у громаді. Місця видалення відходів забруднюють прилеглі території, створюючи екологічні ризики виникнення екологічно обумовлених захворювань, загрози екологічної, продовольчої безпеки громади.
2.	Недостатній рівень якості забезпечення населення централізованим водопостачанням та водовідведенням, не повна відповідність якості водопостачання санітарним нормам. Відсутня система збору поверхневих талих та дощових вод, а також недостатній рівень очистки стічних вод у громаді. Все це спричиняє забруднення підземних і поверхневих вод, та як результат, створює ризики виникнення екологічно обумовлених захворювань від забруднених джерел водопостачання.
3.	Забруднення поверхневих вод. Через недостатній рівень очистки стічних вод, хімізацію аграрного сектору, може спостерігатися високий рівень вмісту біогенних речовин у поверхневих водах, прибережних зонах, ґрунтах, інтенсифікується процес евтрофікації водойм. Оцінка поточного екологічного стану водних джерел громади може свідчити, що на водних об’єктах тривають негативні процеси. Значна територія водного фонду зникла, зміліла, замулилася, заросла болотною та іншою рослинністю та чагарниками, втрачає своє природне значення. Об’єкти потребують регулювання та розчистки русел, відновлення водності. Загалом, особливо гостро стоїть проблема зниження рівня водності, що стосується малих рік та вимагає надзвичайно важливих рішень із-за змін клімату.
4.	Неефективне використання земельних ресурсів. Надмірне використання хімічних засобів захисту рослин при вирощуванні с/г продукції, відсутність сівозмін тощо призводять до деградації ґрунтів. Розораність земель на території громади та в сусідніх громад є високою, а контроль використання земель – недосконалий.
5.	Негативним чинником є збільшення кількості деградованих земель під впливом природних і антропогенних чинників. Наявні техногенно забруднені території.
6.	Недостатній рівень готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Недостатня підготовленість до впливів від воєнних дій.
7.	Негативні демографічні тенденції (стійкі від’ємні показники природнього руху населення, низька народжуваність, рання смертність, у тому числі в зв’язку із екологічно обумовленими захворюваннями. Низький рівень контролю якості харчових продуктів, питної води.
8.	Проблеми природно-заповідного фонду та біорізноманіття. Скорочення ареалів існування різних видів флори і фауни внаслідок знищення природних середовищ існування тварин і місць зростання рослин, їх фрагментації та деградації (включаючи забруднення) в умовах глобальних змін клімату, екологічно незбалансованої експлуатації ресурсів, поширенні невластивих територіям видів, розповсюдження хвороб та шкідників, тощо.
9.	Низький рівень екологічної культури (екологічних знань) у представників бізнесу та населення. Недостатній рівень екологічної свідомості населення, зокрема у питаннях мінімізації забруднення довкілля, а також можливостей отримання зисків від вторинних та альтернативних джерел енергії. Відсутня система спостережень за змінами і станом довкілля, екомоніторингу та екоконтролю, тощо.
10.	Низький рівень використання альтернативних джерел енергії, зокрема біоенергетичного потенціалу навколишніх територій.
11.	Низький рівень впровадження енергоефективних технологій, теплозбереження, обліку ресурсів, замкнутих циклів виробництва, установок для утилізації вторинної

	сировини, тощо.
12.	Забруднення атмосферного повітря, ґрунтів, водних ресурсів викидами автотранспорту, населенням, підприємствами, розміщенням відходів на необлаштованих належним чином звалищах ТПВ (у т. ч. парниковими газами).
13.	Ризики забрудненням підземних водоносних горизонтів внаслідок антропогенної діяльності.
14.	Недостатній рівень озеленення та благоустрою на території громади. Необхідність збільшення кількості зелених насаджень та біорізноманіття (газонів, кущів, дерев). Вдосконалення процесів благоустрою в громаді та збільшення кількості парків, скверів, алей і майданчиків як місць відпочинку громадян, для проведення дозвілля, занять фізкультурою і спортом. Низький рівень використання потенціалу громади і навколишніх територій для розвитку зеленого туризму. Потреба заліснення територій поза населеними пунктами громади.

Мінімізація негативних впливів зовнішнього середовища на **стан здоров'я мешканців** громади гальмується низкою проблем, пов'язаних, головним чином, з недостатнім рівнем матеріально-технічного забезпечення закладів, зокрема, оснащення сучасним функціонально-діагностичним, хірургічним та фізіотерапевтичним та іншим обладнанням.

З метою покращення результатів роботи системи охорони здоров'я та поліпшення якості надання послуг закладами охорони здоров'я усіх рівнів необхідно збільшити фінансування галузі. Основні тенденції стану здоров'я населення та демографічної ситуації у громаді, очевидно, зберігатимуться, але можливі локальні погіршення у місцях найбільшого забруднення повітря та/або питної води, зокрема:

- через забруднення поверхневих вод внаслідок недбалого і нераціонального поводження із стічними водами в населення можуть виникнути хвороби кишково-шлункового тракту, нирок та інші;
- через забруднення атмосферного повітря внаслідок проходження по території громади автошляхів та доріг національного і регіонального значення виникають хвороби дихальних шляхів, алергії, сльозотеча, різь в очах, сухий кашель, нудота, головний біль, стискання в грудях, задишка, загальну слабкість, що є причиною розладів функцій органів дихання, атеросклерозу, хвороби серця, раку легень;
- через зниження показників родючості та хімічного навантаження на ґрунти в населення через неякісні продукти харчування можуть виникнути хвороби кишково-шлункового тракту, нирок та інші.

Часткове або повне вирішення вищезазначених проблем пропонується здійснити внаслідок виконання стратегічних, операційних цілей та завдань Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року.

V. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ (У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ), ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ.

Цей розділ ґрунтується на аналізі цілей документів державної політики, які мають відношення до цілей розвитку на місцевому рівні, і визначає ступінь їх врахування в Стратегії розвитку Вербківської сільської ТГ.

Для кожного з визначених напрямів розвитку Стратегії розробляються стратегічні та оперативні цілі. За кожною оперативною ціллю розробляються завдання й низка проєктів, серед яких можуть бути проєкти, які, відповідно до ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля», підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Для таких проєктів має бути здійснена окрема процедура оцінки впливу на довкілля.

Основні міжнародні та державні зобов'язання щодо СЕО є протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015) та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, а також Конвенція ООН з біологічного різноманіття, Рамкова конвенція про зміну клімату, Паризька кліматична угода.

Згідно ст. 28 ЗУ «Про основи містобудування», якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про містобудування, то застосовуються правила міжнародного договору.

Основними правовими документами, які мають бути враховані під час процедури стратегічної екологічної оцінки є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015);
- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС;
- Водний кодекс України;
- Лісовий кодекс України;
- Земельний кодекс України;
- Закон України «Про природно-заповідний фонд»;
- Закон України «Про охорону культурної спадщини»;
- Закон України «Про охорону археологічної спадщини»;
- Закон України «Про охорону атмосферного повітря»;
- Закон України «Про управління відходами»;
- Закон України «Про надра»;
- Закон України «Про питну воду та питне водопостачання»;
- Закон України «Про систему громадського здоров'я»;
- Закон України «Про екологічний аудит»;
- Закон України «Про рослинний світ»;
- Закон України «Про тваринний світ»;
- Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»;
- Закон України «Про благоустрій населених пунктів»;
- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;
- Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 рр., затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. №695;

- Указ Президента України від 30.09.2019 р. № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»;
- Стратегія регіонального розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року, затвердженої рішенням Дніпропетровської обласної ради від 07.08.2020 року№624-24/VII (зі змінами);
- Екологічний паспорт Дніпропетровської області за 2024 рік;
- Національна стратегія управління відходами в Україні до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 року №820-р;
- Національний план управління відходами до 2030 р., затверджений Кабінетом міністрів України 20.02.2019 р.;
- Конвенція ООН з біологічного різноманіття;
- Рамкова конвенція про зміну клімату;
- Паризька кліматична угода;
- Закон України «Про Генеральну схему планування території України»;
- Закон «Про основи містобудування»;
- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
- Постанова Кабінету Міністрів України про забезпечення реалізації Закону України «Про Генеральну схему планування території України»;
- ДБН Б.1.1-13:2012 «Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях»;
- ДСТУ-Н Б Б.1.1-10:2010 «Настанова з виконання розділів «Охорона навколишнього природного середовища» у складі містобудівної документації»;
- Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів зі змінами;
- ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;
- Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Закон України N 436/96-ВР (436/96-ВР) від 29.10.96;
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;
- Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. №1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (із змінами);
- Цілі сталого розвитку на період 2016-2030 рр. (зокрема, ціль 13 «Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками»);
- Розпорядження КМУ від 07.12.2016 № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»;
- Розпорядження КМУ від 06.12.2017 № 878-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року;
- Закон України «Про екологічну мережу України»;
- Про затвердження проєкту схеми формування екологічної мережі Дніпропетровської області;
- наказу Міністерства охорони здоров’я України від 19.06.1996 №173 «Про затвердження Державних санітарних правил планування та забудови населених пунктів»;
- Стратегія розвитку індустріальних парків на 2023-2030 роки, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.02.2023 № 176-р.;
- Національний план дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р;
- Національний план управління відходами до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117;
- рішення Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20;
- рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 № 111/2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній

сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації»;

- Стратегія зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;
- План заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;
- Національна економічна стратегія на період до 2030 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179;
- Державна стратегія управління лісами України до 2035 року та операційний план її реалізації у 2022 – 2024 роках, затверджені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р;
- Водна стратегія України на період до 2050 року та план її реалізації у 2022 – 2024 роках, схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються ЗУ «Про управління відходами» (№ 2320-IX від 20.06.2022) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення або мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання й зменшення негативних наслідків для довкілля й здоров’я людини від утворення, зберігання й поводження з відходами. Повноваження органів місцевого самоврядування в сфері поводження з відходами визначаються 26 статтею ЗУ «Про управління відходами».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм у процесі інвестиційної діяльності. Так, ЗУ «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-XII встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення й використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (стаття 4). У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (стаття 21). Також у статті 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р.№ 2059-VIII.

Відповідно до нормативно-правової бази України проект Стратегії відповідає ряду зобов’язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов’язковість додержання екологічних стандартів, нормативів і лімітів використання природних ресурсів;
- виконання заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров’я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;
- проектне спрямування на збереження просторової й видової різноманітності й цілісності природних об’єктів і комплексів;
- використання отриманих висновків моніторингу й комплексу охоронних заходів для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;
- формування динамічного урівноваженого стану довкілля, що забезпечуватиме екологічне, санітарно-безпечне середовище для життєдіяльності населення.

Таблиця 15. Екологічні проблеми Вербківської СТГ та можливі шляхи їх вирішення.

№	Екологічні проблеми.	Цілі екологічної політики.	Шляхи вирішення.
1.	Забруднення атмосферного повітря	Чисте атмосферне повітря	Реалізація заходів щодо: енергозбереження, зменшення втрат теплової енергії; зменшення витрат енергетичних ресурсів; розвитку альтернативної та відновлювальної енергетики; озеленення території громади з метою покращення й відновлення якості повітря; екологічного виховання населення, підвищення екологічної культури. Популяризація відновлювальних джерел енергії опосередковано сприятимуть

			зменшенню викидів забруднюючих речовин. Контроль спалювання відходів та сухостоїв, тощо.
2.	Забруднення, захаращення поверхневих вод	Якісні водні ресурси	Відновлення та покращення природного стану і функціонування ставків, річкових системи; реконструкція та ремонт існуючих мереж водопостачання; підвищення екологічної культури населення й бізнесу, підвищення ефективності управління, тощо.
3.	Накопичення твердих побутових та промислових відходів.	Запровадження системи управління відходами.	Вдосконалення системи управління відходами, що відповідає сучасним потребам екологічної безпеки; ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ. Забезпечення роздільного збирання ТПВ та направлення вторинної сировини на переробку; покращення технічного забезпечення сфери управління ТПВ; приведення об’єктів до норм екобезпеки; підвищення обізнаності мешканців громади щодо належного поводження з відходами, підвищення екологічної культури і управління.
4.	Забруднення ґрунтів.	Невиснажені родючі ґрунти, зменшення деградації ґрунтів, зменшення площ техногенно забруднених територій, зниження рівнів впливу негативних антропогенних факторів.	Стале, невиснажливе використання земельних ресурсів територіальної громади, зменшення площ техногенно забруднених територій, екологізація землеробства, підвищення екологічної культури і управління. Зниження рівня забрудненості від автотранспорту.
5.	Зменшення біологічного та ландшафтного різноманіття	Відновлене біологічне та ландшафтне різноманіття, збільшення площ ПЗФ, охорона об’єктів.	Збереження природоохоронних зон; створення нових/відновлення існуючих туристичних об’єктів та рекреаційних зон; покращення туристичної привабливості громади, створення та відновлення екостежок, екомаршрутів; розвиток зеленого туризму; озеленення громади; підвищення рівня екологічної культури населення з залученням якомога більшої кількості жителів громади до різних екологічних акцій та заходів щодо збереження об’єктів екомережі та біорізноманіття, покращення інформування населення.
6.	Відсутність системи екологічного моніторингу	Створення ефективної системи спостережень та моніторингу навколишнього середовища у громаді.	Створення ефективної системи моніторингу за станом навколишнього природного середовища в громаді.
7.	Недостатня кількість зелених насаджень та площ для відпочинку, дозвілля й занять фізкультурою і спортом у громаді.	Озеленення території, відновлення парків, скверів, лісів, зелених майданчиків, алей, тощо. Оновлені майданчики та рекреаційні зони.	Озеленення та збільшення паркових та інших територій громади; підвищення рівня екологічної культури і екологічного управління. Облаштування додаткових місць відпочинку та проведення дозвілля для мешканців і гостей громади. Розвиток фізкультурно-спортивної інфраструктури. Розвиток служб благоустрою.

8.	Ризики виникнення надзвичайних ситуацій природного техногенного характеру.	Запроваджена та вдосконалена система попередження надзвичайних ситуацій іта подолання наслідків. Створена система підвищеної стійкості до впливів воєнного стану.	Попередження надзвичайних ситуацій; ознайомлення населення з можливими ризиками виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру; підвищення екологічної культури населення, профілактика захворювань. Підвищення ефективності управління в разі надзвичайних ситуацій, а також розробка програм стійкості в період воєнних дій. Розвиток мережі та інфраструктури безпеки в громаді.

Ураховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що проєкт Стратегії відповідає цілям екологічної політики, встановленим на національному рівні, враховує їх і пропонує комплекс заходів, які спрямовані на їх виконання.

Стосовно дотримання міжнародних зобов’язань у інших напрямах співробітництва, наприклад, таких як зміна клімату, охорона озонового шару та ін., слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до головних цілей та завдань проєкту документу державного планування, що є документом місцевого рівня.

VI. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (І, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ – 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ.

Відповідно до Методичних рекомендацій зі здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 року № 296, наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори і фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, безпеки життєдіяльності населення та взаємодії цих факторів.

Вторинні наслідки – це вигоди, які полягають у широкому залученні громадськості до прийняття рішень та встановлення прозорих процедур їх прийняття. Кумулятивні наслідки – це нагромадження в організмах людей, тварин, рослин отрути різних речовин внаслідок тривалого їх використання. Синергічні наслідки – це сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії двох або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту.

На території Вербківської сільської територіальної громади, за умови дотримання та виконання захисних і охоронних заходів, що відповідають чинним нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу, який супроводжується негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря, воду та ґрунти забруднюючих речовин, не очікується.

Зміна клімату і мікроклімату в результаті реалізації Стратегії та Плану заходів не очікується, оскільки відсутні причини, які спричиняють до їх зміни, а стратегічні цілі направлені на покращення екологічної ситуації та стану здоров'я населення в громаді.

Особливості кліматичних умов, які сприяють зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, також відсутні. Відтак настання синергічних наслідків також не очікується.

Робоча група з СЕО здійснила експертну оцінку ймовірного впливу Стратегії та Плану заходів на складові довкілля відповідно до контрольного переліку питань.

Таблиця 16. Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів відповідно до контрольного переліку.

Чи може реалізація Стратегії та Плану заходів спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Атмосферне повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел?			+	+
2. Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел?		+		+
3. Погіршення якості атмосферного повітря?			+	+
4. Появу джерел неприємних запахів?			+	
5. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату?			+	
Водні ресурси				
6. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води?			+	+
7. Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)?			+	+
8. Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти?			+	
9. Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню?			+	

Чи може реалізація Стратегії та Плану заходів спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
10. Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод?			+	+
11. Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)?			+	+
12. Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту?			+	
13. Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону?			+	
14. Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод?			+	
15. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)?		+	+	
16. Забруднення підземних водоносних горизонтів?			+	
Відходи				
17. Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів?			+	+
18. Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки?			+	
19. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки?			+	
20. Спорудження екологонебезпечних об'єктів поводження з відходами?			+	
21. Утворення або накопичення радіоактивних відходів?			+	
Земельні ресурси				
22. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару?		+		
23. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів?			+	
24. Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу?			+	
25. Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури?			+	
26. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель?		+		
27. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад?			+	
Клімат				
28. Збільшення обсягу викидів парникових газів?			+	+
Біорізноманіття				
29. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду та Смарагдової мережі (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)?			+	+
30. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві?			+	
31. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин?			+	
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
32. Будь-який вплив на кількість і якість наявних рекреаційних можливостей?			+	+
33. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини?			+	+
34. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів			+	+

Чи може реалізація Стратегії та Плану заходів спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)?				
Населення та інфраструктура				
35. Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			+	+
36. Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			+	+
37. Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+	+
38. Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			+	+
39. Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			+	+
40. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+	+
Екологічне управління та моніторинг				
41. Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки?			+	
42. Погіршення екологічного моніторингу?			+	
43. Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження?			+	
Інше				
44. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?		+		+
45. Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?			+	
46. Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?			+	+
47. Суттєве порушення якості природного середовища?			+	
48. Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			+	
49. Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності здатні викликати значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			+	

Керуючись сформульованим стратегічним баченням розвитку Вербківської сільської територіальної громади, стратегічними та операційними цілями, та на основі оцінок, представлених в таблиці, можна зробити наступні висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії та Плану заходів.

Атмосферне повітря.

Стратегія містить завдання: 1.1.2. Покращення якості надання житлово-комунальних послуг., 1.1.3. Модернізація комунального майна та власності громади., 1.1.4. Підвищення якості благоустрою та доріг в громаді, забезпечення стійкості роботи критичної інфраструктури., 1.1.5. Модернізація і розвиток інженерної інфраструктури., 1.1.6. Створення ефективної системи управління відходами., 1.1.7. Впровадження енергоощадних технологій., 1.2.2. Підтримка економічної спроможності комунальних підприємств. Залучення додаткових ресурсів у розвиток житлово-комунального господарства., 1.2.4. Розвиток дорожньо-транспортної мережі громади., 1.3.5. Покращення діалогу влада-бізнес-громадськість., 3.1.2. Створення та розвиток рекреаційних зон та об'єктів доступних для кожного., 3.1.3.

Формування дбайливого ставлення до навколишнього середовища та формування високого рівня екологічної культури населення., 3.2.1. Сприяння самореалізації та лідерства серед молоді., 3.2.2. Підтримка громадської участі та ініціатив місцевого розвитку., 3.2.3. Активізація проєктної діяльності в громаді для задоволення соціально-економічних і культурних потреб населення., які націлені прямо або опосередковано впливати на покращення стану екології в громаді та якість атмосферного повітря зокрема.

Це важливий напрям діяльності місцевого самоврядування, адже реалізація цих завдань, допоможе забезпечити громаду не лише економічними і соціальними перевагами, але зменшити створення додаткового навантаження на навколишнє природне середовище. Завдання спрямовані також на вирішення двох завдань: формування дбайливого ставлення до довкілля та підвищення рівня екологічної культури населення.

Крім того, оперативні цілі 1.1. Підвищення безпеки, стійкості інфраструктури та ефективності управління. Впровадження нових технологій та систем енергозабезпечення., 1.2. Підтримка зайнятості, бізнесу та інвестицій. Розвиток житлово-комунального господарства, доріг і транспортного сполучення., 3.1. Створення доступного та комфортного середовища, організація дозвілля і відпочинку. Збереження довкілля., передбачають формування екологічної свідомості у мешканців громади та системний підхід до вирішення екологічних проблем в громаді. У разі виконання цих цілей та завдань стратегічного плану, буде забезпечено зменшення обсягів забруднення середовища громади. Передбачається зменшення забруднення повітря газами (зокрема, метаном, сірководнем, які збільшують парниковий ефект), що сприятиме чистоті атмосферного повітря у громаді та робитиме його більш якісним.

Водні ресурси.

Реалізація завдань: 1.1.2. Покращення якості надання житлово-комунальних послуг., 1.1.3. Модернізація комунального майна та власності громади., 1.1.4. Підвищення якості благоустрою та доріг в громаді, забезпечення стійкості роботи критичної інфраструктури., 1.1.5. Модернізація і розвиток інженерної інфраструктури., 1.1.6. Створення ефективної системи управління відходами., 1.1.7. Впровадження енергоощадних технологій., 1.2.1. Інвентаризація і моніторинг використання комунального майна, земельних та інших ресурсів для залучення інвестицій та нових можливостей бізнесу., 1.2.2. Підтримка економічної спроможності комунальних підприємств. Залучення додаткових ресурсів у розвиток житлово-комунального господарства., 3.1.3. Формування дбайливого ставлення до навколишнього середовища та формування високого рівня екологічної культури населення., сприятиме підвищенню якості води і водних ресурсів, їх раціональному використанню, відновленню, підтриманню сприятливого санітарно-екологічного стану річок, інших водойм на території. Окрім цього, дане завдання передбачає: проведення інформаційно-консультаційної роботи з населенням та суб’єктами господарювання у громаді з екологічних питань; просвітницьку діяльність в напрямі підвищення екологічної культури мешканців; ліквідацію стихійних сміттєзвалищ; активізацію укладення договорів на вивезення ТПВ; запровадження системи роздільного сортування ТПВ (придбання контейнерів, пресу для сміття, облаштування майданчиків).

Також одним з ключових напрямків стратегії є завдання виконанням яких передбачено ремонт та реконструкцію комплексу для забезпечення ефективного водопостачання, недопущення негативного впливу на довкілля і явищ забруднення середовища, придбання нової спеціалізованої техніки для комунальних підприємств, тощо. Задання передбачають роботи у населених пунктах громади для забезпечення мешканців якісною питною водою.

Внеском для нормалізації стану водних ресурсів також характеризуватиметься реалізація вказаних завдань, спрямованих на створенні облаштування громадських просторів і місць для відпочинку на природі поблизу водойм. Відпочинок у межах природоохоронних територій має стати комфортним, врегульованим правилами збереження довкілля, з науково-пізнавальними, культурно-виховними і спортивно-оздоровчими функціями, де акцентується увага на зв‘язках між природним і соціальним середовищем, на наслідках антропогенного тиску; з набуттям навичок гармонійних стосунків природи і людини.

Зважаючи на те, що у громаді спостерігалися випадки несанкціонованого складування сміття на березі річок та інших водойм, реалізація завдання забезпечить також підвищення

санітарно-екологічного стану водних ресурсів на території громади – як стану поверхневих вод, так і підземних.

У Стратегії та Плані заходів не передбачається реалізація завдань, які можуть спричинити до негативного впливу на наявні у громаді об'єкти природно-заповідного фонду. Крім того, Стратегія та План заходів не передбачають започаткування підприємницької діяльності, яка спричинятиме до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Тому реалізація Стратегії та Плану заходів не має призвести до погіршення стану водних ресурсів.

Земельні ресурси.

Очікується, що запровадження Стратегії позитивно відобразиться на стані земельних ресурсів громади. В межах оперативної цілі: 1.3. Вдосконалення механізмів та можливостей просторового розвитку і привабливості громади., яка має на меті поліпшення стану в цих напрямках людської діяльності передбачається послідовна реалізація відповідних завдань.

Розвиток системи управління відходами, який планується у межах реалізації Стратегії та створення ефективної системи управління відходами дозволить знизити ймовірність забруднення ґрунтів через оперативну ліквідацію несанкціонованих сміттєзвалищ та попередження їх утворення або наявності у відходах небезпечних речовин.

Розвиток систем водопостачання і водовідведення, передбачені з ціллю уникнути негативного впливу на ґрунти. Завдання передбачають реалізацію заходів, які прямо сприятимуть раціональному й ефективному використанню земель, інвентаризації, зменшенню обсягів забруднення, тощо. У Стратегії передбачено інвентаризацію та моніторинг використання земельних ресурсів, підвищення ефективності місцевого самоврядування в цьому напрямі, вдосконалення просторової документації, покращення діалогу влада-бізнес-громадськість.

При цьому, виникнення небезпечних інженерно-геологічних процесів і явищ та інших чинників, які негативно впливають на стан ґрунтів – не прогнозується. Оцінка фактичного впливу здійснюватиметься на підставі та з урахуванням результатів моніторингу стану навколишнього природного середовища щодо реалізації господарської діяльності.

Відходи.

Реалізація завдань: 1.1.2. Покращення якості надання житлово-комунальних послуг., 1.1.3. Модернізація комунального майна та власності громади., 1.1.4. Підвищення якості благоустрою та доріг в громаді, забезпечення стійкості роботи критичної інфраструктури., 1.1.5. Модернізація і розвиток інженерної інфраструктури., 1.1.6. Створення ефективної системи управління відходами., 1.1.7. Впровадження енергоощадних технологій., 1.2.2. Підтримка економічної спроможності комунальних підприємств. Залучення додаткових ресурсів у розвиток житлово-комунального господарства., 1.2.4. Розвиток дорожньо-транспортної мережі громади., 1.3.5. Покращення діалогу влада-бізнес-громадськість., 2.1.3. Розвиток території в інтересах громади., 3.1.2. Створення та розвиток рекреаційних зон та об'єктів доступних для кожного., 3.1.3. Формування дбайливого ставлення до навколишнього середовища та формування високого рівня екологічної культури населення., 3.2.3. Активізація проєктної діяльності в громаді для задоволення соціально-економічних і культурних потреб населення., 3.3.1. Формування політики партнерства та співробітництва громади на основі внутрішніх та зовнішніх можливостей., позитивно вплине на ситуацію з відходами у територіальній громаді. Вона націлена на вирішення проблем громади системно, за такими напрямами: ліквідація стихійних сміттєзвалищ, активізація укладення договорів на вивезення ТПВ; забезпечення технікою обслуговуючих комунальних підприємств, поліпшення ведення обліку відходів у громаді, просвітницька діяльність в напрямі підвищення екологічної культури мешканців; запровадження і поширення сортування сміття – встановлення спеціальних окремих контейнерів для скла, паперу, пластикових пляшок і змішаних відходів в населених пунктах громади, встановлення додаткових сміттєзбірників у громадських місцях та ін.

Кліматичні умови.

Стратегія та План заходів не передбачають започаткування чи розширення підприємницької діяльності, яка спричинятиме до збільшення обсягів викидів парникових газів, що можуть сприяти глобальному потеплінню. Реалізація Стратегії та Плану заходів не має призвести до негативного впливу на клімат.

Натомість, реалізація завдань у межах операційних цілей: 1.2.2. Підтримка економічної спроможності комунальних підприємств. Залучення додаткових ресурсів у розвиток житлово-комунального господарства., 1.2.3. Підтримка підприємницької діяльності. Сприяння розвитку сільського господарства, промисловості, торгівлі та сфери послуг., 1.2.4. Розвиток дорожньо-транспортної мережі громади., 1.3.1. Планування просторового розвитку громади., 1.3.2. Підвищення ефективності місцевого самоврядування., 1.3.3. Промоція громади та її інвестиційного потенціалу., 1.3.4. Створення організаційних та інституційних засад для залучення інвестицій., 1.3.5. Покращення діалогу влада-бізнес-громадськість., 2.1.1. Підвищення рівня доступності адміністративних та соціальних послуг., 2.1.2. Розширення можливостей закладів освіти, культури і спорту., 2.1.3. Розвиток території в інтересах громади., 2.2.1. Формування в громаді сучасної системи освіти., 3.1.3. Формування дбайливого ставлення до навколишнього середовища та формування високого рівня екологічної культури населення., 3.2.1. Сприяння самореалізації та лідерства серед молоді., в комплексі дозволить знизити викиди CO2 в атмосферу, сприятимуть збалансованому та більш сталому споживанню ресурсів. Зокрема, впровадження у громаді заходів з енергоефективності у середньо- та довгостроковій перспективі сприятимуть зниженню залежності від палива, яке може продукувати парникові гази, а також зменшенню емісії CO2.

Біорізноманіття.

У Стратегії та Плані заходів не передбачається реалізація завдань, які можуть спричинити до негативного впливу на біорізноманіття, рекреаційні зони та наявні у громаді об’єкти природно-заповідного фонду. Водночас, покращенню стану біорізноманіття може сприяти реалізація завдань: 1.3.5. Покращення діалогу влада-бізнес-громадськість., 2.2.2. Створення умов для розвитку культури та духовності., 2.2.3. Підтримка в належному стані об’єктів історико-культурної та природної спадщини., 3.1.2. Створення та розвиток рекреаційних зон та об’єктів доступних для кожного., 3.1.3. Формування дбайливого ставлення до навколишнього середовища та формування високого рівня екологічної культури населення.

Рекреаційні зони та культурна спадщина.

Вербківська сільська територіальна громада володіє потенціалом для розвитку (сприятливі природно-кліматичні умови, історико-культурний потенціал, об’єкти природно-заповідного фонду тощо). Проте проблемним питанням залишається невідповідність рівня розвитку індустрії гостинності та сфери послуг в громаді наявному потенціалу. У межах реалізації операційних цілей: 1.2. Підтримка зайнятості, бізнесу та інвестицій. Розвиток житлово-комунального господарства, доріг і транспортного сполучення., 1.3. Вдосконалення механізмів та можливостей просторового розвитку і привабливості громади., 2.2. Розвиток освіти, культури та охорона історичної спадщини. Інфраструктура гостинності., 2.3. Підтримка здоров’я мешканців та розвитку медицини, фізкультури і спорту. Формування дієвої системи соціальної допомоги та соціального захисту., 3.1. Створення доступного та комфортного середовища, організація дозвілля і відпочинку. Збереження довкілля., 3.2. Розбудова громадського сектору та підтримка молодіжних ініціатив. Проєктна діяльність., 3.3. «Діалог поколінь» та освіта населення., передбачені заходи з підтримки проєктів розвитку територій для рекреації, відпочинку, обладнання їх на основі підтримки бізнес ініціатив, згуртованості та партнерства. Маркетинг територій і розробку та просування інформації про громаду сприятиме підвищенню привабливості території, посиленню ефективності використання ресурсів, наданню більш якісних соціально-гуманітарних та комунальних послуг. Розвиток інфраструктури та розбудова безпечного, доступного і комфортного середовища сприятиме збереженню природно-заповідного фонду громади та популяризація рекреаційних і туристичних об’єктів у ній.

Впровадження Стратегії та Плану заходів сприятиме розвитку рекреаційних зон в громаді, осередків дозвілля та громадських просторів, передбачено та виконуватиметься у процесі реалізації Стратегії. При цьому, не передбачається негативного впливу на наявні об’єкти природно-заповідного фонду.

Збереження об’єктів культурної спадщини передбачено завданнями: 2.2.2. Створення умов для розвитку культури та духовності., 2.2.3. Підтримка в належному стані об’єктів історико-культурної та природної спадщини., 3.2.3. Активізація проєктної діяльності в громаді для задоволення соціально-економічних і культурних потреб населення., 3.3.2. Розвиток молодіжного середовища та патріотичне виховання.

Населення та інфраструктура.

Виконання операційних цілей: 1.1. Підвищення безпеки, стійкості інфраструктури та ефективності управління. Впровадження нових технологій та систем енергозабезпечення., 1.2. Підтримка зайнятості, бізнесу та інвестицій. Розвиток житлово-комунального господарства, доріг і транспортного сполучення., 2.1. Запровадження людиноцентричної системи надання соціально-гуманітарних, адміністративних і комунальних послуг й охоплення всіх категорій мешканців увагою відповідно потреб та інтересів., 2.2. Розвиток освіти, культури та охорона історичної спадщини. Інфраструктура гостинності., 2.3. Підтримка здоров’я мешканців та розвитку медицини, фізкультури і спорту. Формування дієвої системи соціальної допомоги та соціального захисту., 3.1. Створення доступного та комфортного середовища, організація дозвілля і відпочинку. Збереження довкілля., мають призвести до покращення поінформованості населення, стану здоров’я мешканців громади, оскільки в т.ч. передбачають модернізацію закладів охорони здоров’я та підвищення якості надання медичних послуг, підвищення рівня соціального захисту пільгових категорій населення, популяризація і пропагування здорового способу життя тощо.

Позитивно вплине на здоров'я мешканців і реалізація завдань в межах оперативних цілей, які забезпечуватимуть розвиток відповідної інфраструктури. Їх реалізація дозволить підвищити переважну кількість параметрів якості надання соціально-гуманітарних послуг в громаді, підвищити якість умов життя та роботи, знизити рівень забруднення природніх ресурсів, підвищити рівень культури поводження з відходами. Реалізація окремих завдань стратегічних цілей спрямована на підвищення якості та безпеки життя мешканців населених пунктів Вербківської громади та ефективності діяльності місцевої влад, зокрема, щодо формування сучасних вимог життєдіяльності в умовах воєнного стану, удосконалення управління майном комунальної власності та модернізації житлово-комунальної інфраструктури, покращення доріг, облаштування придорожньої інфраструктури, сприятиме зростанню рівня благоустрою населених пунктів і підвищенню якості життя мешканців.

Важливо зазначити: процес розробки Стратегії та Плану заходів відбувався публічно та прозоро. Через офіційний веб-сайт та офіційні сторінки Вербківської сільської ради в соціальних мережах було повідомлено про початок роботи над проєктом Стратегії та Плану заходів, визначено строки і форми подання пропозицій до них від зацікавлених сторін, проведено відкриті розширені засідання Робочої групи, оприлюднено на офіційному веб-сайті сільської ради проєкти Стратегії та Плану заходів, організовано їх громадське обговорення. Зважаючи на зазначене, у громаді відсутні підстави для виникнення соціальних конфліктів унаслідок реалізації Стратегії та Плану заходів. Натомість Стратегія та План заходів є документами, що враховують спільні інтереси та бачення поступального розвитку громади, та зорієнтовані на забезпечення економічного розвитку громади і покращення рівня життя усіх її мешканців.

Екологічне управління, моніторинг та інше.

Стратегія не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки.

Завдання операційних цілей: 1.1. Підвищення безпеки, стійкості інфраструктури та ефективності управління. Впровадження нових технологій та систем енергозабезпечення., 1.2. Підтримка зайнятості, бізнесу та інвестицій. Розвиток житлово-комунального господарства, доріг і транспортного сполучення., 3.2. Розбудова громадського сектору та підтримка молодіжних ініціатив. Проєктна діяльність., 3.3. «Діалог поколінь» та освіта

населення., сприятимуть підтримці зайнятості, бізнесу та залученню інвестицій, підвищенню привабливості громади, посиленню ефективності використання ресурсів та ефективності системи надання адміністративних, соціально-гуманітарних, комунальних та інших послуг. Цілі орієнтовані на новітні інноваційні технології ощадного та бережливого землекористування й не мають призводити до стимулювання розвитку екологічно небезпечних дій і проєктів, що могло б призвести до суттєвого погіршення якості природного середовища громади.

Водночас у Стратегії та Плані заходів закладено всі можливості реалістичного розвитку системи управління відходами та підвищення культури мешканців громади щодо поводження із ТПВ у найближчі роки, в тому числі зміцнення екологічної безпеки та захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також енергомодернізації комунальних будівель, розвитку системи управління комунальним майном і ресурсами. Ймовірність того, що реалізація Стратегії та Плану заходів призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров’я людей, які самі по собі будуть несуттєвими, але у сукупності матимуть відчутний сумарний (кумулятивний) негативний вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року та Плану заходів на 2027-2028 роки з реалізації Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року не супроводжуватиметься появою нових негативних наслідків для довкілля. Навпаки, реалізація усіх оперативних цілей Стратегії та Плану заходів сприятиме покращенню екологічної ситуації у територіальній громаді.

VII. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ.

Реалізація Стратегії та Плану заходів передбачає виконання заходів та проєктів, пов'язаних з будівництвом, енергозбереженням та раціональним використанням природних ресурсів, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному контексті середовища життєдіяльності мешканців та гостей громади. На основі пропозицій, наданих членами Робочої групи з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану заходів, для зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Стратегії та Плану заходів пропонується реалізація комплексу заходів в розрізі компонентів довкілля та з метою покращення стану навколишнього природного середовища у Стратегії. Передбачається ряд заходів, направлених для покращення екологічної безпеки на території:

Таблиця 17. Завдання та заходи Стратегії розвитку Вербківської СТГ та Плану заходів з її реалізації на період 2026-2028 рр.

Стратегічна ціль	Оперативна ціль	Завдання
Стратегічна ціль 1. Безпечна життєдіяльність та соціально-економічна стійкість.	1.1. Підвищення безпеки, стійкості інфраструктури та ефективності управління. Впровадження нових технологій та систем енергозабезпечення.	1.1.1. Цивільний захист населення. Забезпечення якісного зв'язку та доступу до публічної інформації.
		1.1.2. Покращення якості надання житлово-комунальних послуг.
		1.1.3. Модернізація комунального майна та власності громади.
		1.1.4. Підвищення якості благоустрою та доріг в громаді, забезпечення стійкості роботи критичної інфраструктури.
		1.1.5. Модернізація і розвиток інженерної інфраструктури.
		1.1.6. Створення ефективної системи управління відходами.
		1.1.7. Впровадження енергоощадних технологій.
	1.2. Підтримка зайнятості, бізнесу та інвестицій. Розвиток житлово-комунального господарства, доріг і транспортного сполучення.	1.2.1. Інвентаризація і моніторинг використання комунального майна, земельних та інших ресурсів для залучення інвестицій та нових можливостей бізнесу.
		1.2.2. Підтримка економічної спроможності комунальних підприємств. Залучення додаткових ресурсів у розвиток житлово-комунального господарства.
		1.2.3. Підтримка підприємницької діяльності. Сприяння розвитку сільського господарства, промисловості, торгівлі та сфери послуг.
		1.2.4. Розвиток дорожньо-транспортної мережі громади.
	1.3. Вдосконалення механізмів та можливостей просторового розвитку і привабливості громади.	1.3.1. Планування просторового розвитку громади.
		1.3.2. Підвищення ефективності місцевого самоврядування.
		1.3.3. Промоція громади та її інвестиційного потенціалу.
		1.3.4. Створення організаційних та інституційних засад для залучення інвестицій

		1.3.5. Покращення діалогу влада-бізнес-громадськість.
Стратегічна ціль 2. Підвищення якості життя мешканців та муніципальних послуг.	2.1. Запровадження людиноцентричної системи надання соціально-гуманітарних, адміністративних і комунальних послуг й охоплення всіх категорій мешканців увагою відповідно потреб та інтересів.	2.1.1. Підвищення рівня доступності адміністративних та соціальних послуг.
		2.1.2. Розширення можливостей закладів освіти, культури і спорту.
		2.1.3. Розвиток території в інтересах громади.
	2.2. Розвиток освіти, культури та охорона історичної спадщини. Інфраструктура гостинності.	2.2.1. Формування в громаді сучасної системи освіти.
		2.2.2. Створення умов для розвитку культури та духовності.
		2.2.3. Підтримка в належному стані об’єктів історико-культурної та природної спадщини.
	2.3. Підтримка здоров’я мешканців та розвитку медицини, фізкультури і спорту. Формування дієвої системи соціальної допомоги та соціального захисту.	2.3.1. Доступна й ефективна система надання медичних послуг.
		2.3.2. Сучасний публічний простір та оздоровчо-спортивна інфраструктура для всіх вікових категорій.
		2.3.3. Підтримка соціально-вразливих груп населення, соціально-правовий захист.
Стратегічна ціль 3. Розвиток співробітництва влади і громади. Створення умов для партнерства, взаємодії і згуртованості.	3.1. Створення доступного та комфортного середовища, організація дозвілля і відпочинку. Збереження довкілля.	3.1.1. Оптимізація громади для людей з особливими потребами.
		3.1.2. Створення та розвиток рекреаційних зон та об’єктів доступних для кожного.
		3.1.3. Формування дбайливого ставлення до навколишнього середовища та формування високого рівня екологічної культури населення.
	3.2. Розбудова громадського сектору та підтримка молодіжних ініціатив. Проєктна діяльність.	3.2.1. Сприяння самореалізації та лідерства серед молоді.
		3.2.2. Підтримка громадської участі та ініціатив місцевого розвитку.
		3.2.3. Активізація проєктної діяльності в громаді для задоволення соціально-економічних і культурних потреб населення.
	3.3. «Діалог поколінь» та освіта населення.	3.3.1. Формування політики партнерства та співробітництва громади на основі внутрішніх та зовнішніх можливостей.
		3.3.2. Розвиток молодіжного середовища та патріотичне виховання.

Атмосферне повітря і клімат.

Для зменшення впливу викидів шкідливих речовин в атмосферу (у т. ч. генерованих автомобільним транспортом) на якість повітря та клімат, доцільно:

- створити додаткові території зелених насаджень;
- стимулювати заходи з підвищення енергетичної ефективності і енергозбереження у всіх галузях економіки громади.

Водні ресурси.

Для забезпечення екологічної безпеки водних ресурсів у громаді й запобігання потрапляння стічних вод домогосподарств і підприємств у ґрунт та поверхневі води необхідно:

- здійснити поступову заміну зношених інженерних систем водопостачання та водовідведення;
- здійснити будівництво каналізаційних та очисних споруд із застосуванням новітнього обладнання та технологій;
- здійснювати постійний моніторинг та контроль за дотриманням норм водоохоронного законодавства;
- провадити регулярне очищення водних об’єктів громади.

Земельні ресурси.

Для запобігання забрудненню ґрунтів та зниженню їхньої родючості слід:

- провести закупівлю та висадку саджанців дерев і квітів, розбивку клумб, квітників тощо в громадських місцях;
- здійснити очистку території громади від карантинних рослин (амброзії);
- створювати додаткові захисні зелені насадження;
- своєчасно проводити викошування узбіч, зон зелених насаджень, парків, скверів, місць загального користування.

Управління відходами.

Для запобігання забрудненню території громади ТПВ, у т. ч. появі несанкціонованих сміттєзвалищ, необхідно:

- регулярно провадити моніторинг появи стихійних сміттєзвалищ в місцях їх скупчення (громадські простори, осередки дозвілля та рекреації) та своєчасно їх ліквідовувати;
- встановити контейнери для сортування сміття (скло, папір, пластикові пляшки та змішані відходи) в громаді;
- вдосконалити систему збирання, вивезення та утилізації відходів (графіки вивезення) на усій території громади;
- активізувати роботу комунального підприємства з укладення договорів з домогосподарствами на вивезення ТПВ;
- посилити просвітницьку діяльність щодо створення екологічної культури місцевих мешканців не лише серед дітей, але й серед осіб зрілого віку;
- сприяти створенню кластерів з перероблення промислових та твердих побутових відходів, у т. ч. через налагодження міжмуніципального співробітництва у галузі перероблення відходів.

Окрім зазначеного, доцільно в перспективі налагодити співпрацю громадських організацій та органів місцевого самоврядування громади з міжнародними організаціями та фондами, що співфінансують проєкти у сферах екології та охорони довкілля, залучити бізнес до реалізації місцевих екологічних програм і проєктів.

Переважна більшість рекомендованих Робочою групою з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії та Плану дій для запобігання, зменшення та пом’якшення негативних наслідків виконання Стратегії були враховані під час підготовки заходів з реалізації оперативних цілей Стратегії.

В громаді щороку основним інструментом планування, що використовується, є довгострокові, середньострокові та щорічні Програми місцевого розвитку соціально-економічного, гуманітарного, суспільно-політичного та організаційно-безпекового характеру. Вони мають включати переваги і можливості державних/обласних/районних/цільових (галузевих) програм та програм капітального будівництва.

У 2026 роках процес планування розвитку громади продовжує здійснюватися через діючі прийняті місцеві цільові програми.

Процес планування розвитку громади здійснюється через прийняття місцевих цільових програм та Програми соціально-економічного розвитку громади. Це позитивно характеризує процес планування в громаді. Програмні документи, які реалізовано у минулих роках мають

достатньо різне цільове спрямування, але в основній своїй масі вони спрямовані на вирішення соціальних питань та підтримку житлово-комунальної сфери громади, безпекового характеру. Деякі актуалізовано в умовах запровадження воєнного стану в країні.

Переважно програмні документи спрямовані на вирішення питань цивільного захисту і безпеки, а також посилення заходів територіальної оборони, підтримки Збройних Сил України та допомоги військовим. Також значна кількість місцевих програм стосуються соціального захисту, економічного та культурного розвитку, освіти, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту, благоустрою та розвитку житлово-комунального господарства і комунальних підприємств, інфраструктури громади, підтримки різних категорій населення та місцевих стимулів, профілактики правопорушень, організації суспільно-корисних та громадських робіт, інформаційного забезпечення населення, забезпечення функціонування установ та використання земельних ресурсів, збереження довкілля, тощо. Більшість приймалися чи актуалізовано в умовах запровадження воєнного стану в країні.

Таблиця 18. Місцеві програми розвитку Вербківської сільської територіальної громади.

№ п/п	Найменування місцевої програми діючої в 2024 році	Дата та номер документа, яким затверджено місцеву програму
1	Програма захисту населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення пожежної безпеки на території Вербківської СТГ на 2023-2025 роки	від 16.12.2022 року № 670-30/VIII
2	Цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту в Вербківській СТГ на 2024 - 2027 роки	від 07.12.2023 року № 904-40/VIII
3	Програма комунального підприємства "Благоустрій жителів села" Вербківської сільської ради на 2021-2025 роки	від 23.11.2021 року № 380-15/VIII
4	Програма розвитку земельних відносин Вербківської сільської ради на 2022-2026 роки	від 13.09.2021 року № 321-13/VIII
5	Програма забезпечення публічної безпеки та правопорядку на території Вербківської СТГ на 2024-2026 роки	від 07.12.2023 року № 911-40/VIII
6	Програма по охороні навколишнього природного середовища Вербківської СТГ на 2021 - 2025 роки	від 29.12.2020 року № 61-3/VIII
7	Програма підтримки ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України Вербківської сільської територіальної громади на 2024-2026 роки	від 27.09.2024 року № 1181-52/VIII
8	Програма захисту прав дітей та розвитку сімейних форм виховання у Вербківській сільській раді на 2021 - 2025 роки	від 23.12.2020 року № 52-3/VIII
9	Програма підтримки Збройних Сил України та територіальної оборони на 2024-2026 роки.	від 19.03.2024 року № 1012-43/VIII
10	Програма фінансової підтримки військових частин Національної гвардії України на 2022 – 2025 роки	від 18.08.2022 року № 577-24/VIII
11	Програма запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі і протидії торгівлі людьми, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на території Вербківської СТГ на 2024-2026 роки	від 01.11.2024 року №1195-53/VIII
12	Програма інформатизації «Цифрова громада» Вербківської сільської територіальної громади на 2024-2026 роки	від 18.08.2024 року №1143-50/VIII
13	Програма підтримки державної політики у сфері казначейського обслуговування місцевого бюджету та супроводження бюджетного процесу Вербківської сільської територіальної громади на 2024-2026 роки	від 02.07.2024 року №1092-48/VIII
14	Програма поліпшення організації підготовки громадян до військової служби, приписки до призовної дільниці, призову на	від 19.03.2024 року №1004-43/VIII

	строкову військову службу, призову військовозобов'язаних під час мобілізації, прийняття на військову службу за контрактом, відбору та прийняття на службу у військовому резерві на 2024 - 2029 роки	
15	Програма забезпечення містобудівною документацією населених пунктів Вербківської сільської ради Павлоградського району Дніпропетровської області на 2023-2027 роки	від 16.12.2022 року № 663-30/VIII
16	Програма «Здоров`я населення громади на 2021-2024 роки	від 23 грудня 2021 року № 461-16/VIII
17	Програма розвитку освіти Вербківської СТГ на 2020-2024 роки	№ 642-42/VII від 18.12.2019р
18	Програма благоустрою населених пунктів Вербківської сільської ради на 2022-2024 роки	від 23.11.2021 року №389-15/VIII
19	Програма будівництва, реконструкції та капітального ремонту об’єктів комунального та соціального призначення Вербківської сільської територіальної громади на 2022-2024 роки	від 23.11.2021 року №387-15/VIII
20	Програма підтримки військовослужбовців, мобілізованих для проходження військової служби на період повномасштабної військової агресії росії проти України, учасників бойових дій та членів їх сімей, на 2022-2024 роки.	від 02.12. 2022 року № 653-29/VIII
21	Програма соціального захисту населення Вербківської сільської ради на 2022-2024 роки	від 13 серпня 2021 року №256-10/VIII
22	Програма компенсації пільгових перевезень окремих категорій громадян Вербківської сільської територіальної громади залізничним транспортом приміського, місцевого та прямого сполучення на 2023-2025 роки	від 07.07.2023 № 773-34/VIII
23	Програма підтримки діяльності управління соціальної та ветеранської політики Павлоградської районної державної адміністрації на 2024 рік	від 15.08.2024 №1136-50/VIII
24	Програми фінансової підтримки Павлоградської РДА на 2024 рік	від 23.08.2024 № 1165-51/VIII
№ п/п	Найменування місцевої програми діючої в 2025 році	Дата та номер документа, яким затверджено місцеву/регіональну програму
1	Програма розвитку інвестиційної діяльності в Вербківській сільській територіальній громаді на 2025-2027 роки	від 19.12.2024 року № 1273-56/VIII
2	Програма "Розвитку освіти Вербківської ТГ на 2025 - 2029 роки"	від 19.12.2024 року № 1265-56/VIII
3	Програма захисту населення і території від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, забезпечення пожежної безпеки на території Вербківської СТГ на 2023-2025 роки	від 16.12.2022 року № 670-30/VIII
4	Програма «Здоров’я населення громади на 2025-2027 роки»	від 19.12.2024 року № 1267-56/VIII
5	Програма "Розвитку культури Вербківської сільської територіальної громади на 2025-2029 роки"	від 19.12.2024 року №1263-56/VIII
6	Цільова соціальна програма розвитку фізичної культури і спорту в Вербківській СТГ на 2024 - 2027 роки	від 07.12.2023 року № 904-40/VIII
7	Програма комунального підприємства "Благоустрій жителів села" Вербківської сільської ради на 2021-2025 роки	від 23.11.2021 року № 380-15/VIII
8	Програма благоустрою населених пунктів Вербківської СТГ на 2025-2027 роки	від 19.12.2024 року № 1254-56/VIII
9	Програма розвитку земельних відносин Вербківської сільської ради на 2022-2026 роки	від 13.09.2021 року № 321-13/VIII
10	Програма будівництва, реконструкції та капітального ремонту	від 19.12.2024 року

	об'єктів комунального та соціального призначення Вербківської СТГ на 2025-2027 роки	№ 1253-56/VIII
11	Програма забезпечення публічної безпеки та правопорядку на території Вербківської сільської територіальної громади на 2024-2026 роки	від 07.12.2023 року № 911-40/VIII
12	Програма по охороні навколишнього природного середовища Вербківської СТГ на 2021 - 2025 роки	від 29.12.2020 року № 61-3/VIII
13	Цільова Програма підтримки військовослужбовців, мобілізованих для проходження військової служби на період повномасштабної військової агресії росії проти України, ветеранів війни та членів їх сімей на 2025-2027 роки Вербківської СТГ	від 19.12.2024 року № 1260-56/VIII
14	Програма підтримки ветеранів війни та членів їх сімей, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) Захисників та Захисниць України Вербківської СТГ громади на 2024-2026 роки	від 27.09.2024 року № 1181-52/VIII
15	Програма соціального захисту населення Вербківської СТГ на 2025 - 2027 роки	від 19.12.2024 року № 1259-56/VIII
16	Програма захисту прав дітей та розвитку сімейних форм виховання у Вербківській сільській раді на 2021 - 2025 роки	від 23.12.2020 року № 52-3/VIII
17	Програма підтримки Збройних Сил України та територіальної оборони на 2024-2026 роки	від 19.03.2024 року № 1012-43/VIII
18	Програма фінансової підтримки військових частин Національної гвардії України на 2022 – 2025 роки	від 18.08.2022 року № 577-24/VIII
19	Програма фінансової підтримки Павлоградської РДА на 2025 рік	від 04.03.2025 року № 1338-59/VIII
20	Про затвердження Програми розвитку малого і середнього підприємництва на території Вербківської сільської територіальної громади на 2025 - 2027 роки.	від 19.12.2024 року №1272-56/VIII
21	Про затвердження Програми запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі і протидії торгівлі людьми, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на території Вербківської СТГ на 2024-2026 роки	від 01.11.2024 року №1195-53/VIII
22	Програма інформатизації «Цифрова громада» Вербківської сільської територіальної громади на 2024-2026 роки	від 18.08.2024 року №1143-50/VIII
23	Програма підтримки державної політики у сфері казначейського обслуговування місцевого бюджету та супроводження бюджетного процесу Вербківської СТГ на 2024-2026 роки	від 02.07.2024 року №1092-48/VIII
24	Програма поліпшення організації підготовки громадян до військової служби, приписки до призовної дільниці, призову на строкову військову службу, призову військовозобов'язаних під час мобілізації, прийняття на військову службу за контрактом, відбору та прийняття на службу у військовому резерві на 2024 - 2029 роки	від 19.03.2024 року №1004-43/VIII
25	Програма забезпечення містобудівною документацією населених пунктів Вербківської сільської ради Павлоградського району Дніпропетровської області на 2023-2027 роки	від 16.12.2022 року № 663-30/VIII
26	Програма для кривдників на території Вербківської СТГ на 2025-2027 роки	від 19.06.2025 року №1425-61/ VIII
27	Програма для постраждалих осіб від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі на території Вербківської СТГ на 2025-2028 роки	від 19.09.2025 року № 1531-64/VIII
28	Програма «Забезпечення підтримання безпеки мешканців громади та запобігання скоєння нових злочинів особам, які отримали покарання, не пов'язані з покаранням волі та які знаходяться на обліку у Павлоградському районному відділі філії Державної установи «Центр пробації» у Дніпропетровській області на 2025-2027 роки»	від 14.08.2025 року № 1462-63/VIII

29	Програми забезпечення ветеранів війни житлом на території Вербківської сільської територіальної громади на 2025-2027 роки	від 21.01.2025 року № 1318-57/VIII

На всіх етапах реалізації Стратегії заплановані рішення будуть здійснюватися у відповідності до норм і правил охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі відповідно до вимог Водного кодексу України, Законів України «Про охорону земель», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про природно-заповідний фонд України» та інших.

Близько 8 діючих місцевих програм розвитку прямо чи опосередковано передбачають покращення ситуації в сфері екології та збереження довкілля, мають на меті покращити стан здоров’я населення, стосуються підтримки системи охорони здоров’я і створення належних умов для оздоровлення й лікування усіх категорій населення Вербківської сільської територіальної громади. Створення умов для зміцнення фізичного та психологічного стану здоров’я пільгових категорій населення, забезпечення медичних установ та фінансування напрямків, пов’язаних із лікуванням, якісною медичною допомогою та оздоровленням населення, що здійснюється з профілактичною, лікувальною або реабілітаційною метою із застосуванням різноманітних лікувальних факторів. Фінансове забезпечення функціонування лікувальних закладів і підвищення якості й ефективності медичної та медико-санітарної допомоги для потреб дорослого населення і дітей, їх соціального захисту проводиться за багатьма напрямками забезпечення в т. ч. і з коштів сільського бюджету.

Вербківська сільська рада при формуванні та виконанні заходів спрямованих на запобігання, відвернення, уникнення, зменшення, усунення значного негативного впливу на здоров’я населення та пом’якшення негативних наслідків виконання документа державного планування враховує і дотримується вимог Закону України «Про систему громадського здоров’я».

VIII. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ.

Оцінка альтернатив.

У контексті СЕО документації «Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року» були прийняті наступні перспективи для вивчення наявних альтернатив та їх впливу на навколишнє середовище:

Альтернатива 1: «нульовий сценарій», тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження Стратегії;

Альтернатива 2: розроблення декількох галузевих секторальних програм розвитку Вербківської сільської територіальної громади.

1. У «Варіанті нульової альтернативи» розглядалася ситуація гіпотетичного сценарію, за яким проєкт «Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року» не затверджується. Цей сценарій можна розуміти як продовження поточних (у тому числі несприятливих) екологічних тенденцій, наведених у розділах 2, 3 та 4 цього Звіту.

За результатами аналізу визначено, що в рамках сценарію «нульової альтернативи» подальший сталий розвиток території є сумнівним, а зазначена альтернатива призводить до певної стагнації та неефективного використання природних, матеріальних і фінансових ресурсів, погіршення екологічної ситуації в цілому.

2. Розроблення декількох галузевих секторальних програм (у сфері житлово-комунального господарства, розвитку системи охорони здоров’я, освіти, культури, охорони навколишнього природного середовища, інноваційній сфері) розвитку Вербківської сільської територіальної громади.

Комплексні завдання, поставлені перед плануванням територій – прогнозування просторового розвитку, забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку територій, взаємоузгодження регіональних і місцевих інтересів, закладення основ для розроблення стратегічних, прогнозних і програмних документів щодо здійснення місцевої політики – обумовлюють необхідність застосування комплексних досліджень усього різноманіття умов і ресурсів території, зовнішніх можливостей та загроз для її розвитку.

Реалізація концепції сталого розвитку при здійсненні просторового планування вимагає забезпечення узгодження економічно обґрунтованих архітектурних та інженерних планувальних рішень (зокрема, щодо розвитку житлово-комунальної, транспортної інфраструктури) з природними умовами, виконання порівняльної одночасної оцінки придатності ландшафтів території для різних видів використання або вилучення з господарського використання на основі виявлення комплексного природного потенціалу; проведення досліджень відповідності сучасного напрямку використання структури ландшафтів і здійснення вибору оптимального варіанту їх використання відповідно до соціально-економічних завдань та природоохоронного статусу.

Такий підхід передбачає виконання саме комплексного дослідження, що має відображати можливість просторової диференціації функцій території залежно від її структури й природоохоронної цінності, особливостей сучасного використання, ступеня збереженості або деградації природних ландшафтів, можливості їх відновлення, а також з огляду на економічну доцільність та потенційну інвестиційну привабливість.

Обрання Альтернативи 2 безумовно сприяло б вирішенню окремих проблем, але не забезпечило б такий кумулятивний ефект, який створює розробка Стратегії розвитку територіальної громади.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, в тому числі будь-які ускладнення. Виконання СЕО проєкту «Стратегії розвитку Вербківської територіальної громади на період до 2034 року» передбачає аналіз та оцінку ймовірних наслідків виконання цілей як на окремі компоненти довкілля (ґрунти, поверхневі й підземні водні ресурси, атмосферне повітря, рослинний й тваринний світ), так і на комплексні умови території – стан довкілля, збереження біорізноманіття, раціональність використання наявних ресурсів, розвиток природних процесів, а також вплив на здоров’я населення. Зміст звіту про

СЕО визначався змістом і характером пропозицій, сформованих у ході розроблення Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року з урахуванням сучасних знань і методів оцінювання.

У рамках проведення СЕО проєкту виконано оцінку відповідності пропозицій вимогам чинного законодавства стосовно забезпечення дотримання режиму природоохоронних територій.

З огляду на стратегічний характер такого виду документації, ключове значення у виконанні СЕО проєкту такого документа мали методи стратегічного аналізу. Насамперед, доречним виявилось застосування аналізу контексту стратегічного планування, що передбачає встановлення зв’язків з іншими ДДП та нормативно правові умови реалізації рішень проєкту. Відповідність пропозицій проєкту загальним цілям охорони довкілля й забезпечення безпечного для здоров’я населення середовища існування дозволило встановити застосування цільового аналізу при проведенні СЕО.

Оцінка кумулятивних ефектів дозволила оцінити як сукупний (кумулятивний), так і накладений (синергічний) вплив минулих, поточних і проєктних чинників.

Оскільки в проєкті відсутні конкретизовані дані стосовно проєктних обсягів будівництва й розбудови інфраструктури недоцільним виявилось використання методів, пов’язаних з застосуванням математичних підходів і моделювання. Тому, поміж інших, для здійснення СЕО був обраний метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначені майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів, та метод екстраполяції, оскільки цей метод полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території або процесу в майбутнє й ґрунтується на вивченні кількісних та якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки, з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку.

При цьому здійснювалось:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників;
- визначення можливих чинників змін антропогенного й природного характеру;
- проведення оцінки потенційного впливу цілей на складові довкілля та на стан здоров’я й добробут населення.

У процесі аналізу стану довкілля були використані доступні статистичні дані та офіційні дані органів виконавчої влади, що реалізують державну політику в сфері охорони навколишнього природного середовища й реалізують державну політику в сфері охорони здоров’я. Окрім того, були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються в рамках програм державного моніторингу довкілля на національному й регіональному рівні.

У ході виконання СЕО запропоновано ряд заходів із запобігання, зменшення й пом’якшення негативних наслідків реалізації цілей проєкту на довкілля та стан здоров’я населення, у першу чергу щодо:

- підвищення економічної привабливості, підготовки локацій для публічних та приватних інвестиційних проєктів, ряд адміністративних нововведень, що в комплексі забезпечать економічне зростання та вирішення наявних екологічних проблем громади;
- руху на технологічне переоснащення, реконструкції та впровадження інновацій в галузі енергозбереження та поводження із ТПВ;
- раціонального використання рекреаційних ресурсів природоохоронних та інших цінних територій, збереження біологічного й ландшафтного різноманіття, відтворення природних комплексів, водних та інших природних ресурсів;
- при підтримці формування економічного середовища й розвитку сфери зайнятості населення;
- покращення рівня цивільного захисту, зокрема поліпшення роботи служб екстреного реагування та підтримки правопорядку;
- роботи закладів охорони здоров’я та соціального захисту населення;
- популяризація здорового способу життя; оновлення спортивної і туристичної інфраструктури;
- трансформації й розвитку транспортної мережі в громаді, зокрема для зниження рівнів забруднення атмосферного повітря, шуму та покращення основних показників здоров’я населення.

Окрім того, були враховані затверджені нормативно-правовими актами України заходи визначені законодавством і нормативно-правовими актами щодо запобігання, зменшення й пом’якшення негативних впливів на довкілля й стан здоров’я населення.

Щодо аналізу чинників і факторів, які суттєво ускладнили здійснення СЕО то, насамперед, слід відзначити, скорочений перелік статистичних показників, що обробляються Державною службою статистики України. Зокрема, не проводяться статистичні спостереження в розрізі громади. Більшість статистичних показників ведуться лише у розрізі різних сфер життєдіяльності громади.

Обмеженість доступу до публічної кадастрової карти суттєво обмежує доступ до інформації про структуру землекористування та територій зі встановленим режимом використання (природоохоронні території, зони та округи санітарної охорони, охоронні зони, санітарно-захисні зони та ін.).

Важливе значення для аналізу й моделювання розвитку території відіграють геопросторові дані, тобто дані з чіткою географічною прив’язкою. На сьогоднішній день в громаді відсутній комплексний план просторового розвитку території, що суттєво ускладнює поточний аналіз та стратегічне планування. Таким чином, скорочений обсяг статистичних показників, обмеження доступу до електронних сервісів земельного кадастру, відсутність комплексного плану просторового розвитку обмежують аналіз можливостей розвитку, і відповідно – звужують можливості стратегічного моделювання просторового розвитку у Вербківській сільській територіальній громаді.

IX. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Стратегії. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Стратегії, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Моніторинг складається із переліку дій та заходів, кожний із яких має певну мету, ключові індикатори та критерії для оцінки. Порядок здійснення моніторингу затверджено Постановою Кабінету Міністрів України №1272 від 16.12.2020 р. «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення».

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» встановлює необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля (ст.17). Моніторинг може бути використаний для:

● порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію Стратегії;

● отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);

● перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;

● перевірки того, що Стратегія виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків. Для організації процесу моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО.

Моніторинг екологічних індикаторів ефективності впровадження Стратегії є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме Стратегія, а також необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку громади. Необхідно передбачити регулярність збору моніторингових даних за визначеними індикаторами та їх постійний аналіз для врахування під час прийняття рішень щодо планування розвитку в майбутньому.

Моніторинг Стратегії повинен здійснюватися постійно діючим профільним органом, що здійснює координацію – відділом економічного розвитку та муніципальних інвестицій виконавчого комітету Вербківської сільської ради.

Моніторинг та оцінка здійснюються на основі систематичного збору інформації про стан реалізації запланованих завдань та цілей в ситуації, що змінюється. Збирання даних і систематичний їх аналіз має на меті оцінити:

● відповідність до визначеного часу реалізації;

● ступінь реалізації, закладених у документі продуктів та, водночас, досягнутих таким чином результатів;

● запровадження змін до завдань у зв`язку зі змінами соціально-економічних умов.

Впливи виконання документа державного планування на довкілля, в тому числі на здоров'я населення можуть бути виявлені в результаті моніторингу реалізації цілей документу державного планування, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності й здоров'я населення. Моніторинг даних впливів можливо здійснювати за розробленими індикаторами. Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги необхідно щорічно проводити поглиблений аналіз лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту.

Моніторинг наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, має також включати наступні екологічні параметри, покращення яких прямо чи опосередковано передбачено у результаті реалізації Стратегії:

обсяг утворених відходів; обсяг видалених відходів та утилізації ресурсоцінних фракцій; приведення місць видалення відходів до норм екобезпеки; кількість несанкціонованих звалищ; кількість населення, охопленого централізованим водозабезпеченням та водовідведенням; рівень забруднення каналізаційних стічних вод (ефективність очистки на очисних спорудах); зношеність трубопроводів водозабезпечення та водовідведення; відповідності якості питної води нормам ДСанПіН 2.2.4-171-10 (за участі акредитованих лабораторій); кількість об’єктів ПЗФ; реалізація заходів з озеленення, насадження лісосмуг; реалізація заходів покращення лісистості громади; реалізація заходів щодо підвищення екологічної свідомості населення; реалізація заходів щодо залучення альтернативних джерел палива, енергоефективності та енергоощадливості; реалізація заходів щодо розчистки русел річок; кількість господарств, що мають сертифікат з органічного виробництва; результати хіміко-токсикологічної оцінки якості ґрунтів на території громади (за участі акредитованих лабораторій); результати хіміко-токсикологічної оцінки якості поверхневих вод (за участі акредитованих лабораторій); результати хіміко-токсикологічної оцінки якості води з децентралізованих джерел водопостання (за участі акредитованих лабораторій); результати оцінки якості атмосферного повітря, зокрема за вмістом парникових газів (за участі акредитованих лабораторій).

Узагальнені індикатори для щорічного моніторингу наслідків виконання Стратегії для довкілля приведені у табл. 26, які дозволять виявляти недоліки і порушення, що можуть негативно впливати на комфортність проживання, визначити необхідні заходи по їх усуненню, а також проводити інформування громадськості про поточні ускладнення та прогнозні терміни їх усунення.

Таблиця 19. Система ключових індикаторів для моніторингу наслідків виконання Стратегії для довкілля.

№ п/п	Ключові індикатори та їх одиниці виміру
Атмосферне повітря	
1.	Результати оцінки якості атмосферного повітря (порівняння з фоновими та нормативними значеннями).
2.	Викиди парникових газів (порівняння з фоновими та нормативними значеннями).
Енергетика	
1.	Отримання енергії з нетрадиційних джерел енергії (% до попереднього року).
2.	Частка відновлювальних джерел у структурі споживання паливно-енергетичних ресурсів громади (відповідно звіту «Розвиток відновлюваних джерел енергії в Україні» (Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарств в Україні) має складати 8%).
3.	Економія енергоресурсів (% до попереднього року).
Ґрунти	
1.	Результати оцінки токсикологічної оцінки якості ґрунтів на території громади (порівняння з нормативними значеннями).
ПЗФ, рослинні ресурси, біорізноманіття	
1.	Реалізація заходів з озеленення, реконструкція (заміна та відновлення) зелених насаджень.
2.	Розроблення документації із землеустрою для територій та об’єктів природно-заповідного фонду (% від необхідної).
3.	Площа територій ПЗФ.
Поводження з відходами	
1.	Обсяг утворених відходів.
2.	Обсяг видалених відходів.
3.	Питома вага утилізованих відходів, переданих на рециклінг.
4.	Кількість приведених місць видалення відходів до норм екобезпеки
5.	Покращення технічного оснащення сфери поводження з відходами (% зношеності)
6.	Результати оцінки токсикологічної оцінки якості ґрунтів у зоні впливу звалищ ТПВ (порівняння з нормативними значеннями)
7.	Обсяг ліквідованих несанкціонованих звалищ

Водні ресурси	
1.	Кількість населення, охопленого централізованим водозабезпеченням
2.	Рівень забруднення каналізаційних стічних вод (ефективність очистки на очисних спорудах)
3.	Зношеність водогонів (%)
4.	Відповідність якості питної води (централізованих джерел водопостачання) нормам ДСанПіН 2.2.4-171-10
5.	Кількість заходів по розчистці русел рік.
6.	Результати оцінки якості поверхневих вод на території громади (порівняння з нормативними значеннями)
7.	Результати оцінки якості води з децентралізованих джерел водопостачання (порівняння з нормативними значеннями)
Здоров’я населення	
1.	Середня очікувана тривалість життя (% до попереднього року)
2.	Смертність населення за основними причинами на 1 тисячу населення (% до попереднього року)
3.	Смертність дітей до 1 року життя на 1 тисячу живонароджених (% до попереднього року)
4.	Захворюваність населення (% до минулого року)
Інші природоохоронні показники	
1.	Рівень фінансування природоохоронних заходів (% від необхідних)
2.	Реалізація заходів щодо підвищення екологічної свідомості населення (% від запланованих заходів)
3.	Кількість поданих проєктів з метою залучення коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища, регіональних програм охорони, збереження та оздоровлення природних екологічних систем та ін.
4.	Кількість заходів щодо ліквідації можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру

Для ефективного вирішення проблем моніторингових досліджень необхідно створити ланцюг взаємодії, першою ланкою якого стануть місцеві системи екологічного моніторингу. На основі їх спостережень можна буде приймати рішення та вживати заходів щодо зменшення забруднення на локальному рівні, що, в свою чергу, покращуватиме сукупні результати на регіональному та загальнодержавному рівнях. Для точності і повноти моніторингових даних раціональним є створення в громаді системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунти, фізичні фактори впливу) з організацією стаціонарних постів і пунктів контролю в межах житлової та рекреаційної зон.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення громади з метою виявлення негативного впливу факторів довкілля на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

Здійснення моніторингу впливів виконання документа державного планування на довкілля, в тому числі на здоров’я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки й порушення, які негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню.

Для розробки заходів, спрямованих на усунення негативних наслідків втручання людини в навколишнє природне середовище й поліпшення екологічної ситуації, застосування методів оптимізації природокористування при одночасному збереженні довкілля необхідне постійне вдосконалення екологічного моніторингу.

X. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ.

Оскільки наслідки виконання Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року та Плану заходів на 2026-2028 роки з реалізації Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року не поширюватимуться на території за межами України та не матимуть впливу на довкілля суміжних країн, то ймовірні транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі, для здоров'я населення внаслідок реалізації відсутні. Транскордонні наслідки реалізації проєктних рішень Стратегії для довкілля, у тому числі здоров'я населення, не очікуються.

XI. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦІЄЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ.

Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування опрацьовані ґрунтовно.

Стратегія розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року та План заходів на 2026-2028 роки з реалізації Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року є основними документами для реалізації соціально-економічного розвитку громади.

Головною метою Стратегії є створення умов для економічного зростання й вдосконалення механізмів управління розвитком громади на засадах ефективності, відкритості й прозорості, посилення інвестиційної та інноваційної активності, забезпечення належного функціонування інженерно-транспортної та комунальної інфраструктури, дотримання високих екологічних стандартів і надання соціально-гуманітарних послуг. Також Стратегією визначено бачення громади.

Місія громади:

Вербківська сільська територіальна громада – це безпечна, згуртована та економічно спроможна громада, що поєднує аграрний, промисловий і рекреаційний потенціал, ефективно використовує свої земельні ресурси, людський капітал і культурну спадщину для забезпечення високої якості життя мешканців.

Громада розвивається як територія можливостей для праці, підприємництва, освіти та відпочинку, з орієнтацією на стале використання ресурсів, інноваційні підходи до управління, соціальну відповідальність та партнерство з державою, бізнесом і міжнародними організаціями.

Стратегічне бачення:

Вербківська територіальна громада – це

1. Диверсифікована економіка та зайнятість.

Вербківська громада формує багатогалузеву економіку, зменшуючи залежність від шахтної галузі через:

- розвиток агровиробництва та переробки сільськогосподарської продукції;
- підтримку малого і середнього бізнесу;
- створення аграрних, переробних і туристичних кластерів;
- співпрацю з м. Павлоград та м. Дніпро як економічними центрами.

Економічний розвиток спрямований на створення нових робочих місць, зниження безробіття та утримання молоді.

2. Людський капітал, освіта і соціальна сфера.

Громада інвестує у розвиток освіти, молоді та соціальних послуг, спираючись на:

- кваліфіковані педагогічні кадри та розвинену позашкільну освіту;
- спортивну інфраструктуру та розвиток масового спорту;
- розширення мережі гуртків і молодіжних просторів;
- посилення системи соціального захисту та підтримки вразливих груп.

Особлива увага приділяється доступності медичних послуг, залученню медичних працівників і розвитку первинної медицини.

3. Сучасна інфраструктура та просторовий розвиток.

Вербківська громада поетапно модернізує:

- дорожню мережу та транспортне сполучення з адмінцентром;
- житлово-комунальну інфраструктуру;
- системи водопостачання та енергозбереження;
- громадську безпеку (місцева пожежна охорона).

Ключовим інструментом розвитку є розроблення комплексного плану просторового розвитку всієї території громади, що забезпечить збалансовану забудову, розвиток соціальної інфраструктури та збереження природних територій.

4. Туризм, рекреація та культурна ідентичність.

Громада формує імідж рекреаційно-культурного простору, використовуючи:

- природні ресурси (річка, озера, ліси);
- об’єкти історичної спадщини (кургани, Козацька паланка);
- унікальні елементи нематеріальної спадщини (хор з Кочережок, традиції, включені до переліку ЮНЕСКО);
- санаторно-курортний потенціал.

Розвиток зеленого та культурного туризму поєднується зі створенням туристичної інфраструктури, підтримкою локального бізнесу та збереженням довкілля.

5. Ефективне управління та активна громада.

Вербківська громада прагне до якісного місцевого врядування, що базується на:

- відкритій комунікації між владою та мешканцями;
- розвитку участі громадян у прийнятті рішень;
- цифровізації послуг (ЦНАП, онлайн-сервіси);
- посиленні ролі власного комунального підприємства.

Активізація громади є ключовою умовою реалізації стратегічних цілей та подолання соціальної апатії.

6. Безпека, екологія та стійкість.

Громада розвиває систему місцевої безпеки та стійкості, збереження довкілля, зокрема:

- реагування на воєнні та техногенні загрози;
- протидію пожежам у лісах;
- вирішення проблеми ТПВ та екологічних ризиків;
- формування згуртованості та партнерства в громаді розвиток соціального капіталу і патріотизму та свідомої заощадливості в мешканців;
- впровадження альтернативної енергетики та енергоефективних рішень.

У Стратегії визначені стратегічні цілі, розраховані на 9 років. Оперативні цілі сформовані як елементи на шляху досягнення стратегічних цілей, які передбачають реалізацію необхідних завдань і заходів.

Окремі напрями Стратегії є самодостатніми, автономними, сформованими в розрахунку на подальше впровадження шляхом реалізації проектів, кожен із яких є окремим елементом Стратегії розвитку, але може впливати на загальний результат. При потребі, документ може бути доповнений іншими напрямами розвитку, які в подальшому громада визначить, як ключові, а також оновлений в разі зміни законодавства чи появи актуальних нормативно-правових актів.

Очікується, що реалізація основних положень Стратегії дасть можливість створити реальні умови для піднесення життєвого рівня населення, вирішення соціальних проблем на основі росту економіки, підвищення ефективності роботи господарського комплексу шляхом структурних перетворень, використання наявних природних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсів, підвищення й забезпечення екологічної та техногенної безпеки.

Стратегія узгоджується зі Стратегією розвитку Дніпропетровської області на 2021–2027 роки, Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2027 р. та діючих короткострокових і середньострокових галузевих регіональних програм.

Проєкт Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 20347 року розроблений з урахуванням довгострокових пріоритетів Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки. Концепцією формування Стратегії є імплементація екологічних імперативів у соціально-економічний розвиток Вербківської

територіальної громади, що відповідає основним засадами (стратегії) державної екологічної політики України на період до 2027 року. Мета Стратегії розвитку громади полягає у вирішенні спільних проблем і реалізації спільних завдань щодо ефективного розвитку продуктивних сил громади, раціональне використання ресурсного потенціалу, створення безпечних і комфортних умов життя населення, забезпечення екологічної безпеки та вдосконалення територіальної організації суспільства. Це досягається через спільну реалізацію інтересів влади, громади та бізнесу. Виходячи з цього, основними стратегічними цілями проєкту ДДП є: удосконалення та модернізація інфраструктури громади; висока якість життя, сталий розвиток людського капіталу; стимулювання економічного розвитку громади. Стратегія є основою для розробки короткотермінових та середньострокових програм економічного і соціального розвитку Вербківської територіальної громади в подальшому.

Стратегія ґрунтується на аналізі прогнозних тенденцій розвитку економіки Вербківської сільської територіальної громади і враховує: основні стратегічні напрямки та актуальні виклики соціально-економічного розвитку з урахуванням екологічних пріоритетів; вплив зовнішніх та внутрішніх чинників і ризиків; завдання і заходи економічної та соціальної політики влади на 2026-2028 роки; індикатори ефективності її реалізації та основні прогнозні показники економічного і соціального розвитку на плановий період.

Зміни, які чинять шкідливі впливи на атмосферне повітря, ґрунти, водне середовище (поверхневі та підземні води) у результаті прийняття Стратегії не відбудуться. У цілому відзначається позитивний вплив Стратегії на природні та соціальні умови й задоволення потреб місцевого населення.

Серед головних пропозицій Стратегії стосовно поліпшення стану навколишнього природного середовища можна виділити такі:

- створити ефективну систему управління відходами, що відповідає сучасним потребам екологічної безпеки;
- сприяти залученню альтернативних джерел палива, енергоефективності та енергоощадливості;
- зберегти та розширити об’єкти ПЗФ;
- покращити рівень централізованого водозабезпечення та водовідведення, підвищити рівень екобезпеки даних послуг;
- провести ряд екологічно просвітницьких заходів на території громади;
- сприяти розвитку промисловості та аграрного бізнесу на засадах збереження екології громади;
- реалізувати заходи щодо озеленення населених пунктів громади, розширення зон рекреації, об’єктів фізкультури і спорту, збереження та розширення об’єктів екомережі, розвиток екотуризму;
- забезпечення належного рівня готовності органів управління цивільного захисту та підпорядкованих їм сил і засобів до дій, спрямованих на ліквідацію можливих наслідків надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- підвищити стійкість територіальної громади до впливів і наслідків ситуацій, пов’язаних з воєнним станом.

Негативний вплив на території з природоохоронним статусом відсутні.

Характеристика поточного стану довкілля й здоров’я населення, в тому числі на територіях які ймовірно зазнають впливу, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено.

Природно-географічні умови території Вербківської громади та основні кліматичні процеси сприятливі для формуванню різних видів діяльності, що забезпечує соціально-економічний розвиток громади (промисловість, агровиробництво, комунальна сфера, рекреаційна діяльність, торгівля, сфера послуг, екологічний туризм та ін.).

Дослідження стану атмосферного повітря дозволяють констатувати його як «чисте, незабруднене», що є сприятливим для організації рекреаційної і туристичної діяльності, розбудови сфери короткотривалого і довготривалого відпочинку та відповідної інфраструктури для забезпечення даних видів діяльності.

У процесі аналізу поточного стану довкілля були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику в сфері охорони навколишнього природного середовища й реалізують державну політику в сфері

охорони здоров'я. Окрім того, були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища на локальному й регіональному рівнях.

Стан навколишнього природного середовища громади характеризується як задовільний. При цьому помірні техногенні навантаження отримують атмосферне повітря, ґрунти та водний басейн. Забруднення атмосферного повітря на території громади відбувається в результаті викидів забруднюючих речовин від стаціонарних і пересувних джерел забруднення.

Однією з основних причин забруднення атмосферного повітря є транспорт та частково специфічні технології і устаткування, на базі яких функціонують підприємства, і які не в змозі забезпечити дотримання встановлених законодавством нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Проте, на даний час, основним забруднювачем на території залишається автотранспорт. У відпрацьованих газах автомобільних двигунів налічується біля 100 різних компонентів, більшість з яких є токсичними. Великий обсяг викидів від автотранспорту пояснюється, насамперед, збільшенням кількості приватного автотранспорту, експлуатацією технічно-застарілого автомобільного парку, аварійним станом доріг та ін.

На даний час на території громади зберігається досить напружена ситуація з водокористуванням та охороною поверхневих вод. Причиною незадовільного стану поверхневих вод є значне захаращення берегів і водного дзеркала річки сміттям і господарсько-побутовими відходами.

Серед найгостріших екологічних проблем, актуальних на території громади є проблема поводження з відходами. Стихійні сміттєзвалища організовуються населенням, в основному, на околицях населеного пункту, де наявні локальні природні пониження.

Отже, основними факторами впливу стану навколишнього середовища на здоров'я населення є забруднення атмосферного повітря та якість питної води.

Ключові виявлені екологічні проблеми громади, в тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування.

Серед важливих екологічних проблем громади, в тому числі що мають ризики впливу на здоров'я населення, можна виділити наступні:

- викиди забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами;
- недостатньо ефективна системи поводження з твердими побутовими відходами, наявність на території громади неутилізованих твердих побутових відходів та несанкціонованих звалищ.

В процесі виконання СЕО був проведений аналіз низки документів міжнародного, державного, регіонального та місцевого рівня, що містять зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення. Також були розглянуті документи, що містять екологічні цілі та завдання у сфері охорони здоров'я. Результати аналізу цілей та завдань екологічної політики, визначених у вищезазначених документах, показали значну ступінь відповідності цілям, які визначені в Стратегії.

Для досягнення цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення, що випливають з реалізації Стратегії та Плану заходів.

Зобов'язання в сфері охорони довкілля, в тому числі пов'язані з запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, та шляхи їх врахування.

Перелік і стисла характеристика проєктних рішень, що визначені в документі державного планування включає:

- ресурсозберігаючі заходи – збереження і раціональне використання земельних та водних ресурсів, повторне їх використання та ін.;
- планувальні заходи – функціональне зонування, організація санітарно-захисних зон та санітарних розривів, озеленення та ін.;

- відновлювальні заходи - нормалізація стану окремих компонентів навколишнього середовища тощо;
- захисні заходи - проведення постійного екологічного моніторингу стану навколишнього середовища у джерелах викидів та скидів, на границі СЗЗ;
- компенсаційні заходи (при необхідності) - компенсація незворотного збитку від планованої діяльності шляхом проведення заходів щодо рівноцінного поліпшення стану природного, соціального і техногенного середовища в іншому місці і/або в інший час, грошове відшкодування збитків

Опис наслідків реалізації проектних цілей документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, в тому числі кумулятивних, синергічних позитивних і негативних наслідків.

Проведений аналіз виявив потенціал для позитивного впливу Стратегії та Плану заходів на довкілля та здоров'я населення. Водночас, були виявлені потенційні ризики негативних впливів на навколишнє середовище, що можуть виникнути внаслідок реалізації окремих цілей, прийнятих в Стратегії.

Серед ключових наслідків реалізації Стратегії, на які звертається увага, доцільно виділити:

- вплив на атмосферне повітря;
- вплив на водні ресурси;
- вплив на здоров'я населення.

Для кожної проектної цілі Стратегії, що може мати потенційні негативні наслідки (впливи), які визначені в процесі аналізу впливу на окремі компоненти довкілля, наданий короткий опис потенціального кумулятивного впливу та пропозиції щодо їх пом'якшення.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування.

Для досягнення цілей екологічної політики, встановлених на національному й місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища й здоров'я населення, що випливають з реалізації Стратегії і Плану заходів.

Для кожної стратегічної цілі виділено ряд комплексних заходів економічного, соціально-політичного, технологічного та культурного характеру.

При планування діяльності щодо запобігання утворенню, зменшенню обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновленню з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище неодмінно враховано вимоги Закону України «Про утворення відходів».

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, в тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо).

У контексті СЕО документації «Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на період до 2034 року» були прийняті наступні перспективи для вивчення наявних альтернатив та їх впливу на навколишнє середовище:

Альтернатива 1: «нульовий сценарій», тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження Стратегії;

Альтернатива 2: розроблення декількох галузевих секторальних програм розвитку Вербківської сільської територіальної громади.

Отже, за результатами аналізу визначено, що в рамках сценарію «нульової альтернативи» подальший сталий розвиток території є сумнівним, а зазначена альтернатива призводить до певної стагнації та неефективного використання природних, матеріальних і фінансових ресурсів, погіршення екологічної ситуації в цілому.

Обрання Альтернативи 2 безумовно сприяло б вирішенню окремих галузевих проблем, але значно зменшило кумулятивний ефект, який створює розробка Стратегії розвитку Вербківської територіальної громади.

Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, в тому числі для здоров'я населення.

Моніторинг екологічних індикаторів ефективності впровадження Стратегії та Плану заходів є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матимуть дані документи, а також необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку громади. Необхідно передбачити регулярність збору моніторингових даних за визначеними індикаторами та їх постійний аналіз для врахування під час прийняття рішень щодо планування розвитку у майбутньому.

Моніторинг та оцінка здійснюються на основі систематичного збору інформації про стан реалізації запланованих завдань та цілей в ситуації, що змінюється. Збирання даних і систематичний їх аналіз має на меті оцінити:

- відповідність до визначеного часу реалізації;
- ступінь реалізації, закладених у документі проектів та, водночас, досягнутих таким чином результатів;
- запровадження змін до завдань у зв`язку зі змінами соціально-економічних умов.

Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, в тому числі для здоров'я населення.

Зважаючи на географічне положення території Вербківської територіальної громади реалізація Стратегії та Плану заходів не матимуть транскордонного впливу на елементи довкілля, тому відсутня потреба в оцінці транскордонних наслідків.

Згідно з частиною першою статті 3 Закону України "Про оцінку впливу на довкілля" здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності, визначеної частинами другою і третьою цієї статті. Оцінка впливу на довкілля спрямована на запобігання шкоді довкіллю, забезпечення екологічної безпеки, охорони довкілля, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів. Тому при реалізації заходів Стратегії щодо впровадження планованої діяльності відповідно до законодавства України повинна обов'язково бути реалізована процедура ОВД. При необхідності, проєкти планової діяльності будуть проходити процедуру ОВД відповідно до законодавства України.

Таким чином, виконання заходів проєкту Стратегії, буде спрямовано на покращення екологічної, продовольчої безпеки громади, зменшення екологічних ризиків здоров'ю населення та передбачає реалізацію заходів, спрямованих на встановлення, покращення енергопостачання та розвиток альтернативної енергетики, удосконалення системи поводження з відходами, раціональне використання водних ресурсів, зменшення забруднення навколишнього середовища та буде мати позитивний вплив на стан довкілля. Заходи Стратегії пов'язані між собою балансом економічної, соціальної та екологічної складових, але з пріоритетом - першочергового забезпечення сталого розвитку, зниження ризиків здоров'ю населення громади.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від виконання заходів Стратегії вказує на те, що реалізація проєкту ДДП позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони. Це означає, що Стратегія спрямована на екологічно збалансований та інноваційний сценарій розвитку. Визначено, що сценарій без прийняття Стратегії не відповідає законодавству України та створює загрози населенню громади (умовно прийнятний ризик) внаслідок можливості виникнення екологообумовлених захворювань населення.

Виконання запланованих заходів з охорони довкілля та здоров'я населення має спиратися на використання сильних сторін Вербківської сільської територіальної громади, максимальне використання зовнішніх можливостей, врахування слабких сторін та мінімізації зовнішніх загроз.

Виконавці документу:

Виконавець 1

Нечаєва Олеся, керуючий справами (секретар) виконкому Вербківської сільської ради.

Кваліфікація – магістр державного управління

Диплом – М25 002834

Виконавець 2

Ісип Олександр, експерт з місцевого самоврядування
Кваліфікація магістр державного управління
Диплом – ХА №17438488

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку". Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text
2. Про затвердження Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування: наказ Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296. -Режим доступу:
3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text
4. Стратегія розвитку Дніпропетровської області на період до 2027 року. –Режим доступу: https://adm.dp.gov.ua/pro-oblast/rozvitok-regionu/strategiya-rozvitku/proekt-strategiyi-rozvitku-dnipropetrovskoyi-oblasti-na-period-do-2027-roku
5. Схема планування території Дніпропетровської області https://data.gov.ua/dataset/7-12-2019/resource/b98c7967-8130-49d9-a8b0-661cd230a52d
6. Екологічний паспорт Дніпропетровської області за 2024 рік. Режим доступу – https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/Pro%20oblast/Ekolohiia/Rehionalna%20dopovid%20ta%20Ekolohichnyi%20pasport/ekologiya%20pasport/2024/%20%D0%BF%D0%B0%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%20%D0%94%D0%BD%D1%96%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B7%D0%B0%202024%20%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf
7. Регіональна схема формування екологічної мережі Дніпропетровської області. - https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/sklikannia-7/viii-session/176-8vii/
8. Марушевський Г.Б. Стратегічна екологічна оцінка: методичний посіб. / Г.Б. Марушевський. К: Проект РЕОП, 2015. -95 с.
9. Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. -[Електронний ресурс] - Режим доступу: y:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text
10. Рекомендації щодо включення кліматичних питань до документів державного планування» Режим доступу https://mepr.gov.ua/news/34766.html».
11. О.Г. Васенко, О.В. Рибалова, С.Р. Артем'єв Інтегральні та комплексні оцінки стану навколишнього природного середовища: монографія. – Х: НУГЗУ, 2015. – 419 с.
12. Полупан М.І., Величко В.А. Номенклатура та діагностика еколого-генетичного статусу ґрунтів України для їхнього великомасштабного дослідження. - К.: Аграр. наука, 2014. - 496 с.
13. Середа М. С. Діагностика ризиків та загроз впливу техногенно порушених земель під звалищами твердих побутових відходів на сільськогосподарські угіддя. Вісник ПДАА. 2021. № 3. С. 91–100.
14. Писаренко П.В., Самойлік М.С., Цьова Ю.А., Середа М.С. Теоретико-методологічні засади управління сферою поводження з твердими відходами на регіональному рівні, ПДАУ, 2021. - 524 с.94
15. Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки з урахуванням регіональних пріоритетів Дніпропетровської області на 2021-2027 роки https://chor.gov.ua/images/Razdely/Norm_docum/Rishennia/Dodatok_45.pdf
16. Звіт про стратегічну екологічну оцінку Регіонального плану управління відходами Дніпропетровська область - https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/EKOLOGIA/CEO-2025-10-15/CEO-zvit-RPUV-DPobl.pdf
17. Звіт про стратегічно екологічну оцінку проєкту програми соціально-економічного та культурного розвитку Дніпропетровської області на 2022 р. - https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/Pro%20oblast/Rozvytok%20rehionu/Sotsialno-ekonomichnyi%20ta%20kulturnyi%20rozvytok/2022/08.11.2021/%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%A1%D0%95%D0%9E_compressed.pdf
18. ДСТУ-НБВ.1.1-27/2010 "Будівельна кліматологія"
19. ДБН А.2.2-1-2003 Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. Зі зміною № 1.

ДОДАТКИ

Єдина екологічна платформа "ЕкоСистема"

Заява

про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки від 03.06.2026 р.

Реєстраційний номер справи в Єдиному реєстрі № 03-06-30095-26

Замовник:

Вербківська сільська рада Павлоградського району Дніпропетровської області

1. Назва документа державного планування:

Стратегія розвитку Вербківської сільської територіальної громади на 2026-2034 роки та План заходів з її реалізації на 2026-2028 роки

2. Основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Вид документа державного планування - Стратегія розвитку Вербківської сільської територіальної громади на 2026-2034 роки та План заходів з її реалізації на 2026-2028 роки (далі – Стратегія та ПЗР) є документом державного планування місцевого рівня. Головними цілями Стратегії та ПЗР є: створення умов для економічного зростання та вдосконалення механізмів управління розвитком територіальної громади на засадах ефективності, відкритості та прозорості, посилення інвестиційної активності, забезпечення належного функціонування інженерно-транспортної та комунальної інфраструктури, проведення цілеспрямованої містобудівної політики, дотримання високих екологічних стандартів та, в результаті цього, підвищення конкурентоспроможності, доступності широкого спектра соціальних послуг, забезпечення гідних умов життя та загального підвищення добробуту населення, забезпечення екологічної безпеки на території громади. Суть Стратегії та ПЗР полягає в обов'язковій узгодженості економічного, екологічного та людського розвитку за умов, коли якість та безпека життя людей від покоління до покоління не зменшується, не погіршується стан довкілля та забезпечується соціально-економічний прогрес. Зв'язок з іншими документами державного планування: Стратегія та ПЗР узгоджується зі Стратегією розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки та Державною стратегією регіонального розвитку на 2021-2027 роки.

3. Якою мірою документ державного планування визначає умови для реалізації видів діяльності або об'єктів, щодо яких законодавством передбачено здійснення процедури оцінки впливу на довкілля (у тому числі щодо визначення місцезнаходження, розміру, потужності або розміщення ресурсів)

Стратегію та ПЗР розроблено з урахуванням стратегічних та операційних цілей Стратегії розвитку Дніпропетровської області на 2021-2027 роки. Відповідно до частини першої статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковим у процесі прийняття рішень про провадження планової діяльності, визначеної ч.2, 3 статті 3. Така планова діяльність підлягає оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планової діяльності. Відповідно до статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» до другої категорії видів планової діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля та підлягають оцінці впливу на довкілля, включено: буріння з метою водопостачання; забір води з водних об'єктів за умови, що водозабір підземних вод перевищує 300 кубічних метрів на добу.

4. Інформація про ймовірні наслідки: а) для довкілля, у тому числі для здоров'я населення; б) для територій з природоохоронним статусом; в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

В ході здійснення стратегічної екологічної оцінки (далі - СЕО) мають бути оцінені ймовірні наслідки реалізації Стратегії та ПЗР. Зокрема, а) мають бути оцінені наслідки для таких складових довкілля: - атмосферне повітря; - водні ресурси; - промислові та побутові відходи, викиди та стоки; - земельні ресурси; - біорізноманіття та рекреаційні зони; - наслідки для здоров'я населення; б) для територій з природоохоронним статусом. Під час здійснення СЕО, необхідно оцінити ймовірні наслідки від реалізації заходів Стратегії на: території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх охоронні зони, території й об'єкти, що мають особливу екологічну, наукову і естетичну цінність та об'єкти комплексної охорони; в) транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення: У рамках проведення СЕО Стратегії та ПЗР не передбачається оцінка транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

5. Виправдані альтернативи, які необхідно розглянути, у тому числі якщо документ державного планування не буде затверджено

Зважаючи комплексність рішень проекту Стратегії та ПЗР, що обумовлюється необхідністю виконання пріоритетних цілей та завдань Стратегії, призначених для різних видів промислово-виробничої, соціальної, рекреаційної, комунікаційної діяльності, здійснюється розгляд виправданих альтернатив планованих рішень. При впровадженні заходів Стратегії, у порівнянні із існуючим станом, очікується позитивний вплив на навколишнє природне середовище, у тому числі на здоров'я населення. Найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованих Стратегії та ПЗР. Проте в процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки будуть розглянуті наступні альтернативи: Альтернатива 1: Опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку не затвердження зазначеного документа державного планування місцевого значення; Альтернатива 2: Опис, прогнозування та оцінка ситуації у результаті впровадження проекту Стратегії та ПЗР. Оцінка ефективності вказаних альтернативних варіантів буде відображена у Звіті про стратегічну екологічну оцінку.

6. Дослідження, які необхідно провести, методи і критерії, що використовуватимуться під час стратегічної екологічної оцінки

Для проведення стратегічної екологічної оцінки буде використана наступна інформація: доповіді про стан довкілля; статистична інформація; дані моніторингу стану довкілля; експертні оцінки; інша доступна інформація. Під час проведення стратегічної екологічної оцінки будуть застосовані такі аналітичні методи: аналіз тенденцій, оцінка ймовірних наслідків відповідно до контрольного переліку, відповідний експертний аналіз. Для здійснення стратегічної екологічної оцінки буде здійснено: збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників; проведення аналізу слабких та сильних сторін проекту Стратегії та ПЗР з точки зору екологічної ситуації; проведення консультацій з громадськістю щодо екологічних цілей; визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру; проведення оцінки впливу Стратегії та ПЗР на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення; моніторинг фактичного впливу впровадження Стратегії та ПЗР на довкілля. Зокрема, будуть використані різні методи участі громадськості, такі як інформування, консультування, опитування, коментування, обговорення.

7. Заходи, які передбачається розглянути для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки передбачається розглянути заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для довкілля, визначені законодавством. Так, Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» визначає загальні вимоги в галузі охорони навколишнього середовища. Законом встановлено, що використання природних ресурсів громадянами, підприємствами, установами та організаціями здійснюється з дотриманням обов'язкових екологічних вимог: а) раціонального і економного використання природних ресурсів на основі широкого застосування новітніх технологій; б) здійснення заходів щодо запобігання псуванню, забрудненню, виснаженню природних ресурсів, негативному впливу на стан навколишнього природного середовища; в) здійснення заходів щодо відтворення відновлюваних природних ресурсів; г) застосування біологічних, хімічних та інших методів поліпшення якості природних ресурсів, які забезпечують охорону навколишнього природного середовища і безпеку здоров'я населення; д) збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, що підлягають особливій охороні; е) здійснення господарської та іншої діяльності без порушення екологічних прав інших осіб; є) здійснення заходів щодо збереження і невиснажливого використання біологічного різноманіття під час провадження діяльності, пов'язаної з поводженням з генетично модифікованими організмами. Заходи, спрямовані на запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для здоров'я населення, визначатимуться відповідно до Закону України «Про систему громадського здоров'я». У результаті здійснення СЕО проектів Стратегії та ПЗР будуть сформовані заходи і рекомендації щодо запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків на довкілля, у тому числі здоров'я населення, які можуть виникнути під час їх реалізації.

8. Пропозиції щодо структури та змісту звіту про стратегічну екологічну оцінку

Стратегічна екологічна оцінка буде виконана в обсягах, визначених статтею 11 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». Структура та зміст Звіту про стратегічну екологічну оцінку Стратегії та ПЗР: 1) зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування; 2) характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень); 3) характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень); 4) екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень); 5) зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування; 6) опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно), постійних і тимчасових, а також позитивних і негативних наслідків; 7) заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування; 8) обгрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації та технічних засобів під час здійснення такої оцінки); 9) заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення; 10) опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності); 11) резюме нетехнічного характеру інформації, передбаченої пунктами 1-10 цієї частини, розраховане на широку аудиторію.

9. Орган, до якого подаються зауваження та пропозиції та строки їх подання

Зауваження і пропозиції до Заяви про визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Вербківської сільської територіальної громади на 2026-2034 роки та План заходів з її реалізації на 2026-2028 роки подаються до Вербківської сільської ради Павлоградського району Дніпропетровської області за темою листа «Пропозиції до заяви про визначення СЕО» (адреса: Дніпропетровська обл. Павлоградський район, село Вербки, вул. Центральна, 20; e-mail info@verbki.otg.dp.gov.ua). Відповідальна особа: ОЛЕСЯ НЕЧАЄВА – керуючий справами (секретар) виконкому. Строк подання зауважень і пропозицій становить 13 днів, тобто з 03 червня 2026 року до 19 червня 2026 року (включно).

10. Повідомлення про оприлюднення Заяви про визначення обсягу СЕО:

Офіційний сайт Вербківської сільської ради, дошки оголошень в Язівоцькому, Кочережківському, Олександрівському, Поперечненському старостинських округах від 03.06.2026 від 03.06.2026

Замовник/Уповноважена особа замовника:

Вербківська сільська рада Павлоградського району Дніпропетровської області / ШАХОВА ЄВДОКІЯ ДМИТРІВНА

ЦНАП

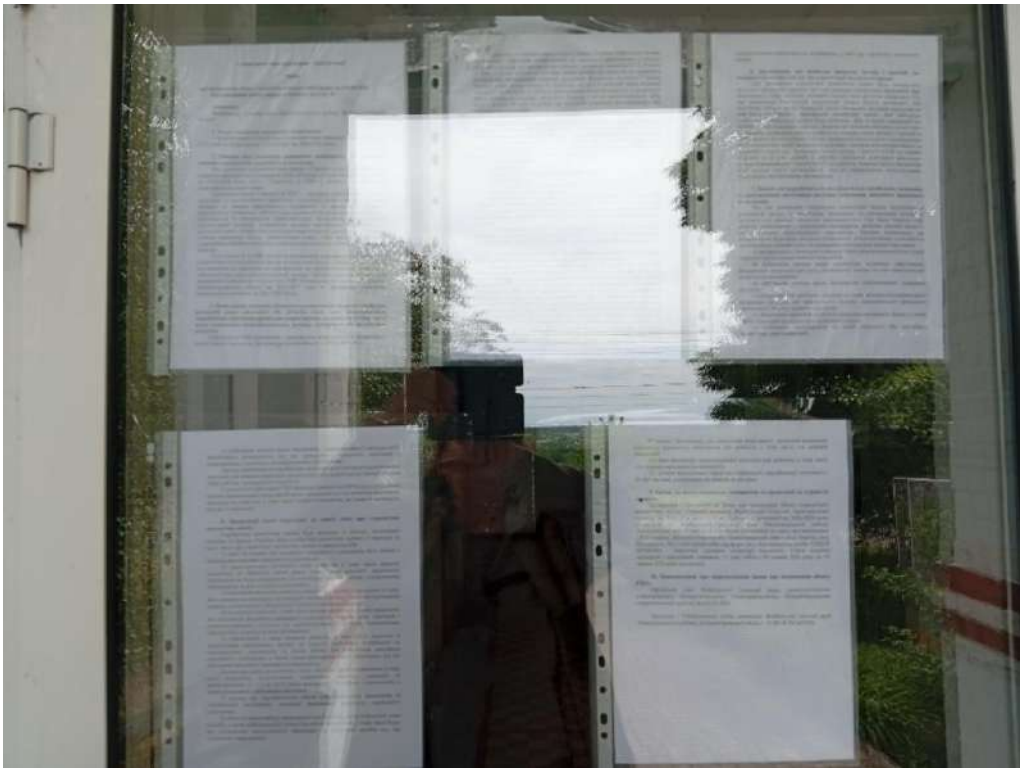

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ДНІПРОВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

УКРАЇНА
UKRAINE

DNIPRO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

ДИПЛОМ МАГІСТРА

M25 № 002834

Олеся
Нечаєва
закінчила у 2024 році
Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"
Освітня програма
Публічне управління та адміністрування
акредитована
Національним агентством із
забезпечення якості вищої освіти
здобула кваліфікацію:
ступінь вищої освіти Магістр
галузь знань
Публічне управління та адміністрування
спеціальність
Публічне управління та адміністрування

MASTER'S DIPLOMA

M25 № 002834

Olesia
Nechaieva
in 2024 completed the full course of
Dnipro University of Technology

Educational Programme
Public management and administration
accredited by
National Agency for
Higher Education Quality Assurance
obtained qualification:
Master's Degree
Field of Study
Public administration
Programme Subject Area
Public management and administration

Ректор / Rector

Олександр АЗЮКОВСЬКИЙ / Oleksandr AZIUKOVSKYI
"15" січня / January 2025 р.

У разі наявності в дипломі будь-яких розбіжностей перевагу має текст українською мовою. /
In case of any differences in interpretation of the information in the diploma, the Ukrainian

УКРАЇНА

ДИПЛОМ
магістра

АN№026833

ДИПЛОМ

Ісип
Олександр Михайлович
закінчив у 2002 році Харківський регіональний інститут державного управління Української Академії державного управління при Президентові України і отримав повну вищу освіту за спеціальністю "Державне управління" та здобув кваліфікацію магістра державного управління.

Ректор В.Я. Луговий

28 лютого 2002 р.

ХА №17438488